

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

19/2850-21

1. juli 2020

Tilgang for tros- og livssynssamfunn til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret. Anmodning om synspunkter på foreløpig, administrativ utredning

I [Prop. 130 L \(2018–2019\)](#) varsles en utredning av om Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om medlemmenes barn, se punkt 13.5.1. Stortinget hadde ikke merknader til dette i Innst. 208 L (2019–2020).

Departementet har administrativt utredet spørsmålet i samspill med en referansegruppe fra andre departementer og Fylkesmannen i Oslo og Viken. Utredningen går i dybden på menneskerettslige og personvernrettslige spørsmål. Som ledd i saksforberedelsen ber vi om merknader til utredningen fra Datatilsynet og Norges institusjon for menneskerettigheter. På bakgrunn av utredningen og merknadene, vil departementet ta stilling til om det er grunnlag for å konkludere. Vi ber om merknader innen 28. august.

Med hilsen

Cathrin Sætre (e.f.)
ekspedisjonssjef

Martin Hill Oppegaard
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bfd.dep.no

Kontoradresse
Akersgt. 59
www.bfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 793

Avdeling
Forbruker-, tros- og
livssynsavdelingen

Saksbehandler
Martin Hill
Oppegaard
22 24 80 04

Vedlegg: Foreløpig, administrativ utredning

Kopi

Den Norske Kirke
Human-Etisk forbund
KA - Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
Norges Kristne Råd
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)
Sametinget

Adresseliste

Datatilsynet	Pb. 8177 Dep	0034	OSLO
Norges institusjon for menneskerettigheter	Pb. 299 Sentrum	0103	OSLO

Tros- og livssynssamfunns tilgang til opplysninger om medlemmers barn i Folkeregisteret. Foreløpig, administrativ utredning

1. juli 2020

Innhold

1	Bakgrunn.....	3
1.1	Om rapporten	3
1.2	Den norske kirkes praksis for å invitere til dåp og trosopplæring	4
1.2.1	Den norske kirkes tidligere tilgang	4
1.2.2	Dåpstall	4
1.2.3	Trosopplæring	7
1.3	Om arbeidet med utredningen.....	7
1.3.1	Referansegruppe. Innspill	7
1.3.2	Ordvalg	7
1.4	Innspill utvalget har mottatt.....	7
1.4.1	Datatilsynet	7
1.4.2	Human-Etisk Forbund	8
1.4.3	Kirkerådet (Den norske kirke).....	9
1.4.4	Norges Kristne Råd	10
1.4.5	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn	10
2	Gjeldende rett.....	10
2.1	Fødselsmelding	10
2.2	Tilskuddsordningen til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke.....	11
2.3	Folkeregisterloven	11
2.3.1	Innledning	11
2.3.2	Fremgangsmåten for utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret	12
2.4	Kirkeloven	13
2.5	Personvernlovgivningen	14

2.5.1	Personopplysningslovens virkeområde. Personvernprinsippene	14
2.5.2	Sentrale roller: Behandlingsansvarlig og databehandler	15
2.5.3	Den registrertes rettigheter	15
2.5.4	Behandlingsgrunnlag	16
2.5.5	Behandling av særlige kategorier personopplysninger	16
2.5.6	Begrenset adgang til behandling for andre formål enn opplysningene ble samlet inn for	18
2.5.7	Aktuelle behandlingsgrunnlag	20
2.5.8	Nødvendighet	25
2.6	Retten til privatliv	26
2.6.1	Grunnloven og konvensjonene	26
2.6.2	Særlig om barns menneskerettigheter	27
2.6.3	Inngrepshjemmelen i EMK art. 8	28
3	Tilgang til opplysninger om registrering av samisk språk	29
3.1	Bakgrunn	29
3.2	Gjeldende rett	29
3.2.1	Folkeregisterloven	29
3.2.2	Kirkeloven	30
3.2.3	Sameloven	30
3.3	Vurdering	30
4	Nordisk rett	31
4.1	Innledning	31
4.2	Sverige	31
4.3	Finland	33
4.4	Danmark	34
4.5	Oppsummering	35
5	Vurderinger	36
5.1	Hovedhensyn	36
5.1.1	Privatlivets fred	36
5.1.2	Viderebruk og gjenbruk av data som er offentlige	36
5.1.3	Likebehandling	37
5.1.4	Et spørsmål om aktivt støttende tros- og livssynspolitik?	37
5.1.5	Unngå negativ sosial kontroll	37
5.2	Oversikt. Tre regelsett med ulike pliktsubjekter	38

5.3	Begrenser folkeregisterloven muligheten til å gi tros- og livssynssamfunn tilgang til opplysninger om medlemmers barn i Folkeregisteret?	38
5.3.1	Hvordan kan en ev. hjemmel til å få taushetsbelagte opplysninger utformes?	39
5.4	Kan tros- og livssynssamfunn ha behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen til å behandle opplysninger om medlemmers barn mottatt fra Folkeregisteret?	41
5.4.1	Samtykke som behandlingsgrunnlag (art. 6 nr. 1 bokstav a)	41
5.4.2	Oppgave i allmennhetens interesse som behandlingsgrunnlag (art. 6 nr. 1 bokstav e).....	42
5.4.3	Tros- og livssynssamfunnets berettigede interesser som behandlingsgrunnlag (art. 6 nr. 1 bokstav f)	43
5.4.4	Er behandlingen av personopplysninger nødvendig?	44
5.4.5	Behandling av særlige kategorier personopplysninger (art. 9 nr. 2 bokstav d).....	46
5.4.6	Behandling av hensyn til viktige allmenne interesser (art. 9 nr. 2 bokstav g) ...	47
5.4.7	Adgang til behandling for andre formål enn opplysningene ble samlet inn for ..	48
5.5	Begrenser EMK artikkel 8 muligheten til å gi tros- og livssynssamfunn tilgang til opplysninger om medlemmers barn i Folkeregisteret?	50
5.5.1	Problemstillinger.....	50
5.5.2	Utgjør utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret et inngrep i privatlivet? ..	50
5.5.3	Er inngrepet i privatlivet nødvendig i et demokratisk samfunn?	51
5.6	Oppsummering: Betydningen av samtykke	53
5.7	Foreløpig konklusjon	53
6	Økonomiske og administrative konsekvenser	54
	Vedlegg : Innspillene departementet har mottatt.....	56

1 Bakgrunn

1.1 Om rapporten

Den norske kirke hadde tidligere tilgang til opplysninger i Folkeregisteret om barn av medlemmer. Den nye folkeregisterloven som tok til å gjelde i oktober 2017, videreførte ikke den tidligere felles hjemmelen for offentlige virksomheter som gav tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret. Da hadde også Den norske kirke skiftet rettslig status og var ikke lenger et offentlig organ. Barne- og familiedepartementet omtalte spørsmålet om tros- og livssynssamfunnenes tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Prop. 130 L (2018–2019) Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) punkt 13.5.1:

«Departementet mener spørsmålet om å gi Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn hjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, bør utredes nærmere. Formålet med utleveringen vil kunne være et ønske om å registrere tilhørige etter tros- eller livssynssamfunnets egen ordning eller

sende ut invitasjoner til dåp, trosopplæring mv. Om retten til privatliv, slik denne er nedfelt i Grunnloven og i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK), tillater at opplysningene utleveres for et slikt formål, vil være en sentral del av utredningen. Departementet vil komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.»

Denne rapporten er departementets foreløpige, administrative utredning av spørsmålet. Som det vil framgå av sammenligningen med andre land i punkt 4, har de andre nordiske folkekirkene større tilgang til sine lands folkeregistre enn Den norske kirke. En må med rimelighet kunne legge til grunn at tilgang gitt i lov i Danmark, Finland og Sverige, ikke bryter med Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) eller EUs personvernforordning (pvf). Det er imidlertid organisatoriske forskjeller og ulik rettslig regulering av de nordiske folkekirkenes medlemsregister mv. Departementet mener at det er nødvendig å gjøre en selvstendig drøftelse her av om det vil bryte med EMK og pvf. å gi tros- og livssynssamfunn tilgang til opplysninger om barn av medlemmer, og ev. om hvilke vilkår som må være oppfylt.

Departementet har sett på kravene til vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) i pvf. art. 35 og Datatilsynets veiledning. Fordi disse vurderingene skal belyse nokså konkrete forhold, framstår en slik vurdering som mer egnet for behandlingsansvarlige ved oppstart av en behandlingsprosess enn som grunnlag for lovforberedelse.

Spørsmålet om tilgang til opplysninger om registrering av samisk språk har vist seg å kunne løses enklere enn generell tilgang til taushetsbelagte opplysninger. Dette spørsmålet er derfor skilt ut til egen behandling i punkt 3 før den videre drøftelsen.

1.2 Den norske kirkes praksis for å invitere til dåp og trosopplæring

1.2.1 Den norske kirkes tidligere tilgang

Frem til oktober 2018 ble barn registrert som tilhørende i Den norske kirke fra fødselen av dersom én av foreldrene var medlem i kirken. Opplysninger om tilhørende som ikke blir døpt, skal slettes når vedkommende blir 18 år. Det hentes ut opplysninger fra registeret for å invitere medlemmenes barn til trosopplæring. Invitasjonene sendes i posten; medlemsregisteret har ikke mulighet til å lagre opplysninger om e-postadresse og telefonnummer.

1.2.2 Dåpstall

Døpte i prosent av fødte går jevnt nedover, ifølge statistikk publisert av SSB, se tabell 1. Utviklingen i dåpstallene har betydning for Den norske kirke og dens status som folkekirke, jf. Grunnloven § 16. Nedgangen fra 2018 til 2019 er lavere enn nedgangen årene før.

Tabell 1: Døpte i prosent av antall fødte (prosent) 2015 til 2019. Kilde: SSB¹

	2015	2016	2017	2018	2019
Døpte i prosent av antall fødte	57,8	55,3	53,6	51,9	51,4

¹ <https://www.ssb.no/statbank/table/12025/>

I Sverige har dåpsprosenten gått fra 80,6 i 1970 til 40,2 i 2018.² 75 prosent av barn av medlemmer i Den norske kirke, blir døpt i kirken.³ Det tilsvarende tallet for Svenska kyrkan er 65 prosent. I Danmark ble 59,9 prosent av alle barn døpt i 2017, ned fra 75,5 i 2003.⁴ I København er prosenten 38,4 i 2017, 10 prosentpoeng høyere enn Oslo.

Dåpsprosenten varierer mellom fylkene, fra under 50 prosent i Akershus, Buskerud og Oslo, til 70 prosent og over i henholdsvis Oppland og Sogn og Fjordane. Se tabell 2.

Tabell 2: Døpte i prosent av antall fødte (prosent) 2018 fordelt på fylkene

Døpte i prosent av antall fødte (prosent) 2018	
Østfold	51,5
Akershus	45,1
Oslo	27,2
Hedmark	66,5
Oppland	70,0
Buskerud	46,3
Vestfold	51,1
Telemark	53,7
Aust-Agder	61,3
Vest-Agder	53,6
Rogaland	55,9
Hordaland	58,6
Sogn og Fjordane	71,3
Møre og Romsdal	66,1
Trøndelag	62,2
Nordland	66,9
Troms Romsa	61,0
Finnmark Finnmark	62,7

Dåpsandelen er særlig lav i Oslo. I KIFO Rapport 2015: 2 fremkommer bl.a. følgende om årsakene til nedgangen i oppslutningen om dåp i Oslo bispedømme:⁵

«Foreldre som har valgt bort dåp skiller seg fra medlemmer som har døpt i sosial og religiøs profil. Deres sosiale profil kjennetegnes ved at de er yngre enn de som har døpt, der hovedvekten er 44 år eller yngre. De bor oftere i by, mange i Oslo og Akershus. Dessuten har de i større grad et høyere utdanningsnivå enn medlemmer som har døpt. Videre har en større andel av de som har valgt bort dåp en fulltidsstilling og dermed en sterkere tilknytning til arbeidslivet.

² <https://www.svenskakyrkan.se/statistik> og <https://www.svenskakyrkan.se/filer/D%c3%b6pta-konfirmerade-vigda-begravda-i-Svenska-kyrkan-1970-2018.pdf>

³ Se Årsrapport for Den norske kirke 2018 side 19. <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/aktuelt/filer-2019/arsrapport%202018%20den%20norske%20kirke.pdf>

⁴ <https://www.folkekirken.dk/om-folkekirken/folkekirken-i-tal> Obs! Her er det altså barna som blir talt, ikke foreldrene.

⁵ Ida Marie Høeg og Ann Kristin Gresaker (2015): Når det rokkes ved tradisjon og tilhørighet – Nedgang i oppslutning om dåp i Oslo bispedømme, KIFO Rapport 2015: 2. <http://www.kifo.no/nar-det-rokkes-ved-tradisjon-og-tilhorighet/>

Sosioøkonomiske og demografiske forhold spiller altså en rolle for hvorvidt medlemmer velger å døpe eller ei. Økt utdanningsnivå og urbanisering har en sekulariserende virkning. Derfor er det heller ikke overraskende at blant dem som har valgt bort dåp er det færre som synes religion er en viktig del av livet. [...]

Karakteristisk for medlemmer som har valgt bort dåp er at de i liten grad føler tilhørighet til Den norske kirke. Nesten ni av ti melder om at de opplever en svak eller ingen tilhørighet til kirken. [...]

En sentral faktor med hensyn til disse medlemmenes valg om ikke å døpe, må dessuten knyttes til deres partners trosmessige ståsted. [...] Foreldre som ønsker dåp mener i slike tilfeller å ha dårligere forhandlingskort overfor partneren som også har sterk overbevisning om ikke å døpe. [...]

Foreldre som ikke har døpt sine barn i kirken har flere av de kjennetegn som beskriver gruppen som befinner seg i Den norske kirkes ytterste sirkel. De er distanserte og passive kirkemedlemmer som ikke betrakter kristendom som viktig i sin livstolkning, personlige identitet eller selvidentifikasjon. Like fullt er det få som regner med å melde seg ut av kirken. Så lenge medlemskapet ikke vil kreve noe av dem, kommer antageligvis de fleste til å beholde det. [...]

Intervjuene med foreldre som har valgt bort dåp gir utfyllende kunnskap om beslutningsprosessen og dynamikken foreldrene i mellom. Intervjuundersøkelsen viser foreldre som er oppvokst i en kultur hvor kristen tro og tradisjon har vært naturlige bestanddeler. Referanserammen har vært Den norske kirke, religionsundervisningen på skolen og et hjem med henvisninger til kirke og kristen moral. Denne kulturelle bakgrunnen reflekteres i fortellingene fra barndom og oppvekst. Kirken gjør seg også gjeldende i deres voksne liv i positiv og negativ forstand. Det er tydelig når de diskuterer motivene for ikke å døpe. Dåpsteologi, konvensjoner knyttet til dåp, kirkens medlemsregister⁶ og konservative kristne miljøer i kirken trekkes fram. Disse sidene ved norsk kirkeliv brukes som motiver for ikke å døpe. [...]

Individets frihet og råderett over viljen ligger som et kulturelt premiss for å velge bort dåp. Dette viktige premisset preger foreldrenes tenkning omkring sitt medlemskap, idealer for barneoppdragelse og barnas mulighet for å kunne velge eller velge bort kirken selv i ungdomsårene. [...]»

Ut fra det siterte ovenfor er det lite som tyder på at medlemmer i Den norske kirke som ikke døper barna sine, mangler kunnskap om at kirken praktiserer barsedåp og dermed at en påminnelse om denne tradisjonen ville føre til at barnet ble døpt.

⁶ På s. 86 i rapporten opplyses det: «Registerfeil og at udøpte barn av medlemmer blir registrert i kirken, har ført til en skepsis til kirkens medlemsregister. I tillegg er det en forestilling om at udøpte barn av medlemmer automatisk blir medlem.»

De foreløpige dåpstallene for 2019 i tabell 3 viser ikke en økt tilbakegang i dåpstallene etter bortfallet av folkeregistertilgangen i 2018, snarere tvert imot.

Tabell 3: Døpte i Den norske kirke og endring fra året før

År	Døpte	Endring fra året før
2016	32 561	
2017	30 331	-6,8 %
2018	28 597	-5,7 %
2019 ⁷	27 551	-3,7 %

1.2.3 Trosopplæring

Om lag 130 000 tilhørige er registrert i Den norske kirkes medlemsregister. Tilhørige er personer som ikke er medlemmer (døpte), men som er barn av ett eller to medlemmer. Opplysningene brukes til å invitere barna til trosopplæring og konfirmasjon. Etter at tilgangen til Folkeregisteret bortfalt, registreres ikke nye tilhørige i kirkens medlemsregister. Etter gjeldende rett blir de tilhørige stående i medlemsregisteret fram til de er 18 år.

1.3 Om arbeidet med utredningen

1.3.1 Referansegruppe. Innspill

Departementet har fått opplysninger fra og hatt drøftelser med Finansdepartementet, Skatteetaten, Same- og minoritetspolitisk avdeling og Avdeling for IT- og forvaltningspolitikk i Kommunal- og moderniseringsdepartementet samt interne ressurser i Barne- og familiedepartementet. Departementet har bedt om innspill fra virksomheter og organisasjoner som det ble antatt hadde interesse av saken, se punkt 1.4. Departementet har også bedt om opplysninger fra våre naboland, se punkt 4.

1.3.2 Ordvalg

Departementet bruker formuleringer som medlemmers barn og nyfødte i samsvar med allminnelig språkbruk. Dette er ikke ment ekskluderende. Det er i rapporten tale om barnets registrerte relasjon i Folkeregisteret til mor, far, medmor og adoptivforeldre osv. uavhengig av relasjonen mellom foreldene.

1.4 Innspill utvalget har mottatt

Departementet sendte 3. september 2019 brev til virksomheter og organisasjoner som det ble antatt hadde interesse av å gi sine innspill.⁸ Innspillene oppsummeres her og gjengis i fulltekst som vedlegg. Synspunktene og rettsforståelse i innspillene bør leses i sammenheng med rapporten for øvrig.

1.4.1 Datatilsynet

Datatilsynet tar utgangspunkt i at departementet har påpekt at hverken tros- og livssynssamfunn eller departementet vil ha behov for opplysninger om barnefødsler for å

⁷ Basert på foreløpige tall.

⁸ KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter fikk henvendelsen noe senere med kopi av innspillene som til da var mottatt, og har ikke sendt eget innspill.

løse lovpålagte oppgaver. Lovhjemmel til å få slike opplysninger vil ifølge Datatilsynet ikke være tilstrekkelig idet personvernforordningen oppstiller et krav om at behandlingen skal være nødvendig for oppfyllelse av formålet med behandlingen. Datatilsynet viser til pvf art. 6 bokstav c og e. Datatilsynet viser videre til art. 6 nr. 2 om adgang til å innføre mer spesifikke bestemmelser.

1.4.2 Human-Etisk Forbund

Human-Etisk Forbund (HEF) mener Stortinget ikke har rettslig mulighet til å gi tros- og livssynssamfunn tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret. Det første grunnlaget for dette synspunktet er vernet om privatlivets fred:

«Å gi Dnk tilgang til Folkeregisteret for å på et vis å overvåke medlemmenes reproduktive aktivitet, for slik enklere å kunne drive sin misjonsvirksomhet, vil stride mot det helt grunnleggende prinsippet om råderett over egne personopplysninger, som personvernretten handler om.»

Det vises videre til farene for negativ kontroll dersom trossamfunn får opplysninger om barnefødsler, for eksempel i miljøer som legger vekt på det tradisjonelle ekteskapet som ramme for familieliv. Det vises også til at registrering som tilhørig bør følge av en aktiv handling, ikke maskinell vask av to registre mot hverandre.

Personvernforordningen er det andre grunnlaget for synspunktet om at Stortinget ikke har rettslig mulighet til å gi tros- og livssynssamfunn tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret. Det vises til at nødvendighetsvilkåret ikke er oppfylt i pvf. art. 6 nr. 1 bokstav c, e eller f. Det vises videre til at den behandlingsansvarlige er forpliktet til å informere den registrerte om behandlingen, jf. pvf. art. 14. Dette har Den norske kirke i følge Human-Etisk Forbund ikke etterlevd under den tidligere tilhørighetsordningen, og det hevdes at kravet neppe vil kunne bli etterlevd av de tros- og livssynssamfunn som måtte få tilgang. Personvernutfordringene med tilgang til Folkeregisteret blir ikke mindre av at også tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke får tilgang.

HEF argumenterer mot bruk av folkekirke-begrepet som begrunnelse for tilgang og drøfter likebehandling i lys av Grunnloven § 16. HEF mener videre at registrering av tilhørighet gjennom vask av opplysninger fra Folkeregisteret om medlemmers barn kan være et brudd med Barnekonvensjonen art. 14 om tanke, samvittighets- og religionsfrihet.

HEF viser til at barns organisasjonsfrihet etter EMK artikkel 11 og Barnekonvensjonen art. 15 kan bli krenket som følge av «komplisjonen ved og innsatsen krevet for» å melde seg ut av Den norske kirke:

«For en andel, ikke minst de mest ressursvake, vil hindringene kunne medføre at de ikke organiserer seg i den organisasjonen de foretrekker. Dersom det er unødvendig komplisert for barn å utøve sine rettigheter, vil dette gå utover barnas organisasjonsfrihet.»

1.4.3 Kirkerådet (Den norske kirke)

Kirkerådet viser i sitt innspill til at regjeringen ifølge Granavolden-plattformen vil forbedre tilhørighetsordningen. Kirkerådet viser til veletablert praksis med å sende invitasjon til dåp når et kirkemedlem har fått barn, og til at Kirkemøtet derfor ser behov for å kunne få opplysninger fra Folkeregisteret om barn født til medlemmer. Kirkerådet viser til rollen som folkekirke:

«En ordning som gjør det mulig for kirken å henvende seg til medlemmer som får barn med invitasjon til dåp og trosopplæring, er viktig for å realisere formålet om å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke med bred oppslutning. Mange foreldre som ikke velger spedbarnsdåp, ønsker at barnet skal velge selv om det vil døpes når det blir større og er derfor positive til at barna skal delta på kirkens trosopplæring og i kirkens barne- og ungdomsarbeid for å få grunnlag for å velge om det vil døpes eller ikke. Et tilhørighetsregister gjør det mulig å fortsatt invitere udøpte barn og unge til slike arrangement. Rapporter fra menighetene viser at et økende antall tilhørende barn og unge deltar i kirkens trosopplæring og øvrige barne- og ungdomsarbeid.»

Kirkerådet viser til at overgang fra elektronisk import av enkelte opplysninger fra Folkeregisteret til manuell registrering av tilhørige, innebærer økt risiko for feil i medlemsregisteret. Kirkerådet utdyper dette i brev 15. januar 2020 med å vise til pvf. art. 32 nr. 1 bokstav b, som forutsetter «vedvarende konfidensialitet, integritet, tilgjengelighet og robusthet» i medlemsregisteret.

Kirkerådet mener at kravene i personvernforordningen er godt egnet til å ivareta rettighetene i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Overføring av opplysninger om fødsler vil være en behandling av personopplysninger som vil kunne være et inngrep i privatlivets fred etter EMK art. 8 nr. 1, men i vurderingen av spørsmålet om en lovhjemmel må dette veies opp mot unntaksadgangen i EMK art. 8 nr. 2 ut i fra hva som er nødvendig i et demokratisk samfunn. Til denne nødvendighetsvurderingen viser Kirkerådet til at de nasjonale kirkesamfunnene i Danmark, Finland og Sverige har hjemmel i lov til få opplysninger om fødsler direkte fra myndighetene. Kirkerådet utdyper dette i brev 15. januar 2020 med å vise til tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret har betydning for utøvelsen av kirkemedlemmenes grunnleggende rettigheter ved kirken skal kunne «overholde religiøse skikker» ved å tilby dåp til medlemmenes barn, jf. EUs charter om grunnleggende rettigheter artikkel 10. Det vises samtidig til fortalepunkt 55 til personvernforordningen.⁹

Kirkerådet peker på som en teknisk mulighet at foreldrene kan gi samtykke til overføring av opplysninger i forbindelse med innmelding til Folkeregisteret av valg av navn på barnet. Dette ville også kunne være en ordning som kan gjelde generelt for tros- og livssynssamfunn.

⁹ Artikkel 10 første ledd lyder på dansk: "Enhver har ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed. Denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller tro samt frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller tro gennem gudstjeneste, undervisning, andagt og overholdelse af religiøse skikke." <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN>

Kirkerådet peker i brev 15. januar 2020 på at det vil være mulig å la en selvbetjeningsløsning for utmelding omfatte barn. Forutsetningen er at Den norske kirke får tilgang til opplysninger i Folkeregisteret om relasjonen mellom barn og foreldre og om foreldreansvaret.

1.4.4 Norges Kristne Råd

Norges Kristne Råd (NKR) peker på at bortfallet av Den norske kirkes tilgang til opplysninger om nyfødte barn av medlemmer i Folkeregisteret, har ført til større likebehandling av tros- og livssynssamfunnene. Flere av forslagene i Prop. 130 L (2018–2019) går i samme retning.

NKR konstaterer at det ikke er for å oppfylle lovpålagte oppgaver at Den norske kirke eller andre tros- og livssynssamfunn ev. skal få opplysninger om nyfødte barn av medlemmer. Det vil imidlertid være "svært nyttig" for tros- og livssynssamfunn å få slike opplysninger fra Folkeregisteret. NKR peker på to vilkår som må være oppfylt. For det første må tros- og livssynssamfunn behandles likt, blant annet sett i lys av krav som bør stilles til IKT-sikkerhet. For det andre bør barn ikke registreres som tilhørig i flere samfunn i tilfeller hvor foreldrene er medlem i ulike samfunn. Samtidig kan det være vanskelig å kontrollere for dette uten at personopplysninger spres.

1.4.5 Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) viser til at ulik behandling av Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn i spørsmål om registertilgang vil kunne bli oppfattet som en motsetning til intensjonene med ny tros- og livssynslovgivning.¹⁰ Dersom en skulle gi tilgang til opplysninger i Folkeregisteret til alle registrerte tros- og livssynssamfunn, vil det ha store konsekvenser, blant annet knyttet til håndtering av opplysningene (IKT-sikkerhet) og personvern. Det vises til at det er relativt mange små tros- og livssynssamfunn:

«Tros- og livssynstilhørighet anses som sensitiv/taushetsbelagt informasjon, og det er vanskelig å se at et tros- eller livssynssamfunns behov om informasjon til medlemmer skal trumfe dette prinsippet. Foreldre som ønsker det kan gi opplysninger om fødsel til sitt tros- eller livssynssamfunn.»

2 Gjeldende rett

2.1 Fødselsmelding

Barneloven § 1 og helsepersonelloven § 35 pålegger lege eller jordmor å sende fødselsmelding til folkeregistermyndigheten.¹¹ Tidligere skulle den som hadde meldeplikt, også gi opplysninger om kirketilhørigheten i fødselsmeldingen, dersom en eller begge foreldre tilhørte Den norske kirke. Tilsvarende gjaldt dersom en eller begge foreldre tilhørte et registrert trossamfunn. Denne ordningen opphørte ved ikrafttreddelsen av ny

¹⁰ Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn gikk imot at Den norske kirke eller andre tros- og livssynssamfunn skal ha tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret. Den norske kirke er medlem i rådet og dissenterte.

¹¹ Dersom barnet fødes uten lege eller jordmor til stede, må mor selv melde fødselen til Skatteetaten. <https://www.skatteetaten.no/person/folkeregister/fodsel-og-navnevalg/barn-fodt-i-norge/> og <https://helsenorge.no/etter-fodsel/fodselsmelding-og-farskapserklaring>

folkeregisterlov og opphevelsen av forskrift 25. oktober 1982 nr. 1524 om melding av fødsler, erkjennelse av farskap og melding av navn.

2.2 Tilskuddsordningen til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke

Krav om tilskudd fra et tros- eller livssynssamfunn skal dokumenteres med en medlemsliste med fødselsnummer. Brønnøysundregistrene kontrollerer opplysningene opp mot Folkeregisteret, Den norske kirkes medlemsregister og de innsendte listene til øvrige tros- og livssynssamfunn, se redegjørelse i Prop 130 L (2018–2019) punkt 16.2.1. Dette er en tillitsbasert ordning hvor forvaltningen legger til grunn at fødselsnumrene tros- og livssynssamfunnene oppgir i tilskuddsgrunnlaget, faktisk er innmeldte medlemmer.¹² Staten fører ikke et register over innbyggernes medlemskap i tros- og livssynssamfunn. Brønnøysundregistrene sletter medlemslistene når den årlige kontrollen er gjennomført og det ikke lenger er bruk for personopplysningene i behandlingen av tilskuddssakene.

Med ny trossamfunnslov oppheves tilhørighetsordningen. Det fører til at tilhørige (udøpte) ikke lenger regnes med i medlemstallet til Den norske kirke når satsen for tilskudd til andre samfunn fastsettes. Når trossamfunnsloven tar til å gjelde, vil det ikke påvirke tilskuddet til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke at Den norske kirke har udøpte barn av medlemmer inn i sitt medlemsregister.

2.3 Folkeregisterloven

2.3.1 Innledning

Den nye folkeregisterloven trådte i kraft 1. oktober 2017. Ett år senere opphørte en midlertidig videreføring av tilgangen for Den norske kirke til folkeregisteropplysninger om barn av medlemmer, jf. folkeregisterloven § 13-1 tredje ledd. Tilgangen gjorde det mulig å oppfylle plikten i kirkeloven § 3 nr. 10 om å registrere tilhørige og beholde opplysningene selv om vedkommende ikke ble døpt.

Etter folkeregisterloven § 10-2 første ledd kan taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret utleveres til «offentlige myndigheter og virksomheter og til private virksomheter som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt». Lovhjemmel er altså nødvendig og tilgang kan ikke gis etter en skjønnsmessig vurdering. Et samtykke fra den opplysningene gjelder, gir ikke rettslig grunnlag til å få tilgang til opplysninger i Folkeregisteret.

Hjemmel til å få innsyn i taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret er gitt på en rekke lovområder, jf. omtale i blant annet Prop. 164 L (2015–2016) og Prop. 86 LS (2017–2018).¹³ De fleste som har fått en slik hjemmel, er offentlige virksomheter. Finansforetak er eksempel

¹² Det må vurderes om en kan basere seg på samme tillit dersom det åpnes for at opplysninger om fødsler knyttet til oppgitte fødselsnummer skal overføres fra Folkeregisteret til trossamfunnene. Da vil tros- og livssynssamfunn kunne få tilgang til et stort antall gyldige fødselsnummer på Skatteetatens såkalte hendelsesliste, hvilket kan invitere til å påstå at disse er medlemmer.

¹³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-86-ls-20172018/id2601330/sec13> En liste over lover som hjemler innsyn finnes i Håndbok om folkeregistrering punkt 15.2.1.

på en privat aktør som har tilgang til visse taushetsbelagte opplysninger (ektefelle, barn og foreldre) fra Folkeregisteret, jf. finansforetaksloven § 16-2 syvende ledd.

Opplysningene som det er taushetsplikt om etter folkeregisterloven, gjelder forhold av personlig karakter. Folkeregisterloven § 9-1 annet ledd fastsetter at taushetsplikten ikke omfatter

«opplysninger om en persons fulle navn, fødselsdato, kjønn, fødsels- og d-nummer, grunnlaget for registrert identitet etter § 3-2, adresse, fødested, statsborgerskap, sivilstand, vergemål, stadfestet fremtidsfullmakt og dødsdato, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som gjør at opplysningene må anses personlige. Det samme gjelder historiske opplysninger om navn og adresse.»

Det er ikke tvil om at det kreves lovhjemmel for å utlevere opplysninger fra Folkeregisteret om den enkeltes barn og/eller foreldre. Kirkeloven § 3 nr. 10 sier ingenting om utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, og gir dermed ikke hjemmel som nevnt i Folkeregisterloven § 10-2 første ledd.

Opplysninger om flytting (ny bostedsadresse) og dødsfall, som ikke er taushetsbelagte opplysninger, kan utleveres til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn ved ajourføring (vask) av medlemsregisteret mot Folkeregisteret. Utlevering er hjemlet i folkeregisterloven § 10-1 annet ledd, som lyder:

«Andre private virksomheter og aktører kan få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger om navngitte identifiserbare personer. Opplysning om fødselsnummer og d-nummer utleveres kun dersom det angis et begrunnet behov. Opplysninger for oppdatering av eksisterende registre kan likevel gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer.»

2.3.2 Fremgangsmåten for utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret

Utleveringen av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret er begrenset til opplysninger den aktuelle virksomhet har adgang til å motta. Tilgang til opplysninger om relasjoner mellom foreldre og barn og om foreldreansvar krever en spesialtilpassning som gjør det mulig å søke opp disse opplysningene i Folkeregisteret.

Utleveringen av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret er regulert av folkeregisterloven § 10-2 første ledd annet punktum, som sier at «[o]pplysningene kan gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødselsnummer og d-nummer». I praksis vil den som har tilgang motta en hendelsesliste over fødselsnummer for samtlige personer (ikke bare egne kunder eller medlemmer) som det er registrert endringer på i de taushetsbelagte opplysningene. Deretter må det søkes i listen for å finne personer registrert hos seg, før det søkes i Folkeregisteret for å hente ut de endrede opplysningene (i vårt tilfelle navn og andre personopplysninger om medlemmers nyfødte barn).

2.4 Kirkeloven

Kirkeloven § 3 nr. 2 første ledd fastsetter at barn «anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen såfremt en av foreldrene er medlem».¹⁴ Dette er omtalt som forrangsbestemmelsen, som innebærer at den andre forelders trossamfunnstilhørighet ikke er til hinder for (tidligere automatisk) registrering som tilhørig i medlemsregisteret for Den norske kirke. Dette endres når ny trossamfunnslov trer i kraft. Da blir tilhørig ikke lenger tilskuddstellende, hverken i Den norske kirke eller andre tros- og livssynssamfunn, uten aktiv innmelding, enten ved dåp eller annen handling, jf. Prop 130 L (2018–2019) punkt 13.5.1 og 14.4.¹⁵

Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke, se Kirkemøtets vedtatte kirkeordning § 4.¹⁶ Dette regelverket trer i kraft når trossamfunnsloven erstatter kirkeloven. Kriteriene for medlemskap vil følge av tros- og livssynssamfunnens interne regler, se § 2 annet ledd.

Den norske kirke er pålagt å føre medlemsregister, jf. kirkeloven § 3 nr. 10. Den norske kirke skal etter kirkeloven registrere barn som anses å høre inn under Den norske kirke, jf. § 3 nr. 2 til 4.¹⁷ Så lenge kirkeloven og folkeregisterloven lyder som de gjør, vil Den norske kirke bare kunne registrere tilhørig barn kirken får kjennskap til gjennom ulike former for kontakt med medlemmene. Tilhørig som ikke blir døpt innen de er 18 år, regnes ikke lenger som tilhørig, se kirkeloven § 3 nr. 5, og blir slettet fra medlemsregisteret. Den lovregulerte tilhørighetsordningen for Den norske kirke og den plikten til å registrere tilhørig i medlemsregisteret bortfaller med trossamfunnsloven, men § 17 stiller krav om registrering av medlemmer og personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet i Den norske kirke, samt inn- og utmeldinger.

Medlemsregisteret har et sikkerhetsnivå som krever tofaktorautentisering og innlogging via ID-porten. Det er tilgangsbegrensinger som styres sentralt og lokalt. Kirkevergen er lokal behandlingsansvarlig og tildeler tilgang til registeret utifra tjenstlig behov. I forskrift om Den norske kirkes medlemsregister § 7 er det fastsatt at «kun personer med tjenstlig behov [...] skal ha tilgang til opplysninger i medlemsregisteret». De som har tilgang, kan søke i hele registeret, hvilket er nødvendig for blant annet å finne kirkelige handlinger i andre sokn.

¹⁴ Kirkeloven § 3 har prosessregler for å avklare status som tilhøring og om at status som tilhørig opphører ved 18 år.

¹⁵ Dette følger opp Granavoldenerklæringen: "Anerkjenne barns trosfrihet og rett til å tilhøre og være medlem av et tros- eller livssynssamfunn. Forbedre tilhørighetsordningen og fjerne forrangsbestemmelsen for Den norske kirke." I høringsnotatet til ny trossamfunnslov var det foreslått at personer under 15 år ikke skulle være tilskuddstellende, hvilket ville gjort antallet registrerte tilhørig til et mindre viktig spørsmål.

¹⁶ Kirkemøtet 2019 vedtok en kirkeordning https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2019/vedtak/km_06_19_kirkeordning_dnk_vedtak.pdf som gjør mye av kirkeloven til intern rett. § 4 viderefører langt på vei kirkeloven § 3, men første ledd er nytt: "Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke."

¹⁷ Kirkemøtet har en egen forskrift om medlemsregisteret.

<https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/2018-04-16-581>. Kirkerådet har utarbeidet håndbok for Den norske kirkes medlemsregister: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-medarbeidere/handboker---veiledninger/handbok-for-den-norske-kirkes-medlemsregister-elektronisk.pdf> Merk at håndboken ikke er oppdatert i forhold til ny folkeregisterlov og de nye GDPR-reglene.

Kirkerådet har ikke tall som viser hvor ofte opplysningene om tilhørende barn blir brukt eller om bruken økte med innføringen av trosopplæringens standardiserte alderstilpassede aktiviteter. Det er foreløpig ikke noen omfattende praksis for å samle inn personopplysninger og tilhørende samtykke til videre behandling i forbindelse med aktiviteter som for eksempel babysang.

2.5 Personvernlovgivningen

2.5.1 Personopplysningslovens virkeområde. Personvernprinsippene

[Lov om behandling av personopplysninger](#) (personopplysningsloven) inkorporerte fra 20. juli 2018 EUs personvernforordning (pvf.) i norsk rett. Personvernforordningen har ved motstrid forrang foran annen norsk lovgivning, jf. personopplysningsloven § 2 fjerde ledd og EØS-loven § 2.

Personopplysningsloven gjelder «ved helt eller delvis automatisert behandling av personopplysninger og ved ikke-automatisert behandling av personopplysninger som inngår i eller skal inngå i et register», jf. loven § 2 første ledd. Med *personopplysninger* menes, jf. pvf. art. 4 nr. 1:

«enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»); en identifiserbar fysisk person er en person som direkte eller indirekte kan identifiseres, særlig ved hjelp av en identifikator, f.eks. et navn, et identifikasjonsnummer, lokaliseringsopplysninger, en nettidentifikator eller ett eller flere elementer som er spesifikke for nevnte fysiske persons fysiske, fysiologiske, genetiske, psykiske, økonomiske, kulturelle eller sosiale identitet»

Med *behandling* av personopplysninger menes, jf. pvf. art. 4 nr. 2:

«enhver operasjon eller rekke av operasjoner som gjøres med personopplysninger, enten automatisert eller ikke, f.eks. innsamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, tilpasning eller endring, gjenfinning, konsultering, bruk, utlevering ved overføring, spredning eller alle andre former for tilgjengeliggjøring, sammenstilling eller samkjøring, begrensning, sletting eller tilintetgjøring»

Personvernforordningen stiller krav til behandlingen av personopplysninger. I pvf. art. 5 er det fastsatt at personopplysninger skal behandles

- på en lovlig, rettferdig og åpen måte,
- samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene,
- være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for («dataminimering»),
- være korrekte og om nødvendig oppdaterte,
- lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte i lengre perioder enn det som er nødvendig for formålene som personopplysningene behandles for,

- på en måte som sikrer tilstrekkelig sikkerhet for personopplysningene.

2.5.2 Sentrale roller: Behandlingsansvarlig og databehandler

Pvf. art. 4 nr. 7 definerer *behandlingsansvarlig* som:

«en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes [...]».

I art. 4 nr. 8 er *databehandler* definert som «en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institusjon eller ethvert annet organ som behandler personopplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige».

2.5.3 Den registrertes rettigheter

Pvf. kap. III gir regler om den registrertes rettigheter. Den registrerte har bl.a. rett til:

- klar og tydelig informasjon om behandlingen av personopplysningene (art. 12–14).
 - Den registrerte skal informeres om behandlingen. Kan personopplysningene utleveres til en annen mottaker, bør den registrerte informeres første gang opplysningene utleveres til nevnte mottaker.
 - Det er ikke nødvendig å informere når utlevering eller registrering er fastsatt ved lov eller det er umulig eller uforholdsmessig krevende.
- innsyn i personopplysningene som behandles, og informasjon om bl.a. formålet med behandlingen og om mottakerne eller kategoriene av mottakere av personopplysningene (art. 15).
- retting av uriktige personopplysninger uten ugrunnet opphold (art. 16).
- sletting av personopplysninger uten ugrunnet opphold, blant annet når ett av følgende forhold gjør seg gjeldende (art. 17):
 - Personopplysningene er ikke lenger nødvendige for formålet de ble samlet inn eller behandlet for.
 - Den registrerte trekker tilbake samtykket som ligger til grunn for behandlingen.
 - Den registrerte protesterer mot behandlingen i henhold til art. 21 nr. 1, og det finnes ikke mer tungtveiende berettigede grunner til behandlingen, med mindre den er nødvendig «for å oppfylle en rettslig forpliktelse [...] eller for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt», jf. art. 17 nr. 3.
- begrenset behandling (art. 18), bl.a. når:
 - Den registrerte bestrider riktigheten av personopplysningene, i en periode som gjør det mulig for den behandlingsansvarlige å kontrollere riktigheten av personopplysningene.
 - Den registrerte har protestert mot behandling i henhold til art. 21 nr. 1 i påvente av kontrollen av om hvorvidt den behandlingsansvarliges berettigede grunner går foran den registrertes.
- protest mot behandling av personopplysninger om vedkommende, og som har grunnlag i art. 6 nr. 1 bokstav e eller f (art. 21 nr. 1).

2.5.4 Behandlingsgrunnlag

Det må alltid foreligge et lovlig behandlingsgrunnlag for å kunne behandle personopplysninger. Pvf. artikkel 6 nr. 1 lyder:

«Behandlingen er bare lovlig dersom og i den grad minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) den registrerte har samtykket til behandling av sine personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål,
- b) behandlingen er nødvendig for å oppfylle en avtale som den registrerte er part i, eller for å gjennomføre tiltak på den registrertes anmodning før en avtaleinngåelse,
- c) behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige,
- d) behandlingen er nødvendig for å verne den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser,
- e) behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt,
- f) behandlingen er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger, særlig dersom den registrerte er et barn.»

2.5.5 Behandling av særlige kategorier personopplysninger

Etter pvf. art. 9 nr. 1 er det et særskilt forbud mot å behandle særlige kategorier av personopplysninger, dvs. opplysninger «som av natur er særlig sensitive med hensyn til grunnleggende rettigheter og friheter», og som derfor «fortjener et særskilt vern, ettersom sammenhengen de behandles i, kan skape betydelige risikoer for de grunnleggende rettigheter og friheter», se fortalepunkt 51. Forbudet gjelder opplysninger om

«rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering».

Det vil dermed ikke for denne kategorien opplysninger være tilstrekkelig at det foreligger eller kan etableres behandlingsgrunnlag som tilfredstiller kravene i pvf. art 6. I tillegg må ett av unntakene i art. 9 nr. 2 a–j komme til anvendelse (unntakene fra behandlingsforbudet).

Særlige kategorier av personopplysninger kan bare behandles «dersom et av følgende vilkår er oppfylt:

- a) Den registrerte har gitt uttrykkelig samtykke til behandling av slike personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål, unntatt dersom det i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett er fastsatt at den registrerte ikke kan oppheve forbudet nevnt i nr. 1.

- b) Behandlingen er nødvendig for at den behandlingsansvarlige eller den registrerte skal kunne oppfylle sine forpliktelser og utøve sine særlige rettigheter på området arbeidsrett, trygderett og sosialrett i den grad dette er tillatt i henhold til unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett, eller en tariffavtale i henhold til medlemsstatenes nasjonale rett som gir nødvendige garantier for den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.
- c) Behandlingen er nødvendig for å verne den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser dersom den registrerte fysisk eller juridisk ikke er i stand til å gi samtykke.
- d) Behandlingen utføres av en stiftelse, sammenslutning eller et annet ideelt organ hvis mål er av politisk, religiøs eller fagforeningsmessig art, som ledd i organets berettigede aktiviteter og med nødvendige garantier, forutsatt at behandlingen bare gjelder organets medlemmer eller tidligere medlemmer eller personer som på grunn av organets mål har regelmessig kontakt med det, og at personopplysningene ikke utleveres til andre enn nevnte organ uten de registrertes samtykke.
- e) Behandlingen gjelder personopplysninger som det er åpenbart at den registrerte har offentliggjort.
- f) Behandlingen er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare rettskrav eller når domstolene handler innenfor rammen av sin domsmyndighet.
- g) Behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.
- h) Behandlingen er nødvendig i forbindelse med forebyggende medisin eller arbeidsmedisin for å vurdere en arbeidstakers arbeidskapasitet, i forbindelse med medisinsk diagnostikk, yting av helse- eller sosialtjenester, behandling eller forvaltning av helse- eller sosialtjenester og -systemer på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett eller i henhold til en avtale med helsepersonell og med forbehold for vilkårene og garantiene nevnt i nr. 3.
- i) Behandlingen er nødvendig av allmenne folkehelsehensyn, f.eks. vern mot alvorlige grenseoverskridende helsetrusler eller for å sikre høye kvalitets- og sikkerhetsstandarder for helsetjenester og legemidler eller medisinsk utstyr, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett der det fastsettes egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes rettigheter og friheter, særlig taushetsplikt.
- j) Behandlingen er nødvendig for arkivformål i allmennhetens interesse, for formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller for statistiske formål i samsvar med artikkel 89 nr. 1 på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser. for eksempel at behandlingen er nødvendig for å verne den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser, knyttet til allmenne folkehelsehensyn, arkivformål i allmennhetens interesse eller at det dreier seg om personopplysninger som det er åpenbart at den registrerte har offentliggjort.»

2.5.6 Begrenset adgang til behandling for andre formål enn opplysningene ble samlet inn for

Personopplysninger skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene, jf. prinsippet om formålsbegrensning i pvf. art. 5 nr. 1 bokstav b. Dette er nærmere regulert i pvf. art. 6 nr. 4, som fastslår at personopplysninger i utgangspunktet bare kan behandles for et annet (uforenlig) formål enn de ble samlet inn for når:

- den registrerte har samtykket til det eller
- behandlingen bygger på unionsrett eller nasjonal rett som utgjør et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for å sikre oppnåelse av målene nevnt i artikkel 23 nr. 1 (blant annet nasjonal sikkerhet, offentlig sikkerhet, straffeforfølgelse, vern av andres rettigheter og friheter m.m.).

Hvis disse vilkårene ikke er oppfylt, må den behandlingsansvarlige vurdere om behandlingen er forenlig med formålet personopplysningene ble samlet inn for. I vurderingen skal det bl.a. tas hensyn til:

- a) enhver forbindelse mellom formålene som personopplysningene er blitt samlet inn for, og formålene med den tiltenkte viderebehandlingen,
- b) i hvilken sammenheng personopplysningene er blitt samlet inn, særlig med hensyn til forholdet mellom de registrerte og den behandlingsansvarlige,
- c) personopplysningenes art, især om særlige kategorier av personopplysninger behandles, i henhold til artikkel 9, eller om personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser behandles, i henhold til artikkel 10,
- d) de mulige konsekvensene av den tiltenkte viderebehandlingen for de registrerte,
- e) om det foreligger nødvendige garantier, som kan omfatte kryptering eller pseudonymisering.

I Prop. 56 LS (2017–2018) uttales bl.a. følgende om reglene (s. 37):

«Dersom det nye formålet ikke er forenlig med innsamlingsformålet, må viderebehandlingen ha grunnlag i lov eller samtykke. At viderebehandlingen må ha grunnlag i lov eller samtykke, innebærer at lovgrunnlaget eller samtykket må knytte seg til selve viderebehandlingen for uforenlige formål. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig med et alminnelig behandlingsgrunnlag og et eventuelt supplerende rettslig grunnlag i den forbindelse; det kreves i tillegg et grunnlag for viderebehandlingen. Konsekvensen av at det ikke finnes et grunnlag for viderebehandlingen, er at opplysningene må samles inn på nytt dersom de skal behandles for det nye formålet.

Forordningen artikkel 6 nr. 4 setter skranker for muligheten til å åpne for viderebehandling for uforenlige formål i nasjonal rett. Slike lovbestemmelser må utgjøre «et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for å sikre oppnåelse av målene nevnt i artikkel 23 nr. 1».

Dersom viderebehandlingen skal omfatte særlige kategorier av personopplysninger, vil også art. 9 utgjøre en skranke. Art. 9 nr. 2 kan stille krav om nasjonale bestemmelser, forholdsmessighet og at det sikres egnede og særlige tiltak for å verne registrertes grunnleggende rettigheter og interesser [...].»

Formålsbestemmelsen i [folkeregisterloven](#) § 1-2 lyder:

«Lovens formål er å legge til rette for sikker, korrekt og effektiv registrering av grunnleggende personopplysninger om den enkelte, herunder hvilke personer som er bosatt i Norge. Loven skal sikre at registreringspliktige personer tildeles et unikt identifikasjonsnummer. Loven skal bidra til at opplysningene i Folkeregisteret skal kunne brukes til myndighetsoppgaver og offentlig forvaltning, forskning, statistikk og til å ivareta grunnleggende samfunnsbehov.»

Av formålene som nevnes i folkeregisterloven § 1-2, er det etter vårt syn bare det sistnevnte som kan gjøres gjeldende i vårt tilfelle. Medlemsrekruttering i Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn kan ikke rubriseres under myndighetsoppgaver, offentlig forvaltning, forskning eller statistikk. I [Prop. 164 L \(2015–2016\)](#) framholdes følgende om formålet «ivareta grunnleggende samfunnsbehov» (s. 17):

«Departementet foreslår at Folkeregisteret også skal kunne brukes til å ivareta grunnleggende samfunnsbehov, og at dette bør fremgå av lovens formålsbestemmelse. I dag får private aktører utlevert opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt, når det er nødvendig for å ivareta lovmessige rettigheter eller plikter. Hva som skal anses som et grunnleggende samfunnsbehov må sees i lys av hva som til enhver tid er nødvendig for offentlige og private aktørers behov for å kunne ivareta offentlige pålegg eller lovmessige rettigheter. Innholdet i betegnelsen vil dermed kunne variere over tid. Typiske eksempler på hva som vil kunne omfattes er behovet for å få registrert opplysninger om en selv til bruk for andre offentlige myndigheter, og brukernes tilgang til oppdaterte og korrekte kontaktopplysninger. Behovet for identifikasjonsnummer for å foreta søk i offentlige registre, eller i forbindelse med bankers plikt til å registrere kunders identifikasjonsnummer ved etablering av kundeforhold, vil også anses som et grunnleggende samfunnsbehov. Det samme gjelder behovet for å kunne kontrollere personopplysninger for å sikre at falske identiteter ikke blir opprettet. Behov for opplysninger til rene markedsføringsformål vil falle utenfor betegnelsen, mens ajourhold av allerede opprettede personregistre vil være omfattet. Pressens bruk av Folkeregisteret vil være omfattet, idet pressen har en viktig rolle når det gjelder å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn.»

Ajourhold av allerede opprettede personregistre, formodentlig inkludert Den norske kirkes og andre tros- og livssynssamfunns medlemsregistre, anses altså som et grunnleggende samfunnsbehov. Rekruttering av nye medlemmer i tros- og livssynssamfunn (og andre medlemsorganisasjoner) kan imidlertid sammenlignes med «rene markedsføringsformål».

Dersom utleveringen og den etterfølgende viderebehandlingen av de taushetsbelagte folkeregisteropplysningene i vårt tilfelle ikke kan anses å ivareta et grunnleggende samfunnsbehov i folkeregisterlovens forstand, vil den ikke være lovlig etter pvf. art. 6 nr. 4, med mindre den er forenlig med et slikt grunnleggende samfunnsbehov eller den «bygger på den registrertes samtykke eller på unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som utgjør et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for å sikre oppnåelse av målene nevnt i artikkel 23 nr. 1».

Det legges til grunn at vurderingen av om behandlingen av personopplysningene bygger på nasjonal rett og utgjør et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for å sikre oppnåelse av målene nevnt i artikkel 23 nr. 1, langt på vei vil være den samme som vurderingen av om inngrepsvilkårene i EMK art. 8 nr. 2 er oppfylt, se punkt 2.6.1 og 2.6.3.

2.5.7 Aktuelle behandlingsgrunnlag

Minst ett av vilkårene (behandlingsgrunnlagene) i pvf. art. 6 nr. 1 må være oppfylt for at behandling av personopplysninger skal være lovlig. Aktuelle vilkår i pvf. art. 6 nr. 1 kan være samtykke (bokstav a), å utføre en oppgave i allmennhetens interesse (bokstav e) og for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige (bokstav f).¹⁸

2.5.7.1 Beskrivelse av behandlingsforløpet

Formålet med dette avsnittet er å skissere et forløp og et omfang av behandling av personopplysninger som grunnlag for vurdering opp mot personvernforordningen.

Folkeregistermyndigheten er behandlingsansvarlig for all behandling på sin side frem til utleveringen av personopplysningene. Tros- eller livssynssamfunnet vil være behandlingsansvarlig for all behandling av personopplysninger hos seg etter eventuell utlevering fra Folkeregisteret. Som oppdragstaker for Den norske kirke vil EVRY være databehandler.

Forutsatt lovhjemmel gir folkeregistermyndigheten Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn tilgang til en hendelsesliste, dvs. en digital liste med fødselsnummer til samtlige personer i Folkeregisteret som har født barn eller på annen måte fått barn knyttet til seg i registeret. Deretter søker tros- eller livssynssamfunnet (eller en profesjonell aktør på deres vegne) i hendelseslisten for å finne egne medlemmer som har fått barn.

Formålet med utleveringen fra Folkeregisteret er at tros- og livssynssamfunn kan

- registrere barna i sin egen, interne tilhørighetsordning
- sende deres egne medlemmer invitasjon til og informasjon om innmelding (dåp), trosopplæring osv.

Formålet med tros- og livssynssamfunnenes behandling av personopplysningene i etterkant av utleveringen, inkl. utsendingen av dåpsinvitasjoner o.l., er å rekruttere nye medlemmer og

¹⁸ Hvis tros- og livssynssamfunn har behandlingsgrunnlag, vil Folkeregisterets medvirkning ikke være uforenlig.

samle deltakere til trosopplæring og/eller andre aktiviteter for barn og unge.¹⁹

Opplysninger om medlemskap i og tilhørighet til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn er en særlig kategori personopplysninger etter pvf. art. 9 («personopplysninger om [...] religion, filosofisk overbevisning»). Art. 9 stiller særlige krav til og vilkår for behandling av slike opplysninger. Tros- og livssynssamfunns interne behandling av slike opplysninger er dekket av art. 9 nr. 2 bokstav d. Fordi tros- og livssynssamfunnene selv søker opp informasjonen med utgangspunkt i hendelseslisten, jf. ovenfor, vil folkeregistermyndigheten ikke få tilgang til opplysning om at personer er medlem i tros- og livssynssamfunn.²⁰

Tilgangen til taushetsbelagte folkeregisteropplysninger vil videre gjøre det mulig å kople informasjon som kan vise at foreldrene er av samme kjønn og dermed innebære behandling av opplysninger om «en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering», noe som også er en særlig kategori personopplysninger etter art. 9.

2.5.7.2 Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Art. 6 nr. 1 a gir behandlingsgrunnlag dersom «den registrerte har samtykket til behandling av sine personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål». Med samtykke som behandlingsgrunnlag vil ikke behandlingen av personopplysninger utgjøre et inngrep i privatlivet, jf. EMK artikkel 8 (retten til privatliv).

Pvf. art. 4 nr. 11 definerer samtykke fra den registrerte som «enhver frivillig, spesifikk, informert og utvetydig viljesytring fra den registrerte der vedkommende ved en erklæring eller en tydelig bekreftelse gir sitt samtykke til behandling av personopplysninger som gjelder vedkommende», se også fortalepunktene 32 og 42. I art. 7 er det fastsatt vilkår for samtykke som behandlingsgrunnlag, blant annet:

- at den behandlingsansvarlige skal kunne påvise at den registrerte har samtykket, og
- at den registrerte skal ha rett til å trekke tilbake sitt samtykke til enhver tid – og det skal være like enkelt å trekke tilbake som å gi samtykke.

Datatilsynet skriver om samtykke på sin nettside:

«Et samtykke er bare gyldig hvis det kan dokumenteres. Dessuten må virksomheten kunne dokumentere at samtykket var gyldig. Det vil si at man må kunne dokumentere at alle lovens krav til samtykke er oppfylt, herunder kravet til informert samtykke. Virksomheter kan selv utvikle eller velge egnede løsninger for dokumentasjon av samtykke. Loven sier ikke hvordan dette skal gjøres.

¹⁹ Tros- og livssynssamfunnene vil antakelig måtte føre protokoll over behandlingsaktivitetene, jf. pvf. art. 30.

²⁰ I den grad Folkeregistermyndigheten tar vare på logg over tros- og livssynssamfunns søk i hendelseslisten, antas det at disse skjermes og ikke brukes til å bygge opp oversikt over hvilke personer som tilhører hvilke samfunn.

Det er viktig at virksomhetene ikke samler mer opplysninger enn det som er nødvendig for å dokumentere samtykke.

Når det gjelder samtykker som gis ved å klikke på en knapp på en nettside eller i en app, kan man for eksempel ta vare på teknisk informasjon fra økten. Man kan ikke kreve at en person registrerer seg med navn bare for å holde oversikt over hvem som har og ikke har samtykket.

[...] Et samtykke må kunne trekkes tilbake uten negative konsekvenser, hvis ikke er det ikke gyldig. Som nevnt ovenfor må den enkelte få informasjon om retten til å trekke tilbake samtykke.

Dessuten kan det ikke være vanskeligere å trekke tilbake samtykke enn det var å gi det. Det betyr imidlertid ikke at samtykke må trekkes tilbake på nøyaktig samme måte som det ble avgitt, men tilbaketrekning må normalt kunne skje i samme system eller brukergrensesnitt.

Ved tilbaketrekning av samtykke skal normalt de aktuelle personopplysningene slettes. Unntak gjelder blant annet der virksomheten har bedt om samtykke til å behandle opplysningene for flere formål og personen bare trekker tilbake samtykke for ett eller noen av formålene. Unntak gjelder også for eksempel dersom de samme personopplysningene behandles til ulike formål med grunnlag i andre behandlingsgrunnlag.»²¹

Fordi det er tale om særlige kategorier personopplysninger krever pvf. art. 9 nr. 2 bokstav a at samtykket må være uttrykkelig og gjelde behandling av «slike personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål». Både personopplysningene som skal behandles og formålet med behandlingen, må altså være spesifisert i samtykket. Vi gjør ikke her nærmere rede for hvordan tros- og livssynssamfunn kan utforme sin medlemskontakt for å innhente og dokumentere samtykker i samsvar med personvernforordningen. Disse forpliktelsene påhviler det enkelte tros- og livssynssamfunn. Datatilsynet er tilsynsmyndighet.

2.5.7.3 For å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige (art. 6 nr. 1 bokstav c)

Trossamfunnsloven og gjeldende folkeregisterlov gir ikke tros- og livssynssamfunn oppgaver i forbindelse med folkeregistreringen. Dette er det ikke aktuelt å endre på. Fordi det ikke er tale om at tros- og livssynssamfunn behandler personopplysninger for å utføre lovpålagte oppgaver, er bokstav c ikke aktuelt som behandlingsgrunnlag.

2.5.7.4 For å utføre en oppgave i allmennhetens interesse (art. 6 nr. 1 bokstav e)

Behandling av personopplysninger kan etter bokstav e være lovlig dersom «behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet

²¹ <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/behandlingsgrunnlag/veileder-om-behandlingsgrunnlag/?id=176>

som den behandlingsansvarlige er pålagt».²² Behandlingsgrunnlag etter art. 6 nr. 1 bokstav e skal dessuten fastsettes i nasjonal rett, jf. art. 6 nr. 3.²³ En lovhjemmel til å få utlevert taushetsbelagte folkeregisteropplysninger og til å behandle dem, vil dermed ikke være tilstrekkelig for at behandlingen av personopplysninger kan anses lovlig i henhold til pvf. art. 6 nr. 1 bokstav e; det må være i allmennhetens interesse at den utføres. Begrepet *allmennhetens interesse* er ikke definert i forordningen. I alminnelig språkbruk betyr allmennheten offentligheten, publikum eller folket (i et visst samfunn) i sin alminnelighet.²⁴ Et utgangspunkt for fortolkningen kan dermed være at behandling av personopplysninger som bare er til nytte for en avgrenset gruppe personer eller én institusjon, ikke omfattes.

Hva vil regnes som oppgaver i allmennhetens interesse? I [Prop. 56 LS \(2017–2018\)](#) heter det at bestemmelsen «viderefører gjeldende lov § 8 første ledd bokstav d og e». [Ot.prp. nr. 92 \(1998–1999\)](#) sa blant annet følgende om vilkåret «nødvendig for å utføre en oppgave av allmenn interesse» i den forrige personopplysningsloven (s. 109):

«Eksempler på slike oppgaver kan være behandling av personopplysninger som ledd i arkivering eller i forbindelse med statistisk, historisk eller vitenskapelig virksomhet. Det samme gjelder offentlige eller private informasjonssystemer som – eventuelt mot vederlag – er tilgjengelige for allmennheten. Det forhold at noen kan tjene penger på å behandle personopplysningene, utelukker ikke at behandlingen kan være av allmenn interesse.»

Ifølge fortalepunkt 45 til pvf. vil behandling av personopplysninger for å ivareta «helseformål som folkehelse og sosial trygghet og forvaltning av helsetjenester» være i allmennhetens interesse.

Utleveringen av de taushetsbelagte opplysningene fra Folkeregisteret vil ha som formål at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal kunne henvende seg direkte til småbarnsforeldre (som er medlem) om dåp eller annen innmeldingshandling samt trosopplæring av barna deres. Formålet for tros- og livssynssamfunnenes behandling av personopplysningene vil være å oppnå så mange nye medlemmer og så stor oppslutning om

²² Trossamfunnsloven pålegger ikke tros- og livssynssamfunn å registrere barn av medlemmer, jf. §§ 17 og 19. Tros- og livssynssamfunn har videre ingen oppgaver i den offentlige folkeregistreringen. Vi kan dermed se bort fra alternativet «utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt» i pvf. art. 6 nr. 1 bokstav e andre alternativ.

²³ Datatilsynet opplyser følgende om dette på sine nettsider: «En virksomhet kan behandle personopplysninger dersom det er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse. Det samme gjelder dersom behandlingen er nødvendig for å utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt.

Begge alternativene henviser først og fremst til offentlige myndigheters behandling av personopplysninger, men behandlingsgrunnlaget er også relevant der private virksomheter eksplisitt er tillagt offentlig myndighet eller oppgaver i allmennhetens interesse.

I begge tilfellene må behandlingen også ha hjemmel i lov eller forskrift. Det vil si at behandlingsgrunnlaget må fastsettes i en lov som den behandlingsansvarlige er underlagt.

I motsetning til behandlingsgrunnlaget «nødvendig for å oppfylle en rettslig plikt», kreves det ikke her at virksomheten er pålagt en plikt.» <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/behandlingsgrunnlag/veileder-om-behandlingsgrunnlag/nodvendig-for-a-utfore-en-oppgave/>

²⁴ <https://www.naob.no/ordbok/allmennhet>

trosopplæring mv. som mulig. Spørsmålet er om dette kan sies å være oppgaver i allmennhetens interesse. Fortalepunkt 55 omtaler målene til religiøse sammenslutninger i relasjon til dette behandlingsgrunnlaget, men bare som grunnlag for offentlige myndigheters behandling av personopplysninger, ikke for tros- og livssynssamfunnenes behandling:

«Offentlige myndigheters behandling av personopplysninger med henblikk på å nå målene til offisielt anerkjente religiøse sammenslutninger som er fastsatt ved forfatningsretten eller ved folkeretten, utføres også i allmennhetens interesse.»

Fortalepunkt 55 innebærer at folkeregistermyndighetens behandling av personopplysninger for at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal få registrert opplysninger om barn født av medlemmer og deretter sendt ut dåpsinvitasjoner m.v., vil kunne være en oppgave som utføres i allmennhetens interesse.²⁵ For folkeregistermyndigheten vil det mest nærliggende behandlingsgrunnlaget være alternativet i bokstav e at oppgaven er lovpålagt.²⁶ Dersom tros- og livssynssamfunn på selvstendig grunnlag har behandlingsgrunnlag med basis i allmennhetens interesse, vil offentlige myndigheters medvirkning også kunne være i allmennhetens interesse.

²⁵ Fortalepunktet må ses i sammenheng med fortepunkt 165, som klargjør at forordningen ikke berører «den status kirker og religiøse sammenslutninger eller samfunn har i henhold til eksisterende forfatningsrett i medlemsstatene, som anerkjent i artikkel 17 i TEUV.» Dette går imidlertid ikke på spørsmålet om behandlingsgrunnlag for tros- og livssynssamfunn.

²⁶ Fortalepunkt 55 kan tolkes på i alle fall to ulike måter i den norske oversettelsen. Er det samfunnene eller målene som skal være fastsatt i forfatnings- eller folkeretten? Med utgangspunkt i en hjemlig tanke om at staten ikke fastsetter mål for tros- og livssynssamfunn, er det mest nærliggende å tolke den norske teksten slik at det gjelder offentlig medvirkning overfor tros- og livssynssamfunn som har sin offisielle anerkjennelse fastsatt i forfatnings- eller folkeretten. Oversettelsene til dansk og svensk taler for motsatt tolkning (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>):

- "Offentlige myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forfølge officielt anerkendte religiøse sammenslutningers målsætninger, der er fastsat ved forfatningsretten eller ved folkeretten, foretages også i samfundets interesse."
- "Myndigheters behandling av personoppgifter på offisielt erkända religiösa sammenslutningars vägnar i syften som fastställs i grundlag eller i folkrätten anses också grunda sig på ett allmänt intresse."

Også den engelske og franske versjonen taler for at det bare er tale om å medvirke til slike mål for tros- og livssynssamfunn som er fastsatt i forfatnings- eller folkeretten:

- "Moreover, the processing of personal data by official authorities for the purpose of achieving the aims, laid down by constitutional law or by international public law, of officially recognised religious associations, is carried out on grounds of public interest."
- "En outre, le traitement de données à caractère personnel par des autorités publiques aux fins de réaliser les objectifs, prévus par le droit constitutionnel ou le droit international public, d'associations à caractère religieux officiellement reconnues est effectué pour des motifs d'intérêt public."

Dåp eller annen rekruttering til tros- og livssynssamfunn er ikke lovregulert som mål i norsk rett. Denne tolkningen innebærer at det ikke er relevant å gå inn i spørsmålet om Den norske kirke og registrerte (tilskudsberettigede) trossamfunn vil kunne anses som "offisielt anerkjente religiøse sammenslutninger".

2.5.7.5 Berettigede interesser (art. 6 nr. 1 bokstav f)

Art. 6 nr. 1 f sier at behandlingen er lovlig hvis den «er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger, særlig dersom den registrerte er et barn». Ifølge fortalepunkt 47 kan det

«f.eks. foreligge en slik berettiget interesse når det er et relevant og passende forhold mellom den registrerte og den behandlingsansvarlige, f.eks. dersom den registrerte er kunde av den behandlingsansvarlige eller i vedkommendes tjeneste. En berettiget interesse krever i alle tilfeller en nøye vurdering, herunder av om en registrert på tidspunktet for og i forbindelse med innsamling av personopplysninger med rimelighet kan forvente at disse behandles for nevnte formål. Den registrertes interesser og grunnleggende rettigheter kan særlig gå foran den behandlingsansvarliges interesser dersom personopplysningene behandles under omstendigheter der de registrerte med rimelighet forventer at opplysningene ikke viderebehandles. Ettersom det er opp til lovgiveren ved lov å fastsette det rettslige grunnlaget for offentlige myndigheters behandling av personopplysninger, bør nevnte rettslige grunnlag ikke gjelde for behandling som offentlige myndigheter utfører i forbindelse med utførelse av de oppgavene de er tillagt. Behandling av personopplysninger som er strengt nødvendig for å forebygge bedrageri, utgjør også en berettiget interesse for den berørte behandlingsansvarlige. Behandling av personopplysninger i forbindelse med direkte markedsføring kan anses for å være en berettiget interesse.»

Formål som er sterkt knyttet til den behandlingsansvarliges oppnåelse av egne mål (selge varer og rekruttere medlemmer) kan således – etter en avveining av interessene nevnt i bestemmelsen – gi behandlingsgrunnlag.

2.5.7.6 Særlige kategorier av personopplysninger (art. 9 nr. 2 bokstav d og g)

Tros- og livssynssamfunnenes viderebehandling av de taushetsbelagte opplysningene etter utleveringen fra Folkeregisteret, vil være behandling av en særlig kategori personopplysninger. Terskelen for at denne behandlingen er lovlig, vil derfor være høyere enn for folkeregistermyndighetens behandling.

Det vil ikke være tilstrekkelig med et behandlingsgrunnlag i pvf. art. 6 for at samfunnenes viderebehandling av personopplysningene skal være lovlig; i tillegg må ett av unntaksvilkårene i pvf. art. 9 nr. 2 være oppfylt. Forutsatt at det ikke foreligger samtykke fra medlemmene til behandlingen, jf. punkt 2.5.7.2, er det bare unntakene i bokstav d og g som er aktuelle for vurderingen.

2.5.8 Nødvendighet

Uansett om behandlingen utføres for å ivareta allmennhetens interesse eller tros- og livssynssamfunnenes berettigede interesser, må det vurderes om utleveringen av de taushetsbelagte opplysningene fra Folkeregisteret og den videre behandlingen av disse er *nødvendig* for å oppnå formålet med behandlingen. Også etter art. 9 nr. 2 bokstav g er det et vilkår at behandlingen er nødvendig (av hensyn til viktige allmenne interesser).

Nødvendighet er ett element i personvernprinsippet om dataminimering i art. 5 bokstav c, som sier at personopplysninger skal være «adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for». I fortalepunkt 39 til pvf. heter det at personopplysninger bare bør behandles «dersom formålet med behandlingen ikke med rimelighet kan oppfylles på annen måte».

2.6 Retten til privatliv

2.6.1 Grunnloven og konvensjonene

Spørsmålet om tros- og livssynssamfunnene bør få tilgang til folkeregisteropplysninger om barn av medlemmer for å kunne føre register over tilhørige, invitere til dåp, trosopplæring mv., reiser spørsmål om inngrep i privatlivet.

Retten til privatliv handler om å ivareta den enkeltes behov for en privat sfære som ikke blir delt med andre, et fristed hvor enhver kan utvikle og utfolde seg uten å bli overvåket. Allerede i 1952 behandlet Høyesterett to saker om respekt for den private sfære eller "personlighetens rettsvern".²⁷ Retten til privatliv er beskyttet både av Grunnloven og av Norges menneskerettslige forpliktelser, jf. blant annet Grunnloven § 102 og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) art. 8. Grunnloven § 102 første ledd første punktum lyder: «Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon». EMK artikkel 8 lyder i norsk oversettelse:

«1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.

2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

Det følger av Grunnloven § 92 at staten skal respektere og sikre menneskerettighetene. EMK er gjort til intern rett gjennom lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) av 1999 og bestemmelser i konvensjonene skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning, jf. menneskerettsloven § 3. Høyesterett har uttalt at retten til privatliv i Grunnloven § 102 skal tolkes i lys av EMK art. 8.²⁸

I EMDs praksis er det lagt til grunn at vernet om privatlivet ("private life") omfatter retten til personlig utvikling i form av personlig autonomi, og også til en viss grad retten til å utvikle et sosialt liv, altså til å forholde seg til andre ("private social life"). Familielivet er også knyttet til retten til privatliv, jf. EMK art. 8.

²⁷ Rt.1952 s. 1217 To mistenkelige personer og Rt.1952 s. 979 Telefonsjikanedommen

²⁸ Også art. 17 i FN-konvensjon 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter er relevant i denne sammenheng. Det er alminnelig antatt at SP art. 17 ikke gir den enkelte en bredere beskyttelse enn EMK artikkel 8.

Høyesterett har med henvisning til praksis ved Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) uttalt at det med privatliv menes «menneskets fysiske og psykiske integritet, alle de ulike elementene i den enkeltes identitet i videste forstand, og den personlige autonomi», jf. Rt. 2015 s. 93 A (Maria) avsnitt 58. Retten til å selv bestemme over opplysninger om seg selv, er en sentral del av individets frihet og integritet.

Begrepet «privatliv» skal i henhold til praksis ved EMD tolkes vidt, se blant annet S. og Marper mot Storbritannia avsnitt 66 til 67. Det knyttes gjerne til opplysninger vi oppfatter som private eller som har en viss grad av sensitivitet. Det å få barn, og også opplysninger om religiøs tilhørighet og samlivsform er en del av privatlivet. Informasjon om den enkeltes personlige religiøse eller filosofiske overbevisning angår kjernen av privatlivet, jf. Folgerø and others v. Norway (2007) avsnitt 98.

Personvernet er også en del av privatlivet. EMD har i sin praksis lagt til grunn at offentlig myndigheters lagring av personopplysninger som knytter seg til privatlivet i bestemmelsens forstand, utgjør et inngrep i retten etter EMK art. 8 nr. 1, se Amann mot Sveits 16.2.2000 avsnitt 65 og S. og Marper mot Storbritannia 4.12.2008 avsnitt 67.

EMK art. 8 omfatter videre både spørsmål om legitimiteten av å opprette og føre registre, samt den registrertes rett til innsyn i disse.

2.6.2 Særlig om barns menneskerettigheter

I 2014 ble beskyttelsen av barns rettigheter styrket gjennom ny § 104 i Grunnloven. Av denne følger barns rett til respekt for deres menneskeverd, barns rett til medvirkning og barns rett til vern om sin personlige integritet.

Grunnloven § 104 bygger på rettighetene i FNs konvensjon om barns rettigheter (Barnekonvensjonen). Det finnes ingen nedre aldersgrense for menneskerettighetene, men Barnekonvensjonen slår fast at de grunnleggende menneskerettighetene også gjelder for barn. Barn har blant annet en selvstendig tros- og livssynsfrihet, jf. BK art. 14, og en selvstendig rett til privatliv, jf. art. 16. Barnets rettigheter må avveies blant annet mot foreldrenes rett til å oppdra barna i samsvar med egen overbevisning, jf. for eksempel SP art. 18 nr. 4 som sier at "Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres, og i tilfelle vergers, frihet til å sørge for sine barns religiøse og moralske oppdragelse i samsvar med deres egen overbevisning".²⁹ Samtidig skal barns rettigheter vurderes selvstendig.³⁰ En problemstilling relatert til tilhørighetsordningen for barn i tros- og livssynssamfunn, har vært at barn automatisk blir tilhørende på grunn av foreldrenes medlemskap. Når barna blir eldre, kan denne tilhørighetsordningen oppleves som et inngrep i deres tros- og livssynsfrihet. Kanskje har også foreldrene kun vært passive medlemmer og ikke vært klar over denne automatikken. I ny trossamfunnsloven videreføres ikke ordningen med automatisk tilhørighet for barn. Trossamfunn kan fortsatt anse at barn av medlemmer tilhører

²⁹ Se NOU 2013:1 punkt 8.6 (side 101) om Barnekonvensjonen og foreldreretten.

³⁰ I en sak fra Tyrkia klaget faren på at hans sønn ikke fikk delta på en koranopplæring, jf. Ciftci v. Tyrkia (2004). Begrunnelsen var at det var satt 12-årsgrense for deltakelse, og sønnen var for ung. Domstolen kom til at aldersgrensen var der for å beskytte barnet, og faren fikk ikke medhold.

eller er en del samfunnet, men de vil ikke lenger ha lovgrunnlag til å behandle personopplysninger om barna. Foreldrene står fortsatt fritt til å *melde inn* sine barn, men barn har rett til å medvirke i spørsmål som angår deres tro og livssyn. Retten til medvirkning er foreslått presisert i trossamfunnsloven § 3.

Folkeregistertilgang for tros- og livssynssamfunnene kan medføre et inngrep i *barnets* rett til privatliv. Selv om nyfødtes barns privatliv i stor grad er sammenfallende med foreldrenes, har barnet en selvstendig rett til privatliv uavhengig av foreldrenes rett til privatliv, jf. Barnekonvensjonen artikkel 16, EMK artikkel 8, Grunnloven § 102. Dersom delingen av informasjon om barnet fra Folkeregisteret til ett eller flere tros- eller livssynssamfunn ikke kan begrunnes med lovhjemmel, legitimt formål, egnethet og proporsjonalitet, vil informasjonsdelingen utgjøre en krenkelse av barnets selvstendige rett til privatliv.

2.6.3 Inngrepshjemmelen i EMK art. 8

Aller først må det vurderes om det foreligger et inngrep i den enkeltes rett til privatliv. Bestemmelsen gjelder "enhver" og gir et individvern. Staten plikter å sørge for at alle som bor i landet har rett til privatliv. Spørsmålet er om handlingen, unnlåtelsen eller praksisen faktisk medfører at den som rammes får begrenset sitt privatliv.

Det er flere kumulative vilkår som må være oppfylt for at et inngrep likevel skal være lovlig. Vilkårene kan oppsummeres som en vurdering av om inngrepet har hjemmel i nasjonal lov, ivaretar et legitimt formål og om inngrepet er nødvendig og proporsjonalt sett hen til dette formålet. Dersom de øvrige vilkårene er tilstede, kan departementet foreslå en lovhjemmel, se punkt 6.3.

Foruten å ha lovhjemmel, må inngrepet for det første være begrunnet i et eller flere av de *legitime formål* som er listet opp i bestemmelsen (nasjonal sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter). Listen er uttømmende, slik at det kun er formål som er listet opp, som kan anses legitime.

For det andre må inngrepet være "*nødvendig i et demokratisk samfunn*", begrunnet i minst ett av de hensynene nevnt over. Det kreves ikke absolutt nødvendighet eller uunnværlighet, men mer enn at det er ønskelig. Dette uttrykkes gjerne som at det må foreligge et "presserende samfunnsmessig behov" for å kunne gripe inn i privatlivet. Dersom det finnes et mindre inngripende handlingsalternativ for å nå formålet, må dette alternativet normalt velges.

Dette medfører et krav om *forholdsmessighet* (proporsjonalitet) mellom det legitime formålet og midlene (inngrepet) for å nå dette. EMD har lagt til grunn at det generelt er en vid skjønnsmargin når nasjonale myndigheter skal treffe en rimelig balanse ("fair balance") mellom konkurrerende rettigheter i konvensjonen.³¹ Spørsmålet er *om* denne avveiningen er foretatt, og om den er *rimelig*. Avveiningen innebærer å vurdere inngrepsstyrken (inngrepet i

³¹ Se for eksempel Eweida m.fl. mot Storbritannia (2013) og også HR 2018-1958-A (Oppsigelse av fastlegeavtale)

privatlivet) holdt opp mot det presserende samfunnsmessige behovet som begrunner inngrepet.

3 Tilgang til opplysninger om registrering av samisk språk

3.1 Bakgrunn

Departementet uttalte i Prop. 130 L (2018-2019) punkt 20.5.1:

Den norske kirke tok i høringen opp spørsmålet om tilgang til opplysninger om samisk språk blant sine medlemmer. Etter folkeregisterloven § 3-1 første ledd bokstav q kan det registreres opplysninger om samiske språk i Folkeregisteret dersom den registrerte selv har gitt melding om dette til folkeregistermyndigheten. Opplysningene er underlagt taushetsplikt etter folkeregisterloven § 9-1. Lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 3-6 gir rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i forvaltningsområdet for samisk språk. Med «individuelle kirkelige tjenester» menes i første rekke individuell sjelesorg, men er presten villig til å forrette for eksempel dåp, nattverd eller vigsel i et lukket arrangement, kan det kreves at også slike tjenester utføres på samisk. Vanlige gudstjenester og andre sammenhenger som er åpne for alle, omfattes ikke av bestemmelsen. Departementet vil også utrede spørsmålet om å gi Den norske kirke hjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om samisk språk hos sine medlemmer og vil komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte, se også punkt 13.5.1.

En slik utredning er i samsvar med Kirkemøtets uttalelse:

For å kunne følge opp sine forpliktelser om samiskspråklige tjenester ber Kirkemøtet om at Den norske kirke i den nye loven om tros- og livssynssamfunn får hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om samisk språk hos sine medlemmer, jf. folkeregisterloven § 3-1 q).³²

3.2 Gjeldende rett

3.2.1 Folkeregisterloven

Folkeregisterloven har regler om hvilke opplysninger som kan registreres om den enkelte i Folkeregisteret. Registrering av opplysning om samisk språk (jf. § 3-1 bokstav q) er frivillig og basert på melding fra den enkelte. Opplysning om samisk språk er taushetsbelagt fordi de kan si noe om etnisitet, jf. Prop. 164 L (2015-2016) punkt 9.5. Dette innebærer at det må foreligge hjemmel i lov for å utgi opplysningene.

Det kan fra oktober 2019 registreres opplysninger om nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, jf. forskrift 14. juli 2017 nr. 1201 til folkeregisterloven (folkeregisterforskriften) § 3-1-1 første ledd. Det er foreløpig uvisst hvor raskt og i hvilket omfang det vil bli registrert opplysninger om samisk språk i Folkeregisteret. Følgelig er det uvisst hvor nyttige registreringene vil bli i arbeidet med og for samisk språk.

³² Gjengitt i Prop. 130 L (2018-2019) punkt 20.4.1.

Datatilsynet anser opplysninger som anonymiserte når det ikke er mulig å knytte dem til et identifiserbart individ, når man tar i betraktning alle de hjelpemidlene som med rimelighet kan tenkes brukt for å identifisere vedkommende, enten av den behandlingsansvarlige eller av en hvilken som helst annen person. Dersom et utvalg på aggregert nivå er fem eller færre, vil det kunne være mulig å knytte til identifiserbare enkeltindivider. I slike tilfeller anses opplysningen taushetsbelagt og kan ikke utleveres uten hjemmel. Dersom det er fem eller færre registreringer av samisk språk, kan opplysningene være taushetsbelagt på soknenivå, men tilgjengelig på kommunenivå dersom det er flere registrerte i kommunen. Videre kan opplysninger om hvilket samisk språk som brukes være taushetsbelagt fordi det er fem eller færre registreringer på ett av språkene, mens det ikke er taushetsbelagt hvor mange som har oppgitt et av de tre språkene. Både Sametinget og Den norske kirke har signalisert interesse for statistiske opplysningene om samisk språk, og det vil være naturlig at de koordinerer seg overfor SSB for å få utarbeidet slik statistikk.

3.2.2 Kirkeloven

Kirkeloven gir regler om samisk representasjon i de tre nordligste bispedømmerådene, jf. § 23 bokstav e. Kirkemøtet gis i § 24 annet ledd i oppgave å "verne og fremme samisk kirkeliv". Disse bestemmelsene samspiller med sameloven. Bestemmelsene i kirkeloven er ikke foreslått videreført i trossamfunnsloven, og det vil dermed være opp til Kirkemøtet å fastsette slike regler.

3.2.3 Sameloven

Sameloven § 3-6 gir enhver "rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i forvaltningsområdet". Sameloven kapittel 3 har også enkelte andre regler om offentlige organers tilrettelegging for bruk av samisk språk. Departementet har tidligere lagt til grunn at skillet mellom Den norske kirke og staten "i praksis ikke vil medføre endringer i anvendelsen av samelovens språkregler på det kirkelige området selv om kirkelige organer ikke lenger vil være organer for staten og prestene ikke lenger vil være statstjenestemenn", jf. Prop. 55 L (2015–2016).³³ Praksisen vil imidlertid ikke lenger være forankret i lov. Ny, felles lov om tros- og livssynssamfunn er et neste trinn i selvstendigjøringen av Den norske kirke fra staten. Den norske kirke kan på eget initiativ videreføre gjeldende praksis i og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.³⁴

3.3 Vurdering

Tilgang til taushetsbelagte opplysninger ser ikke ut til å være nødvendig for Den norske kirke for å oppfylle plikten å yte individuelle kirkelige tjenester på samisk, jf. sameloven § 3-6. For planlegging av kirkelig og annen virksomhet rettet mot brukere av samisk språk, vil tilgang til aggregerte data, som ikke er taushetsbelagt, være tilstrekkelig. Det er derfor ikke behov for Den norske kirke å ha tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om samisk språk. Det er heller ikke aktuelt at andre tros- og livssynssamfunn får slik tilgang.

³³ NOU 2016: 18 vedlegg 2 beskriver praksisen i Den norske kirke:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-18/id2515222/sec7?q=NOU%202016:18%20Hjertespr%C3%A5ket>

³⁴ Se blant annet Strategiplan for samisk kirkeliv (2011)

https://kirken.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/samisk-strategiplan/strategiplan_samisk_kirkeliv_2011_norsk.pdf side 63 ff og 109 ff.

4 Nordisk rett

4.1 Innledning

Innenfor Norden gjelder det ulike regler for utlevering av opplysninger fra folkeregisteret, jf. omtalen av nordisk rett i Prop. 164 L (2015–2016). I Danmark gis private virksomheter og fysiske personer tilgang til opplysning om blant annet navn, adresse, død og vergemål. Svensk forvaltning har tradisjonelt vært basert på allmennhetens frie tilgang til innsyn i offentlige registre. Også i Finland utleveres folkeregisteropplysninger i større utstrekning enn i Norge.

I Danmark, Finland og Sverige vet staten hvem som er medlem i de nasjonale folkekirkerne, jf. omtalen av nordisk rett i Prop. 130 L (2018-2019) punkt 4. I Sverige inndrives kyrkoavgiften av staten, mens medlemmer av folkekirkerne i Finland betaler kirkeskatt til stat og kommune. I Danmark betaler medlemmene i folkekirken kirkeskatt. I våre naboland er det således ikke et problem at staten kan vite hvilket trossamfunn innbyggerne er knyttet til.

4.2 Sverige

Allmennhetens frie tilgang til innsyn i offentlige registre i Sverige går tilbake til Tryckfrihetsförordningen fra 1766 som har grunnlovs rang.³⁵ I Sverige er Skatteverket ansvarlig for folkeregistreringen. Skatteverket har hjemmel til å utlevere opplysninger til Svenska kyrkan, jf. § 13 i förordning (2001:589) om behandling av personoppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.³⁶ Utleveringshjemmelen lyder:³⁷

13 § För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § 5 och 6 lagen (2001:182) om behandling av personoppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får uppgifter ur databasen som avses i 2 kap. 3 § första stycket samma lag lämnas ut till Svenska kyrkan. Uppgifterna får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Förordning (2015:910).

Bruken av opplysningene som hentes ut er avgrenset:

- 4 § Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs för (...)
5. aktualisering, komplettering och kontroll av personoppgifter,
6. uttag av urval av personoppgifter, och (...)

³⁵ Se Prop. 164 L (2015-2016) punkt 4. Se også <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/grundlagarna/> For generell informasjon om Svenska kyrkans håndtering av personopplysninger, se <https://www.svenskakyrkan.se/sa-behandlar-svenska-kyrkan-dina-personoppgifter>.

³⁶ Forskriften er hjemlet i 2 kap. 6 § i lov 2001:182 om behandling av personoppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Svenska kyrkan kan hente ut opplysninger gjennom en digital utvekslingstjeneste kalt Navet: "Det är Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället. Uppgifterna lämnas i form av kodade datafiler. Kommuner, landsting och andra myndigheter samt Svenska kyrkan får uppgift via Navet. Det innebär att Svenska kyrkan flera gånger i veckan erhåller uppgifter som behövs för det egna medlemsregistret (kyrkobokföringen)."

³⁷ <http://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2001:589> hjemlet i <http://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2001:182>

Blant de utvalgte personopplysningene Svenska kyrkan får utlevert er "make, barn, forældre, vårdnadshavare och annan person som den registrerade har samband med inom folkbokföringen" og tilsvarende relasjoner på grunnlag av adopsjon. Svenska kyrkan mottar opplysninger om fødte som har minst én forelder som er medlem for å invitere til dåp og kan beholde opplysningene i noen få måneder. Praksis er å invitere til dåp når barnet er to måneder.³⁸ Opplysninger om dem som ikke blir døpt, skal slettes etter to måneder. Svenska kyrkan kan også hente ut opplysninger om barn opp til 18 år som tidligere har vært registrert (fordi en forelder er medlem) for å invitere til aktiviteter, men også disse opplysningene skal slettes etter to måneder dersom barnet ikke blir døpt (medlem).

Bakgrunnen for at Svenska kyrkan får opplysninger fra folkbokføringsdatabasen er knyttet til skillet mellom Svenska kyrkan og staten fra år 2000. Svenska kyrkan fikk som andre offentlige organer opplysninger, se Prop. 1997/98: 136 s. 74-75.³⁹

"Svenska kyrkan får i dag bruttoaviseringar från aviseringsregistret för att uppdatera sin folkbokföring. Kyrkan får också ha terminalåtkomst till registret. För Svenska kyrkans del är bruttoavisering och terminalåtkomst till aviseringsregistret nödvändig för att kyrkan skall kunna bedriva en rikstäckande verksamhet. Kyrkans behov kan inte tillgodoses genom SPAR. Enligt regeringens mening måste kyrkan även efter relationsändringen kunna använda sig av aviseringsregistret och ha terminalåtkomst till detta."

Etter relasjonsendringen fikk derfor Svenska kyrkan beholde tilgangen til folkeregisteropplysninger og tjenesten som varsler ("avisering") om endringer.⁴⁰

Tros- og livssynssamfunn utenom Svenska kyrkan har ikke samme lovgrunnlag for tilgang til opplysninger om medlemmers fødsler. Tros- og livssynssamfunn kan benytte tjenestene til Statens personadressregister (SPAR) for å få opplysninger om personer i folkeregistret.⁴¹ Det kan hentes ut opplysninger om blant annet barn født i en viss tidsperiode.⁴² Finansdepartementet opplyser at det bare i enkelte tilfeller har vært spørsmål om at andre tros- og livssynssamfunn skal få opplysninger på samme måte som Svenska kyrkan, og antyder at årsaken til dette kan være at tilgangen via SPAR dekker deres behov.

³⁸ Basert på opplysninger mottatt fra prost Fredrik Nordlund, sakkunnig i kyrkobokføringsfrågor.

³⁹ <https://www.regeringen.se/49bb26/contentassets/b44d6fb956cb481cbfb1ae29dc9dbec7/statlig-forvaltning-i-medborgarnas-tjanst>

⁴⁰ Om såkalt bruttoavisering, se <https://www.statenspersonadressregister.se/root/vara-tjanster/aviseringstjanster/bruttoavisering.html> besøkt 10. mars 2020.

⁴¹ "Statens personadressregister, SPAR, är ett offentligt register som omfattar alla personer som är folkbokförda i Sverige, både svenska och utländska medborgare. I registret ingår även personer som erhållit samordningsnummer och vars identitet är fastställd. Uppgifterna i SPAR uppdateras varje dygn med uppgifter från folkbokföringsregistret. Syftet med SPAR är att lämna ut uppgifter elektroniskt under förutsättning att mottagaren uppfyller vissa villkor." <https://www.statenspersonadressregister.se/huvudmeny/om-spar.html> besøkt 10. mars 2020. SPAR er regulert i lag (1998:527) om det statliga personadressregistret.

⁴² Det gis ikke opplysninger om barn under åtte uker, jf.

<https://www.statenspersonadressregister.se/root/vara-tjanster/urval.html>

4.3 Finland

Medlemskap i "religionssamfund" registreres i det finske befolkningsdatasystemet,⁴³ se § 13 i Lag om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster.⁴⁴

Följande uppgifter om personer som är föremål för registrering ska registreras i befolkningsdatasystemet:

1) fullständigt namn,

2) personbeteckning samt teknisk identifieringskod och elektronisk kommunikationskod, (...)

19) uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund som avses i religionsfrihetslagen (453/2003),

Religionsfrihetslagen stiller krav om minst 20 medlemmer og formell registrering hos Patent- och registerstyrelsen.⁴⁵ For de to nasjonale folkekirkene (den evangelisk-lutherske kirke og den ortodokse kirke) gis det i tillegg særlige regler.

Trossamfunn har etter §§ 23 – 25 i lov om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster plikt til å meddele opplysninger til befolkningsdatasystemet (folkeregistermyndigheten). Trossamfunn skal dermed selv gi opplysning om innmeldinger og utmeldinger. Det to nasjonale folkekirkene oppdaterer selv befolkningsdatasystemet, mens statlig lokal forvaltning (magistratene) oppdaterer befolkningsdatasystemet med opplysningene fra andre trossamfunn.

Opplysningene i befolkningsdatasystemet er ikke generelt taushetsbelagte, men det er begrenset adgang til å til å utlevere dem, jf. §§ 28 – 50 a. Opplysninger om medlemskap i trossamfunn kan etter § 42 bare utleveres for visse formål, blant annet til trossamfunnet vedkommende er medlem av. Utlevering av opplysninger om barn (nyfødte) til medlemmer er ikke regulert her. Utlevering av slike opplysninger vurderes etter de generelle bestemmelsene, blant annet §§ 28, 29 og 34.

Det er gitt en felles lov for medlemsregisteret til trossamfunn.⁴⁶ Lag om trossamfundens medlemsregister gjelder "den evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet samt registrerade religionssamfund". I medlemsregisteret kan det etter loven § 5 nr. 5 opplyses om "namn och personbeteckning eller födelsetid för ett minderårigt barn som en medlem av trossamfundet har vårdnaden om". Bestemmelsen gir imidlertid ikke krav på å opplysninger om nyfødte fra befolkningsdatasystemet.

⁴³ <https://vrk.fi/sv/befolkningsdatasystemet#>

⁴⁴

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2009/20090661?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=befolkningsdatalagen>

⁴⁵ <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030453>

⁴⁶ <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980614> Forarbeider til denne loven og til endringer i annet regelverk som skilte mellom folkeregister og medlemsregister:

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/rp_14+1998.pdf

De to folkekirkene hadde inntil 1999 oppgaver som folkeregistermyndighet for sine medlemmer. Oppgavene er nå overført til det offentlige, men menighetene i de to folkekirkene kan fortsatt ta imot opplysninger om navn og morsmål ved dåp.⁴⁷ Opplysningene overføres direkte fra kirkenes medlemsregister til befolkningsdatasystemet. For at menighetene i de to folkekirkene skal foreta slik registrering (knytte opplysninger til riktig barn), oppdateres deres medlemsregister daglig med opplysninger fra befolkningsdatasystemet om barn som fødes til medlemmer.

De to nasjonale folkekirkene kan utstede bekreftelser med samme bevisverdi som offentlige myndigheter. Derfor holdes deres medlemsregistre oppdatert med informasjon fra Befolkningsdatasystemet, blant annet om barn uavhengig om de blir døpt (medlem) eller ikke. Derfor kan folkekirkene også sitte på opplysninger sine medlemmer og deres barn, dvs. at de ikke har plikt til å slette dem. Befolkningsregistercentralen kjenner ikke til lovforankrede begrensninger i folkekirkenes anledning til å bruke opplysningene til å ta kontakt med barn knyttet til medlemmer.

Andre trossamfunn enn de to folkekirkene får ikke opplysninger om nyfødte barn fra befolkningsdatasystemet. Ved oppdatering av medlemsregisteret fra befolkningsdatasystemet, som samfunnene må betale for, vaskes ikke opplysninger om nyfødte inn. Derimot oppdateres opplysninger om barn og andre medlemmer som allerede ligger i medlemsregisteret til samfunnet.

Finske styresmakter opplyser at den beskrevne utleveringen av opplysninger fra befolkningsdatasystemet til religionssamfunden ble vurdert å være forenlig med personvernforordningen ved implementeringen i finsk rett. De finske grunnlovsreglene som tilsvarer EMK art. 8, ble tatt i betraktning ved reguleringen av utleveringen av opplysninger fra befolkningsdatasystemet, men ikke uttrykkelig med tanke på trossamfunn.

4.4 Danmark

I hvert sokn i Folkekirken i Danmark vil det være prest som har en rolle i fødselsregistreringen i egenskap av personregisterfører, jf. lov om anmeldelse af fødsler og dødsfald.⁴⁸⁴⁹ Prestene i Folkekirken er statlige tjenestepersoner og ivaretar i denne egenskap oppgavene knyttet til folkeregistreringen. Folkekirkens personregisterførere registrerer opplysninger om fødsel, navn og dødsfall på vegne av staten, ikke i egenskap av prester. For to tredeler av befolkningen utføres oppgaven i praksis av en tjenesteperson på delegert

⁴⁷ Folkekirkene har også andre oppgaver knyttet til folkeregisteret, blant annet prøving av ekteskapsvilkår. En planlagt digitalisering av registreringen av navn og morsmål, vil ifølge finske styresmakter ikke medføre endringer i de to folkekirkenes tilgang til opplysninger om nyfødte barn av medlemmer.

⁴⁸ Framstillingen bygger på brev fra Kirkeministeriet 15. oktober 2019 signert kontorchef Torben Stærgaard. [Kirkeministeriet omtaler ikke EMK art. 8 om privatlivets fred.]

⁴⁹ "§ 1. Fødsler og dødsfald, der finder sted her i landet eller om bord i skibe eller luftfartøjer, hvis første ankomststed derefter er en dansk havn eller lufthavn, skal anmeldes til Den Elektroniske Kirkebog og CPR." <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=130841> (endring) og <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=72672>

fullmakt fra den såkalte "kirkebogførende sognepræst". I Sønderjylland, som i perioden 1864 til 1920 var tysk, ivaretas disse oppgavene av kommunene.

Medlemskap i Folkekirken registreres i Det Centrale Personregister (CPR), jf. bilag 1 til bekendtgørelse af lov om Det Centrale Personregister.⁵⁰ Dette har sammenheng med den statlige innkrevningen av kirkeskatten. CPR/"Den elektroniske kirkebog" har erstattet kirkebøker ("ministerialbøger") på papir. Kirkebøkene på papir inneholdt tidligere de rettsgyldige registreringene. Nå er dette samlet i CPR.

Den elektroniske kirkebog er Folkekirkens medlemsregister og er meldt til Datatilsynet, jf. personvernforordningen art. 30. De civile opplysningene (fødsel, navn, død osv.) behandles i medhold av personvernforordningen art. 6 bokstav e om offentlig myndighetsutøvelse, mens de kirkelige opplysningene behandles i medhold av art. 9 nr. 2 bokstav d om legitime aktiviteter og regelmessig kontakt med medlemmer.

Den elektroniske kirkebog har opplysninger om fødsel, dåp, konfirmasjon, ekteskap inngått i Folkekirken og begravelse. Det er mulig for kirken å trekke ut lister over foreldre til nyfødte, men kun over foreldre som er medlem av Folkekirken. Folkekirkens tilgang gir ikke anledning til å hente ut opplysninger om ikke-medlemmer med sikte på misjon, trosopplæring eller invitasjon til dåp. Kirken kan ta kontakt med nyinnflyttede den får vite om gjennom Den elektroniske kirkebok, men igjen bare dersom vedkommende er medlem av Folkekirken.⁵¹

Kun Folkekirken har tilgang til Den elektroniske kirkebog. Fram til 2023 vil 10 "anerkendte trossamfunn" kunne føre kirkebøker og gjøre registreringer via de kommunale folkeregistre. Etter det vil adgangen oppheves.

4.5 Oppsummering

I Danmark, Finland og Sverige har de nasjonale folkekirkene, i motsetning til Den norske kirke, tilgang til folkeregisteropplysninger om medlemmenes barn. Folkekirkene i disse tre landene har en tilgang som andre tros- og livssynssamfunn ikke har, men tros- og livssynssamfunn utenom Svenska kyrkan har trolig tilgang til langt på vei de samme opplysningene på et annet rettsgrunnlag.

Lovgivningen i Danmark og Finlands gir de nasjonale folkekirkene oppgaver i folkeregistreringen. I Danmark kan kirken få opplysning om medlemmers nyfødte gjennom integrasjonen av folkeregisteret (CPR) og medlemsregisteret (Den elektroniske kirkebog). De to nasjonale trossamfunnene i Finland (den evangelisk-lutherske kirke og den ortodokse kirke) har tilgang til folkeregisteropplysninger om fødsler. Lovgivningen i Sverige gir Svenska kyrkan uttrykkelig tilgang til folkeregisteropplysninger om barn som fødes av medlemmer,

⁵⁰ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=191719> Folkeregisteropplysningene om medlemskap i Folkekirken har en viss sammenheng med kirkeskatten, jf. bilag 1 nr. 6: "6) Folkekirkeoplysninger: Oplysning om medlemskab af folkekirken, valgmenighed og tillige folkekirken, folkekirken, men fritaget for kirkeskat under udenlandsophold, fordi der betales kirkeskat til Dansk Kirke i Udlandet eller Dansk Sømandskirke eller ikke er medlem af folkekirken. Tidligere folkekirkeoplysninger bevares i CPR (historisk)."

⁵¹ Fra 2020 vil det etter hva vi forstår, kunne gis samtykke fra etterlatte som ikke er medlem av Folkekirken til å motta invitasjon til allehelgensgudstjeneste.

uten at kirken har oppgaver i folkeregistreringen. I Danmark, Finland og Sverige er det gjennom lovgivning at de nasjonale folkekirkene har tilgang til folkeregisteropplysninger, og det kreves ikke samtykke av dem personopplysningene gjelder.

5 Vurderinger

5.1 Hovedhensyn

5.1.1 Privatlivets fred

Alle mennesker har behov for en privat sfære som ikke blir delt med andre, et fristed hvor en kan utvikle og utfolde seg uten å bli overvåket. Retten til privatliv er beskyttet både av Grunnloven og av Norges menneskerettslige forpliktelser, se punkt 2.6.1. At opplysninger om et barns fødsel utleveres uten at forelderen har samtykket, kan utgjøre et inngrep i retten til privatliv.

Personvernlovgivningen skal beskytte fysiske personer (mennesker) mot overvåkning og inngrep i den private sfære. Dette kan delvis sammenfalle med hensynet til privatlivets fred, men personvernlovgivningen er mer detaljert og særlig innrettet mot teknologi og institusjoner (offentlige og private).

Personvernet kan ivaretas ved å begrense spredningen av taushetsbelagte opplysninger. Selv om tros- og livssynssamfunn bare skulle få opplysninger om egne medlemmers barn, kan opplysninger spres til alle tros- og livssynssamfunn som har registrert én av foreldrene som medlem.⁵²

Personvernet kan ivaretas ved å begrense formålene opplysningene kan brukes til, m.a.o. kan en hjemmel til å få opplysninger utformes med begrensninger på bruken av dem. Det er imidlertid ikke her tale om å utføre lovpålagte plikter, men om gi en lovhjemmel til å bruke taushetsbelagte personopplysninger for å ivareta tros- og livssynssamfunnenes egne interesser.

5.1.2 Viderebruk og gjenbruk av data som er offentlige

Et mål i IKT-politikken er å legge til rette for bruk av data som er offentlige, se blant annet digitaliseringsrundskrivet punkt 1.3.⁵³ Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge varslet strategier for tilgjengeliggjøring av data på viktige områder. Sivilsamfunnet omtales som en aktuell viderebruker av offentlige data i meldingens punkt 14.2 og i regjeringens digitaliseringsstrategi *Én digital offentlig sektor* (2019) punkt 3. Gjenbruk av data det offentlige sitter på, innebærer effektivisering både i betydningen reduserte kostnader og økt måloppnåelse. Opplysningene det er tale om i denne utredningen, er taushetsbelagte, ikke offentlige. Hensynet til å legge til rette for viderebruk, vil derfor ha begrenset rekkevidde.

⁵² En kan være medlem i flere tros- og livssynssamfunn, men bare ett av dem kan få tilskudd for medlemmet.

⁵³ Fordi tros- og livssynssamfunn ikke er offentlige virksomheter, er det ikke relevant å trekke inn prinsippet om "kun én gang", dvs. at offentlige virksomheter ikke skal spørre brukerne på nytt om forhold de allerede har opplyst om.

Fylkesmannen i Oslo og Viken opplyser at det er betydelig temperatur i folks klager på å bli kontaktet av tros- og livssynssamfunn, for eksempel med invitasjon til dåp. Når offentlige data brukes på måter som innbyggerne mener de ikke har samtykket til, kan det svekke tilliten til offentlig sektor.

5.1.3 Likebehandling

Rettsutviklingen har de senere tiårene gått i retning av fristilling av Den norske kirke og likebehandling av alle tros- og livssynssamfunn. Når det er spørsmål om tilgang til Folkeregisteret, må dette vurderes i lys av hensynet til likebehandling.⁵⁴ Kirkerådet har uttalt at "lovhjemmel til å få opplysninger om medlemmers barn også før disse er meldt inn som medlemmer" bør gjelde "tros- og livssynssamfunn", gjengitt i Prop 130 L (20158-2019) punkt 13.4.1. Kirkerådets administrasjon har overfor departementet vært tydelig på at særregulering av tilgang for Den norske kirke, ikke er ønskelig. Det er følgelig ikke aktuelt å gi Den norske kirke tilgang og samtidig nekte andre tros- og livssynssamfunn det samme.

Den norske kirke har bred folkelig tilslutning og et velutviklet og lovforankret medlemsregister. Selv om utgangspunktet er likebehandling, kan det være aktuelt å drøfte om det må settes vilkår for tros- og livssynssamfunns tilgang til Folkeregisteret.

5.1.4 Et spørsmål om aktivt støttende tros- og livssynspolitik?

I Prop 130 L (2018-2019) punkt 6.1 vises det til at Grunnloven § 16 er en forpliktelse for staten til å føre en aktivt støttende politikk. Dette dreier seg primært om økonomisk støtte:

"En aktivt støttende tros- og livssynspolitik betyr at det offentlige skal understøtte utøvelse av religion og livssyn. En aktivt støttende politikk anerkjenner at tro og livssyn er viktige aspekter ved menneskelig livsutfoldelse, og at tro og livssyn fritt skal kunne komme til uttrykk på lik linje med andre kulturelle uttrykk.

Statens aktivt støttende tros- og livssynspolitik har først og fremst som formål å bidra til at tros- og livssynsfriheten skal kunne utøves i praksis. Den aktivt støttende politikken kommer primært til uttrykk i lovgivning og offentlige støtteordninger. Det offentlige bidrar med økonomisk støtte til tros- og livssynssamfunnene som en understøttelse av tros- og livssynsfriheten".

Deling av data det offentlige sitter på eller annen tilrettelegging for rekruttering, har til nå ikke vært omtalt som ledd i "aktivt støttende tros- og livssynspolitik".

5.1.5 Unngå negativ sosial kontroll

Folkeregistermyndighetens utlevering av opplysninger om barn til medlemmer i tros- og livssynssamfunn, vil for eksempel kunne medføre at tros- eller livssynssamfunnet også får kjennskap til at det er medlemmer som har fått barn med en person av samme kjønn eller utenfor ekteskap – forhold som i enkelte miljøer kan bli møtt med negative sanksjoner.

⁵⁴ Se Prop 130 L (20158-2019) punkt 13.5.1: "Det er flere trossamfunn enn Den norske kirke som praktiserer barnedåp og/eller tilbyr trosopplæring for barn og unge. Likebehandlingshensyn kan dermed tilsi at en eventuell hjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret for å kunne føre register over tilhørige, invitere til dåp og trosopplæring mv. ikke bare gis til Den norske kirke."

Staten har ikke full oversikt over tros- og livssynssamfunn med slike etiske vurderinger, holdninger og sanksjonspraksiser. En tilgangsordning ville i tilfelle måtte utformes slik at en tar hensyn til slike forhold.

5.2 Oversikt. Tre regelsett med ulike pliktsubjekter

Problemstillingen i denne rapporten blir drøftet med grunnlag i folkeregisterloven, EMK og personvernforordningen. Disse regelsettene er svært ulike og har ulike pliktsubjekter.

Folkeregistermyndigheten opererer med grunnlag i folkeregisterloven som bl.a. stiller krav om hjemmel i lov for utlevering av taushetsbelagte opplysninger. Så fremt det foreligger klar lovhjemmel for utlevering, deler folkeregistermyndigheten opplysninger.

Personopplysningsloven og personvernforordningen gjelder ved behandling av personopplysninger, jf. personopplysningsloven § 2. Det er opp til tros- og livssynssamfunnene selv å vurdere og vise at de har behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen. Spørsmålet om Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn vil ha et behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen, må skilles fra spørsmålet om hvordan en ev. lovbestemmelse som gir folkeregistertilgang, bør utformes. At Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn eventuelt gis en hjemmel i den nye trossamfunnsloven til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om medlemmenes barn, vil ikke være ensbetydende med at det vil foreligge et behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen. Det er med andre ord tenkelig at Stortinget gir en lovhjemmel til å dele taushetsbelagte opplysninger med virksomheter som ikke uten videre vil ha behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen. I så fall kan det være grunn til å sørge for at de som mottar taushetsbelagte opplysninger er klar over begrensningene og pliktene etter personvernforordningen.

EMK legger plikter på offentlige myndigheter og danner en ramme for lovgivningsmyndigheten. Konvensjonen setter også grenser for forvaltningens utøvelse av sin myndighet. En hjemmel til å få taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret vil kunne innebære et selvstendig brudd på EMK.

5.3 Begrenser folkeregisterloven muligheten til å gi tros- og livssynssamfunn tilgang til opplysninger om medlemmers barn i Folkeregisteret?

Folkeregisterloven krever hjemmel i lov for utlevering av taushetsbelagte opplysninger. Formålsbestemmelsen i [folkeregisterloven](#) § 1-2 lyder:

«Lovens formål er å legge til rette for sikker, korrekt og effektiv registrering av grunnleggende personopplysninger om den enkelte, herunder hvilke personer som er bosatt i Norge. Loven skal sikre at registreringspliktige personer tildeles et unikt identifikasjonsnummer. Loven skal bidra til at opplysningene i Folkeregisteret skal kunne brukes til myndighetsoppgaver og offentlig forvaltning, forskning, statistikk og til å ivareta grunnleggende samfunnsbehov.»

Uansett om et medlem gir uttrykkelig samtykke til deling av taushetsbelagte opplysninger som ligger i Folkeregisteret, krever folkeregisterloven § 10-2 «hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt». Det er dermed ikke tilstrekkelig med samtykke fra den opplysningen gjelder. Spørsmålet i denne utredningen om det er rettslige hindringer for at en slik lovhjemmel kan gis og om en slik hjemmel ev. bør gis.

Rekruttering av medlemmer til tros- og livssynssamfunn kan vanskelig anses å være et grunnleggende samfunnsbehov, se punkt 2.5.6 ovenfor om forståelsen av folkeregisterlovens formålsbestemmelse. Dette gjelder selv om Den norske kirke etter Grunnloven § 16 forblir Norges folkekirke. Dette begrenser ikke i seg selv hvilke hjemler Stortinget kan lovfeste, men peker i retning av at det her er tale om å bruke opplysninger som innbyggerne er pliktige til å oppgi, til andre formål enn dem som er nevnt i formålsbestemmelsen til folkeregisterloven.

5.3.1 Hvordan kan en ev. hjemmel til å få taushetsbelagte opplysninger utformes?

For diskusjonens skyld har en her utformet et utkast til hjemmel i [lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn](#) til å få taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret. En slik lovbestemmelse kan løse spørsmålet om å få tilgang til opplysningene i Folkeregisteret, og kan muligvis ha betydning for tros- og livssynssamfunnets behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen. En lovhjemmel innebærer imidlertid ikke i seg selv at tilgang utgjør et lovlig inngrep i privatlivet etter EMK artikkel 8, se punkt 5.5.

For diskusjonens skyld kan en hjemmel plasseres som nytt annet ledd i trossamfunnsloven § 19, og tittelen på paragrafen bør i så fall endres. Når utkastet gjengis nedenfor for diskusjonens skyld, innebærer det at ikke departementet har tatt stilling til om en slik bestemmelse kan eller bør gis.

§ 19 Registerføring og avlevering. Utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret

Kongen kan gi forskrifter om registerføring og plikt til å overføre og levere tros- og livssynssamfunnenes offentlige bøker.

Departementet kan etter søknad gi tilskuddsberettigede tros- og livssynssamfunn og [sokn i] Den norske kirke tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret om barn av egne medlemmer. Opplysningene skal bare brukes til å invitere medlemmers barn til medlemskap og aktiviteter i samfunnet. Tilgang kan bare gis til tros- og livssynssamfunn som kan dokumentere etterlevelse av relevante krav til IKT-sikkerhet og personvern samt fravær av negativ sosial kontroll internt. Opplysningene er underlagt taushetsplikt og skal slettes etter to måneder, med mindre de som har foreldreansvaret, har meldt barnet inn eller på annen måte samtykket til fortsatt behandling av opplysningene. Departementet kan begrense hvor mange ganger opplysninger kan hentes ut. Departementet kan gi forskrifter om utlevering og behandling av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret det gis tilgang til i medhold av denne bestemmelsen.

Vilkåret om tilskuddsberettiget tros- og livssynssamfunn innebærer et krav om registrering og at tros- eller livssynssamfunnet ikke er fratatt tilskudd etter trossamfunnsloven § 6.

Formålet med bruken av opplysningene er å rekruttere medlemmer. Trosopplæring, overgangsriter o.l. har normalt selvstendig verdi sett fra tros- eller livssynssamfunnetenes side, og er i denne sammenheng tenkt omfattet av rekrutteringsformålet.

Hjemmelen er formulert som en kan-fullmakt for departementet, og er en annen løsning enn det som gjelder for alle andre utleveringer av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret. Bestemmelsen utdyper vilkårene. Departementet vil kunne sette vilkår for tillatelsen. Det vil bli utlevert opplysninger om barnets navn, fødselsnummer eller d-nummer, adresse og relasjon til medlemmet (forelderen eller foreldrene). Tros- og livssynssamfunnet vil få vite hvem som har foreldreansvaret for barnet, og om barnet har én eller flere bostedsadresser (delt bosted).

Krav til IKT-sikkerhet kan utdypes i forskrift eller ved referanse til annet regelverk. Kravene kan bl.a. møtes ved at tros- eller livssynssamfunnet bruker en oppdragstaker som kan dokumentere sine systemer. Det er aktuelt å kreve at det legges ved en vurdering av personvernkonsekvenser fra det enkelte tros- og livssynssamfunn, jf. personvernforordningen art. 35 som gjør rede for ivaretagelsen av fysiske personers rettigheter og friheter.⁵⁵ Krav om å dokumentere fravær av sosial kontroll kan møtes ved å overlate til en oppdragstaker å behandle opplysningene og sende ut brev, dvs. at tros- eller livssynssamfunnet ikke selv mottar opplysningene fra Folkeregisteret. Departementet vil ha hjemmel til å gi forskrifter som klargjør hva som kreves for å oppfylle vilkårene.

Krav til personvern vil primært dreie seg om å ha behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen og systemer for å etterleve kravene som følger av den. Tros- og livssynssamfunnet må godtgjøre dette i søknaden.

Tilgangen er begrenset til en periode på to måneder. Dette innebærer at opplysningene skal slettes innen to måneder fra de ble utlevert fra Folkeregisteret, så fremt tros- eller livssynssamfunnet ikke har fått et annet behandlingsgrunnlag for opplysningene, normalt ved at foreldrene har meldt barnet inn eller på annen måte gitt sitt samtykke. Dersom et tros- eller livssynssamfunn primært er opptatt av å nå ut til foreldre i forkant av livsfaserite ved fødsel og til ungdommer i forkant av livsfaserite ved puberteten, kan departementet i vedtaket begrense utleveringen til årskull i aktuell alder.

Departementet kan i forskrift fastsette at begge foreldre må være medlem for at tros- eller livssynssamfunnet skal kunne få utlevert opplysningene om barnet. Det er ikke aktuelt at et tros- og livssynssamfunn får tilgang til opplysninger om at personer som ikke er medlem, har fått barn.

⁵⁵ Det må vurderes konkret om det foreligger plikt etter art. 35 til å gjøre slik konsekvensvurdering, men departementet kan uansett kreve det i forskrift.

5.4 Kan tros- og livssynssamfunn ha behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen til å behandle opplysninger om medlemmers barn mottatt fra Folkeregisteret?

5.4.1 Samtykke som behandlingsgrunnlag (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Det første aktuelle behandlingsgrunnlaget er samtykke til behandlingen «for ett eller flere spesifikke formål», jf. art. 6 nr. 1 bokstav a. Utgangspunktet er at den som ønsker et behandlingsgrunnlag, skaffer seg samtykke fra den registrerte. Dersom tros- og livssynssamfunn innhenter samtykke fra sine medlemmer, vil det foreligge behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen. Det stilles imidlertid visse krav til samtykket, se punkt 2.5.7.2.

Erfaringsmessig er ganske mange enten feilregistrert eller ikke klar over at de rettmessig er registrert som medlem i et tros- eller livssynssamfunn, typisk fordi innmeldingen skjedde langt tilbake i tid. Dette innebærer at det vanskelig kan etableres en ordning hvor en kan gi et generelt samtykke (for eksempel i Altinn) til at (alle) tros- og livssynssamfunn en er medlem av (det vil i dag si samfunn som oppgir ens fødselsnummer) kan motta og behandle personopplysninger om at det knyttes barn til en i Folkeregisteret. Et slikt samtykke kunne tenkes knyttet til den digitale navnemeldingen, men gir ikke godt nok behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen, se punkt 2.5.7.2. En motsatt ordning hvor samtykke i utgangspunktet forutsettes gitt med en reservasjonsordning for dem som ikke ønsker at folkeregistermyndigheten skal utlevere de taushetsbelagte opplysningene til tros- og livssynssamfunn en er medlem av, vil ikke være et samtykke i samsvar med personvernforordningen.

Et samtykke vil ikke løse forholdet til folkeregisterloven, som regulerer hvilke opplysninger som kan deles med enhver, og hvilke opplysninger som kun deles med aktører som har lovhjemmel til å få de aktuelle opplysningene.

Fordi Folkeregisteret ikke inneholder opplysninger om hvilke tros- eller livssynssamfunn den enkelte er medlem av, må samtykket nødvendigvis innhentes av tros- eller livssynssamfunnene selv. Dette vil innebære at medlemmer kan gi samtykke til behandling av personopplysninger om gjeldende og framtidige barn knyttet til en. Samtykket kan også omfatte at opplysninger om framtidige barn hentes fra Folkeregisteret. Samtykke vil også kunne være et aktuelt behandlingsgrunnlag for Den norske kirkes og andre tros- og livssynssamfunns videre behandling av personopplysningene de har fått utlevert fra Folkeregisteret.

Tros- og livssynssamfunnene vil måtte kunne dokumentere at samtykket er gyldig i henhold til personvernforordningen, f.eks. at det er et informert samtykke. Dette begrenser hvor tidlig i livet en kan avgi samtykke til behandling av personopplysninger om framtidige barn. Det vil være opp til samfunnene å vurdere om det kan utvikles systemer for medlemsdialog (personlig, papirbasert eller nettbasert) som gjør dette til en praktikabel ordning for å komme i kontakt med egne medlemmer med barn.⁵⁶

⁵⁶ Systemet for håndtering av gyldige samtykker kan neppe uten videre utformes slik at en unngår at dobbeltmedlemskap fører til at foreldre blir kontaktet av flere tros- og livssynssamfunn.

Personopplysningene må slettes dersom samtykket senere trekkes tilbake, med mindre det i mellomtiden er etablert et annet behandlingsgrunnlag.

Det kan stilles spørsmål ved behovet for en tilgang til Folkeregisteret for å få opplysninger om medlemmers barn, når tros- og livssynssamfunnet allerede har maktet å etablere en elektronisk eller analog medlemsdialog som gjør det mulig å innhente samtykke. Dersom tros- og livssynssamfunnet har kontaktinformasjon til medlemmene, vil det være mulig å opplyse om tjenester/ritualer i direkte korrespondanse til medlemmene. Å tilby medlemmer å abonnere på meldinger om tilbud rettet mot barnefamilier, kan gjøre det mulig for dem som ikke ønsker informasjon om tilbud til barn, å velge bort oppdateringer som ikke er relevante.

Forutsetningen for drøftelsen i de følgende punktene er at samtykke ikke er innhentet.

5.4.2 Oppgave i allmennhetens interesse som behandlingsgrunnlag (art. 6 nr. 1 bokstav e)

Det neste aktuelle behandlingsgrunnlaget er knyttet til å utføre en oppgave i allmennhetens interesse, jf. art. 6 nr. 1 bokstav e. Den norske kirkes og andre tros- og livssynssamfunns behandling av personopplysningene om medlemmenes barn, inkl. utsending av invitasjoner til dåp og innmelding, er begrunnet i tros- og livssynssamfunnenes ønsker om å få flest mulig medlemmer og størst mulig oppslutning om egne trosopplæringstiltak og andre tilbud rettet mot barn og unge. Rekruttering til tros- og livssynssamfunn og frivillig arbeid rettet mot barn og unge er i utgangspunktet positivt og derfor støttes samfunnene av staten på grunnlag av antall medlemmer. Innsatsen for å rekruttere til tros- og livssynssamfunn er neppe av en vesentlig annen art enn rekruttering til idrett, korps, speiding eller annen ordinær, frivillig virksomhet rettet mot barn og unge. Det kan være vanskelig å trekke en grense for hva som faller inn under "allmennhetens interesse" i bokstav e og hva som faller utenfor. Samlet sett er neppe Den norske kirkes og andre tros- og livssynssamfunns praksis med å døpe og/eller rekruttere barn som medlemmer, en oppgave i allmennhetens interesse og som dermed gir grunnlag til å behandle personopplysninger uten samtykke.

Som vist i gjennomgangen av fortalepunkt 55 ovenfor, vil offentlige myndigheter måtte hente sitt behandlingsgrunnlag i et lovpålegg, se punkt 2.5.7.4.

Dersom Den norske kirke skal være det eneste trossamfunnet som får utlevert personopplysninger om medlemmenes barn, må det først foretas en diskrimineringsrettslig vurdering av om en slik forskjellsbehandling vil være lovlig. Dersom bare livssynssamfunn utenom Den norske kirke, dvs. ikke-religiøse sammenslutninger, slik som Human-Etisk Forbund, skal anses utelukket fra kategorien *offisielt anerkjente religiøse sammenslutninger*, vil utlevering av folkeregisteropplysninger på dette grunnlaget også reise diskrimineringsrettslige spørsmål som må avklares. Å behandle alle tros- og livssynssamfunn likt, vil avskjære denne tvilen.

5.4.3 Tros- og livssynssamfunnets berettigede interesser som behandlingsgrunnlag (art. 6 nr. 1 bokstav f)

Det neste aktuelle behandlingsgrunnlaget gjelder situasjoner der behandlingen av personopplysninger er «nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger, særlig dersom den registrerte er et barn», jf. artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Det er altså tros- og livssynssamfunnets berettigede interesser som er tema, ikke allmennhetens interesser.

Det følger av fortalepunkt 47 blant annet at vilkåret *berettiget interesse* krever en nøye vurdering, blant annet av om en registrert på tidspunktet for og i forbindelse med innsamling av personopplysninger med rimelighet kan forvente at disse behandles for nevnte formål. Den registrertes interesser og grunnleggende rettigheter kan særlig gå foran den behandlingsansvarliges interesser dersom personopplysningene behandles under omstendigheter der de registrerte med rimelighet kan forvente at opplysningene ikke viderebehandles.

Det framstår som rimelig å si at tros- og livssynssamfunnene har berettiget interesse i at flest mulig av medlemmenes barn også innmeldes og/eller deltar i trosopplæring og andre aktiviteter for barn og unge. Mye taler derfor for at Den norske kirkes og andre tros- og livssynssamfunns registrering av medlemmenes barn og etterfølgende invitasjoner til dåp, innmelding, trosopplæring osv. vil være behandling for «formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige». Det kan være grunnlag til å gå enda lenger: Effektiv digital håndtering av medlemsopplysninger, kan også være et formål knyttet til den berettigede interessen å rekruttere medlemmer.

Dette behandlingsgrunnlaget forutsetter at den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter ikke går foran og krever vern av personopplysninger. I vurderingen skal barns interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter tillegges større vekt enn voksnes. Etter fortalepunkt 38 fortjener barns personopplysninger

«et særlig vern, ettersom barn kan være mindre bevisste på aktuelle risikoer, konsekvenser og garantier samt på de rettigheter de har når det gjelder behandling av personopplysninger. Et slikt særlig vern bør især få anvendelse på bruk av barns personopplysninger for markedsføringsformål eller for å opprette personlighets- eller brukerprofiler samt på innsamling av personopplysninger om barn når de bruker tjenester som tilbys direkte til barn. Samtykke fra den som har foreldreansvaret, bør ikke være nødvendig i forbindelse med forebyggings- eller rådgivningstjenester som tilbys direkte til barn».

Datatilsynet opplyser følgende om innsamling og bruk av barn og unges personopplysninger.⁵⁷

⁵⁷ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/samtykkje-fra-mindrearige/>

«Hovudregelen er at mindreårige som er fylt 15 år, sjølv kan samtykke til innhenting og bruk av egne personopplysningar. For barn som ikkje er blitt 15 år, må dei føresette samtykke på vegne av barnet.[...] Det er tre aktuelle unnatak frå denne hovudregelen:

- 1 Sensitive personopplysningar skal berre innhentast med samtykke frå foreldra fram til barna har fylt 18 år. Sensitive opplysningar er blant anna opplysningar om helse, om etnisk bakgrunn, livssyn, og seksuelle forhold.
- 2 For småkonkurransar og liknande, der enkle kontaktopplysningar berre skal brukast til eventuell premiering og deretter slettast, kan også mindre barn enn 15-åringar samtykke til deltaking sjølv. Her er det likevel ein føresetnad at opplysningane blir sletta etter premiering, at personverntrusselen er vurdert og klassifisert som særst låg, og at konkurransen er eigna for den aktuelle aldersgruppa.
- 3 Bruk av nettenester og appar slik som Facebook, Instagram og Snap, er særskilt regulert i personvernforordninga artikkel 8 (kalla informasjonssamfunnstenester i lovteksten). I Norge er aldersgrensa for å samtykke sjølv til bruk av denne typen tenester satt til 13 år. Dersom barnet er under 13 år, må dei foresatte samtykke til bruken av tenesta.

Hugs at eit samtykke alltid skal kunne trekkjast tilbake, både av den mindreårige og av den føresette. Den mindreårige kan trekkje samtykket tilbake sjølv om det var den føresette som opphavleg ga sitt samtykke til behandlinga. Opplysningane skal alltid slettast når eit samtykke er trekt tilbake.»

Hvorvidt hensynet til å verne barn mot registrering av personopplysningar om dem, veier tyngre enn de berettigede interessene tros- og livssynssamfunn forfølger ved å arbeide for effektiv rekruttering, er tema for nødvendighetsvurderingen nedenfor. Det er ikke tvil om at livssyn og tilknytning til et tros- og livssynssamfunn er en personopplysning vernet etter art. 9. I denne saken er det bl.a. tale om at barn skal registreres som tilhørende et tros- eller livssynssamfunn de ikke er blitt innmeldt i. Det er dermed en spenning mellom foreldrenes oppdragerfrihet (foreldreretten) og barnets tros- og livssynsfrihet. Denne spenningen øker dess lenger opplysningene om barnet brukes og lagres i tros- eller livssynssamfunnet uten at foreldrene melder barnet inn eller på annen måte samtykker til behandling. Det er neppe en relevant synsvinkel at det styrker oppdragerfriheten at foreldre slipper å gjøre noe aktivt for at barnet følges opp av tros- og livssynssamfunnet. Videre er det tvilsomt at nybakte foreldre med rimelighet forventer at folkeregisteropplysningene om barna deres skal utleveres til tros- eller livssynssamfunn de eventuelt er medlem i.

5.4.4 Er behandling av personopplysninger nødvendig?

Det er ikke nok at den behandlingsvarlige utfører en oppgave i allmennhetens interesse eller at den behandlingsansvarlige forfølger berettigede interesser, jf. pvf. art. 6 nr. 1 bokstav e og f. Det må være *nødvendig* å behandle personopplysningene for å utføre oppgaven i allmennhetens interesse eller for å oppnå formålet knyttet til de berettigede interessene. Hvis behandling ikke er nødvendig, vil den heller ikke være lovlig.

Formålene med behandlingsaktivitetene i relasjon til pvf. art. 6 nr. 1 bokstav e, er at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal få flest mulig medlemmer og størst mulig oppslutning om trosopplæring og andre tilbud for barn og unge. Dette gjelder både folkeregistermyndighetens utlevering og tros- og livssynssamfunnenes etterfølgende behandling av personopplysningene om medlemmenes barn. Flere forhold taler for at ovennevnte behandlingsaktiviteter ikke er nødvendige i henhold til pvf. art. 6 nr. 1 bokstav e:

- Det virker usannsynlig at fallende dåpstall i Den norske kirke i vesentlig grad skyldes at foreldre som er medlem i Den norske kirke, ikke er kjent med muligheten for å døpe barna sine i kirken. Foreldre har frihet til å melde barna inn i tros- og livssynssamfunn dersom de ønsker det.
- Foreløpig er det ikke grunnlag for å si at bortfallet av fødselsmeldinger fra Folkeregisteret f.o.m. 1. oktober 2018 har virket negativt inn på dåpstallene i Den norske kirke.
- Tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke har ikke hatt den samme tilgangen, og har løst dette ved å registrere medlemmer eller tilhørige de er kjent med på bakgrunn av informasjon fra medlemmene, eventuelt ved oppsøkende virksomhet. Både for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn er det dermed mulig å nå ut til foreldre med informasjon om dåp, innmelding og trosopplæring osv. på andre måter som ikke utfordrer personvernet eller privatlivets fred.
- At tros- og livssynssamfunn har et ønske om medlemsvekst og økt deltakelse i aktiviteter for barn og unge, innebærer ikke at de står i en særstilling i forhold til andre typer frivillige organisasjoner som tilbyr medlemskap til barn. Selv om frivilligheten har stor betydning i vårt samfunn, er det ikke tale om et klart samfunnsmessig behov for en slik behandling av personopplysninger som her er tale om. Det er fullt mulig for frivillige organisasjoner å drive et aktivt rekrutterings- og informasjonsarbeid uten en slik bistand fra folkeregistermyndigheten som vi drøfter her.

Samlet sett kan det vanskelig hevdes behandlingen av personopplysningene vil være nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e.

Etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f, blir vurderingen om behandlingen er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige. Interessen i å nå ut til medlemmer med informasjon om dåp og trosopplæring på en effektiv måte, må veies mot «den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter». Som grunnleggende friheter og rettigheter vil en i denne sammenheng særlig regne privatlivets fred som vernet i Grunnloven og EMK art. 8. Det er videre etter bokstav f krav til kvalifisert interesseovervekt dersom den registrerte er et barn, men det er ikke gitt at dette er relevant når opplysningene stort sett – i alle fall etter tidligere praksis – vil bli brukt til å sende invitasjoner til foreldrene.

Et generelt moment som taler for at interesseovervekt i favør av interessene til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn ikke foreligger, er muligheten de har til å nå ut til foreldre med informasjon om dåp, innmelding og trosopplæring osv. på andre måter som ikke utfordrer personvernet. Tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret har

ikke vært nødvendig for å opprettholde dåpstallene i Den norske kirke etter bortfallet av folkeregistertilgangen. Et generelt moment som taler for at interesseovervekt (dvs. nødvendighet) foreligger, er hensynet til effektiv håndtering av medlemsopplysninger med sikte på rekruttering. Når de aller fleste oppgaver utføres digitalt, skal det mindre til for å anse tilgang til data digitalt, som nødvendig.

Etter vårt forståelse av forordningen skal det ikke veldig mye til for at nødvendighetskriteriet etter art. 6 nr. 1 bokstav f kan anses oppfylt, dersom ikke den konkrete vurderingen peker på konkrete utfordringer. Hvorvidt det er interesseovervekt for at behandling av personopplysninger er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige, må vurderes ut fra hvilket tros- og livssynssamfunn det er tale om. Ett tros- eller livssynssamfunn kan ha behandlingsgrunnlag, ett annet ikke.

I retning av at behandlingen ikke er nødvendig (at det ikke foreligger interesseovervekt), trekker det at disse opplysningene sammenstilt med annen informasjon kan si noe om seksuell orientering og praksis som i enkelte miljøer møtes med negative sanksjoner. Fordi dette gjelder opplysninger om over halve årskull, vil tilgang til opplysningene kunne sette et ikke ubetydelig antall personer og par i vanskelige situasjoner.⁵⁸ Tros- og livssynssamfunn som praktiserer negativ sosial kontroll, vil dermed vanskeligere ha behandlingsgrunnlag enn mer åpne tros- og livssynssamfunn. Det påhviler enhver behandlingsansvarlig (hvert tros- og livssynssamfunn) å gjøre sin egen vurdering av om det har behandlingsgrunnlag for personopplysninger. Det vil trolig ikke gi et effektivt vern mot negativ sosial kontroll at det er tros- og livssynssamfunnet selv som vurderer om det har behandlingsgrunnlag. Datatilsynet kan imidlertid føre tilsyn.

Fravær av behandlingsgrunnlag kan innebære at noen tros- og livssynssamfunn ikke vil benytte en ev. lovhjemlet mulighet for tilgang til folkeregisteropplysninger.⁵⁹

Fordi det er tale om en vurdering for hvert tros- og livssynssamfunn, kan det ikke trekkes en generell konklusjon om nødvendighet og dermed om hvorvidt tros- og livssynssamfunn vil ha et behandlingsgrunnlag etter pvf. art. 6 nr. 1 bokstav f.

5.4.5 Behandling av særlige kategorier personopplysninger (art. 9 nr. 2 bokstav d)

Ved behandling av særlige kategorier personopplysninger vil det ikke være tilstrekkelig med behandlingsgrunnlag i pvf. art. 6. I tillegg må ett av unntaksvilkårene i pvf. art. 9 nr. 2 være oppfylt. Etter pvf. art. 9 nr. 2 bokstav d er behandling av særlige kategorier av personopplysninger lovlig når den

«utføres av en stiftelse, sammenslutning eller et annet ideelt organ hvis mål er av politisk, religiøs eller fagforeningsmessig art, som ledd i organets berettigede aktiviteter

⁵⁸ Se fortalespunkt 91. "Videre er det relevant å se hen til behandlingens omfang, basert på antall opplysninger om den registrerte, antall registrerte, behandlingens varighet og om behandlingen medfører en spredning av personopplysningene." Åste Marie Bergseng Skullerud, Cecilie Rønnevik, Jørgen Skorstad og Marius Engh Pellerud, Personvernforordningen: Kommentartutgave, <https://juridika.no/lov/2016-04-27-679/%C2%A76/kommentar> (kopiert 06. januar 2020)

⁵⁹ Forvaltningsorganet som skal praktisere hjemmelen i trossamfunnsloven § 19 som ble skissert i punkt 5.3.1, vil måtte foreta krevende vurderinger.

og med nødvendige garantier, forutsatt at behandlingen bare gjelder organets medlemmer eller tidligere medlemmer eller personer som på grunn av organets mål har regelmessig kontakt med det, og at personopplysningene ikke utleveres til andre enn nevnte organ uten de registrertes samtykke.»

Bestemmelsen gjør det lovlig for bl.a. tros- og livssynssamfunn å føre medlemsregistre og på annen måte behandle personopplysninger som gjør det mulig å ha skriftlig kontakt med medlemmene – typisk navn, adresse og annen kontaktinformasjon. Andre personopplysninger kan også behandles, forutsatt at behandlingen inngår som et ledd i organisasjonens *berettigede aktiviteter*. Et kristent trossamfunn vil for eksempel kunne registrere opplysninger om dåp og andre kirkelige handlinger.

Det er ifølge bestemmelsen bare lovlig å behandle opplysninger om

- a) nåværende medlemmer
- b) tidligere medlemmer
- c) personer som er i jevnlig kontakt med tros- eller livssynssamfunnet på grunn av dets mål.

Et barn som regelmessig deltar i trosopplæring eller lignende uten å være medlem i tros- eller livssynssamfunnet, vil kunne anses å være en person i kategori c ovenfor. I slike tilfeller kan personopplysninger om barnet registreres.⁶⁰ Det er tvilsomt om nyfødte og små barn som neppe kan sies å ha "kontakt" med tros- eller livssynssamfunnet, kan identifiseres med foreldrene slik at opplysninger om barnet likevel kan registreres. Det vil i alle fall være rimelig klart at opplysninger om barnet må slettes når barnet selv og/eller foreldrene ikke har blitt medlemmer og ikke lenger har jevnlig kontakt med tros- og livssynssamfunnet.

For å ha behandlingsgrunnlag etter art. 9 nr. 2 bokstav d, kan det være behov for å synliggjøre nærmere at behandlingen skjer «som ledd i organets berettigede aktiviteter og med nødvendige garantier», blant annet for å unngå spredning internt i samfunnet og å unngå negativ sosial kontroll.

5.4.6 Behandling av hensyn til viktige allmenne interesser (art. 9 nr. 2 bokstav g)

Etter art. 9 nr. 2 bokstav g er det tillatt å behandle særlige kategorier personopplysninger når

«[b]ehandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.»

⁶⁰ Registrering av at et medlem har fått barn, men uten personopplysninger om barnet, vil antakelig regnes om en personopplysning om forelderen, ikke om barnet.

Bokstav g er snevrere enn vilkåret i art. 6 nr. 1 bokstav e om behandling som er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse.⁶¹ Det må dreie seg om *viktige* allmenne interesser. I fortalepunkt 46 gis det eksempler:

«Noen typer behandling kan tjene både viktige allmenne interesser og den registrertes vitale interesser, f.eks. når behandlingen er nødvendig av humanitære årsaker, herunder for å overvåke epidemier og spredning av dem, eller i humanitære nødssituasjoner, særlig i forbindelse med naturkatastrofer og menneskeskapte katastrofer.»

Det er et vilkår for at bokstav g kan anvendes som behandlingsgrunnlag at behandlingen står i et rimelig forhold til målet eller målene som søkes oppnådd, samt er forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger, og som sikrer egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.

Rekruttering til medlemskap i Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn kan vanskelig sammenlignes med formålene nevnt i fortalepunktene ovenfor. Tvilen om dette kan anses å være en «oppgave i i allmennhetens interesse», jf. pvf. art. 6 nr. 1 bokstav e, gjør seg desto mer gjeldende i vurderingen av om behandlingen kan anses utført «av hensyn til viktige allmenne interesser». Selv om formålet skulle anses å være en *viktig allmenn interesse*, må behandlingen dessuten være nødvendig for å oppnå dette. Et strengere krav til interessens styrke, vil påvirke nødvendighetsvurderingen. I samsvar med drøftelsen ovenfor vil det, i lys av alternativene tros- og livssynssamfunn – i likhet med andre typer medlemsorganisasjoner – har for å rekruttere medlemmer, være desto vanskeligere å komme til at denne behandlingen av personopplysninger er nødvendig.

5.4.7 Adgang til behandling for andre formål enn opplysningene ble samlet inn for

Folkeregisteropplysninger blir samlet inn for formål angitt i folkeregisterloven og i samsvar med forskrifter og langvarig praksis, jf. omtale av gjeldende rett i punkt 2.5.6 ovenfor. Personvernforordningen art. 5 bokstav b angir som et prinsipp at personopplysninger ikke kan "viderebehandles på en måte som er uforenlig med" det opprinnelige formålet. Forordningen forutsetter at all bruk av personopplysninger til nye formål må ha et selvstendig rettslig grunnlag i forordningen.⁶² Dette innebærer at personopplysninger må samles inn på nytt eller hentes fra en annen kilde, dersom viderebehandlingen ikke anses som forenlig. Dette gjelder selv om det ville foreligget behandlingsgrunnlag.

Den norske kirkes grunnlovsgitte status som Norges folkekirke, kan neppe i seg selv tilsa at utlevering av de taushetsbelagte opplysningene fra Folkeregisteret og den etterfølgende

⁶¹ Kommentartutgaven omtaler bokstaven som en sikkerhetsventil der det «er et klart samfunnsmessig behov for behandlingen», se Åste Marie Bergseng Skullerud, Cecilie Rønnevik, Jørgen Skorstad og Marius Engh Pellerud, Personvernforordningen: Kommentartutgave, <https://juridika.no/lov/2016-04-27-679/%C2%A79/kommentar> (kopiert 07. desember 2019) Dette kan være noe strengt. For de fleste forvaltningsorganer er artikkel 9 nr. 2 bokstav g grunnlaget for nesten all behandling av særlige kategorier av personopplysninger i forbindelse med oppgaveløsning og myndighetsutøvelse.

⁶² Åste Marie Bergseng Skullerud, Cecilie Rønnevik, Jørgen Skorstad og Marius Engh Pellerud, Personvernforordningen: Kommentartutgave, <https://juridika.no/lov/2016-04-27-679/%C2%A76/kommentar/> (kopiert 03. februar 2020)

behandlingen av disse hos tros- og livssynssamfunnene, er begrunnet i et grunnleggende samfunnsbehov. Ajourhold av allerede opprettede personregistre, formodentlig også medlemsregistre, anses som forenlig, men denne saken dreier seg om mer omfattende behandling enn ajourhold. Videre vil utlevering av taushetsbelagte folkeregisteropplysninger neppe kunne anses å være «nødvendig for offentlige og private aktørers behov for å kunne ivareta offentlige pålegg eller lovmessige rettigheter» etter trossamfunnsloven, se Prop. 164 L (2015–2016) punkt 7.4.

Dette taler for at viderebehandlingen av folkeregisteropplysningene ikke kan anses å ivareta grunnleggende samfunnsbehov og at utleveringen heller ikke kan anses å være et nødvendig og forholdsmessig tiltak for å nå et av målene listet opp i pvf. art. 23 nr. 1. (Det forutsettes her at den registrerte ikke har gitt gyldig samtykke til behandlingen.) Da må det vurderes om formålet med utleveringen er forenlig med formålene opplysningene ble samlet inn for, jf. folkeregisterloven § 1-2.

Personvernforordningen art. 6 nr. 4 nevner momenter som det skal tas hensyn til når det vurderes om viderebehandlingen er forenlig med formålet opplysningene ble samlet inn for. Listen er ikke uttømmende. Momentene er relevante også for særlige kategorier personopplysninger, jf. art. 9. Bokstav a gjelder forbindelsen mellom "formålene som personopplysningene er blitt samlet inn for, og formålene med den tiltenkte viderebehandlingen". For tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke, som etter den nye trossamfunnsloven vil ha en rett til å kreve et statstilskudd per innmeldt medlem, synes det å være en viss forbindelse. I forarbeidene til folkeregisterlovens formålsbestemmelse refereres det i forbindelse med omtalen av "grunnleggende samfunnsbehov" til "private aktørers behov for å kunne ivareta offentlige pålegg eller lovmessige rettigheter", jf. Prop. 164 L (2015–2016) punkt 7.4.⁶³ Retten til tilskudd per medlem kan ses som en lovmessig rettighet som blir lettere å ivareta med informasjon om at medlemmer har fått barn. Retten til å kreve tilskudd for en person vil imidlertid først oppstå når vedkommende har meldt seg inn eller blitt innmeldt av foreldrene. Dette tilsier at forbindelsen ikke er sterk. Forbindelsen for Den norske kirke framstår som enda svakere. Samlet er det etter vårt syn ikke en sterk sammenheng mellom formålene i folkeregisterloven § 1-2 og tros- og livssynssamfunnenes rekrutteringsmål. Bokstav b gjelder sammenhengen personopplysningene ble samlet inn i. Folkeregisteropplysninger blir samlet inn ved tvang. Innbyggeren kan ikke motsette seg at Folkeregisteret samler inn og lagrer alle pliktige opplysninger. Dette taler imot å anse formålene som forenlige. Bokstav c gjelder "personopplysningenes art, især om særlige kategorier av personopplysninger behandles, i henhold til artikkel 9". Opplysninger om at en har fått barn, er taushetsbelagt etter norsk rett, men er i seg selv ikke omfattet av det særlig vernet etter art. 9. For noen personer og par vil opplysningene gjennom sammenkøpling andre andre data, imidlertid kunne si noe om forhold omfattet av det særlig vernet etter art. 9, blant annet seksuelle forhold eller seksuell orientering. Dette vil være et relevant moment etter bokstav e om "de mulige konsekvensene av den tiltenkte viderebehandlingen for de registrerte". Dette kan tale imot å anse formålene som forenlige, selv om det gjelde et relativt lite antall personer. Bokstav f trekker inn "om det foreligger nødvendige garantier, som kan omfatte kryptering eller pseudonymisering". Slike garantier foreligger ikke. En må basere seg

⁶³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-164-l-20152016/id2512994/?ch=7#kap7-4>

på IKT-sikkerheten og tilgangsstyringen i de ulike tros- og livssynssamfunnene. Dette kan tale imot å anse formålene som forenlige.

Samlet sett er det mye som taler for at viderebehandlingen for tros- og livssynssamfunnenes rekrutteringsformål ikke vil være forenlig med formålet som personopplysningene opprinnelig ble samlet inn for av folkeregistermyndigheten.⁶⁴

5.5 Begrenser EMK artikkel 8 muligheten til å gi tros- og livssynssamfunn tilgang til opplysninger om medlemmers barn i Folkeregisteret?

5.5.1 Problemstillinger

Tredjepersons tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret kan utgjøre et inngrep i privatlivet for den opplysningene omhandler både ved utleveringen av opplysningene til tros- eller livssynssamfunnet og ved samfunnets videre bruk av dem. Vurderingen kan struktureres i to spørsmål:

- a) Utgjør utlevering av opplysninger fra Folkeregistert om barnefødsler til tros- og livssynssamfunnet et inngrep i det enkelte medlems privatliv?
- b) Er utleveringen av opplysninger likevel lovlig av hensyn til tros- og livssynssamfunnenes mål om å rekruttere (på en enklere måte) til innmelding?

Staten er forpliktet til å ivareta retten til privatliv, jf. blant annet Grunnloven § 102 og EMK art. 8. Dette begrenser Stortingets lovgivningskompetanse. Rettighetene i menneskerettskonvensjonen er rettet mot enkeltpersoner og spørsmålet om det foreligger krenkelse må vurderes konkret. Vurderingen her av forholdet til EMK vil derfor måtte ta opp i seg hvordan utlevering av opplysningene potensielt kan ramme.

5.5.2 Utgjør utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret et inngrep i privatlivet?

Ved samtykke vil delingen av opplysninger ikke lenger utgjøre et inngrep i privatlivet, så fremt delingen av opplysninger ikke omfatter flere eller andre opplysninger enn de det er gitt samtykke til. Et samtykke må gis uttrykkelig.

Det må legges til grunn at et mer eller mindre aktivt etablert eller videreført medlemskap i et tros- og livssynssamfunn ikke i seg selv vil kunne anses som et samtykke til at opplysninger om egne barn hentes fra offentlige myndigheter. For eksempel kan mennesker over lengre tid ha vært passive medlemmer. I enkelte samfunn kan dessuten utmelding være forbundet med sanksjoner, for eksempel utestenging fra egen familie og fra sosialt liv med medlemmer (negativ sosial kontroll).

At opplysninger om nyfødte av medlemmer blir gjort tilgjengelig for medlemmets tros- eller livssynssamfunn, vil antakelig for mange være helt uproblematisk. Dette har også vært praksis i mange år for medlemmer i Den norske kirke, hvor medlemmer har fått invitasjon til dåp og annen trosopplæring i posten fra menigheten de bor i på bakgrunn av at barn har blitt

⁶⁴ Folkeregisterlovens formålsbestemmelse ble grundig vurdert i Prop. 164 L (2015–2016), og vi går ikke her inn på hvordan den ev. måtte endres for å favne interessene til tros- og livssynssamfunn.

knyttet til medlemmet i Folkeregisteret. Det er likevel ikke alle som er klar over at de er registrert som medlemmer, og de kan dermed oppleve det invaderende at samfunnene mottar opplysninger om dem uten deres samtykke.

Det kan videre være tilfeller hvor det kan oppleves som et inngrep i retten til privatliv om tros- eller livssynssamfunnet får tilgang til opplysninger om nyfødte barn. Inngrepet består i at opplysninger en ønsker å holde for seg selv, blir gjort kjent for representanter i tros- eller livssynssamfunnet en er medlem av, uten at en blir spurt eller gjort kjent med delingen av opplysningene på forhånd. For noen kan det at trossamfunnet får kjennskap til at vedkommende har fått et barn, i seg selv oppleves som et inngrep. For andre kan også annen tilleggsinformasjon være problematisk. I noen trossamfunn kan det for eksempel være stigma knyttet til det å få barn utenfor ekteskap, og opplysninger om barnets fødsel kan sammenholdes med annen informasjon om sivilstand eller bosted. Et annet eksempel er at en barnefødsel kan gjøre tros- og livssynssamfunn oppmerksom på likekjønnet samliv på grunn av kopling av adresseinformasjon samfunnet allerede har. Det kan også være gode grunner til at et medlem ikke ønsker å melde seg ut av trossamfunnet, og samtidig ikke ønsker at informasjon om barnefødsel blir delt med trossamfunnet.

Det kan spørres om det er først dersom informasjonen *brukes* på en bestemt måte, at det kan utgjøre et inngrep i privatlivet. Dersom trossamfunnet kun behandler opplysningene til det formål det er ment for, å invitere til innmelding, ikke gjør opplysningene kjent for andre i trossamfunnet enn det som er nødvendig for å få sendt slik invitasjon, og ikke sammenstiller opplysninger slik at de får kjennskap til andre forhold, som foreldrenes sivilstand eller bosted, kan det i alle fall legges til grunn at inngrepet er lite. Videreformidling til private enheter som tros- og livssynssamfunn, av i utgangspunktet taushetsbelagte opplysninger om barnefødsler fra Folkeregisteret vil imidlertid normalt i seg selv utgjøre et inngrep i retten til privatliv. Dersom en skulle forutsette at selve *informasjonsdelingen* i seg selv ikke er nok til å konstatere at det er tale om et inngrep, vil spørsmålet om det er et inngrep, bero på hvordan tros- eller livssynssamfunnet *braker* informasjonen, blant annet om informasjonssikkerheten er ivare tatt og om kun personer med tjenstlig behov gis tilgang. At det er svært mange trossamfunn og at samfunnene til dels er svært små og dermed har begrenset grunnlag for profesjonelle administrasjoner, kan øke risikoen for at informasjonen brukes på en måte som kan innebære inngrep i enkeltmedlemmers rettigheter.

Etter dette er det sannsynlig at tros- og livssynssamfunns tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret, kan medføre inngrep i enkeltmedlemmers rett til privatliv, jf. EMK artikkel 8.

5.5.3 Er inngrepet i privatlivet nødvendig i et demokratisk samfunn?

Gitt at delingen av opplysninger utgjør et inngrep i retten til privatliv, er det første spørsmålet i lovlighetsvurderingen etter EMK hvorvidt inngrepet forfølger ett eller flere av de legitime formålene som er listet opp i art. 8 annet ledd: nasjonal sikkerhet, offentlig trygghet, landets økonomiske velferd, forebygging av uorden eller kriminalitet, beskyttelse av helse eller moral eller beskyttelse av andres rettigheter og friheter.

Det er statens legitime interesser i å ivareta de opplistede hensyn som kan rettferdiggjøre et inngrep, ikke tros- eller livssynssamfunnets interesser. Spørsmålet er dermed om en lovhjemmel som gir tros- og livssynssamfunnene anledning til på en enkel måte å invitere til innmelding, bidrar til å beskytte andres rettigheter og friheter, blant annet beskytter den enkeltes tros- og livssynsfrihet og tros- og livssynssamfunnenes tros- og livssynsfrihet når de driver med aktiviteter som trossamfunn.

Folkeregistertilgangen er ifølge Den norske kirke viktig for å kunne invitere til dåp (dvs. medlemskap) og til andre målrettede aktiviteter for barn og unge i regi av kirken. Kirkerådet peker på at de dermed vil beholde en tidligere gitt tilgang, og at det "er viktig for å realisere formålet om å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke med bred oppslutning" med henvisning til Grunnloven § 16. Øvrige tros- og livssynssamfunn vil i tilfelle få en bredere tilgang enn tidligere, hvilket vil bidra til at de også på en enkel og målrettet måte kan invitere til innmelding.

Selv om det kan argumenteres for at en lovhjemmel kan bidra til den enkeltes trosutøvelse, er det vanskelig å se at formålet er å *beskytte andres rettigheter og friheter*. Selv om enkel tilgang til å sende ut invitasjon til innmelding kan, i alle fall teoretisk sett, føre til økt deltakelse i trossamfunnene, er det neppe grunnlag for å hevde at en manglende invitasjon til innmelding (dåp eller annen seremoni) kan sies å *begrense* den enkeltes tros- eller livssynsfrihet.

Selv om det legges til grunn at en lovhjemlet folkeregistertilgang ivaretar et legitimt formål, må den også være *nødvendig i et demokratisk samfunn*. En test på nødvendighetsvurderingen er, som nevnt i punkt 2.6.3., om det finnes mindre inngripende handlingsalternativer som ivaretar de legitime formålene som søkes oppnådd med inngrepet. Nødvendighetsvurderingen innebærer en proporsjonalitetsvurdering, det vil si en avveining av fordelene med inngrepet mot hvordan det rammer den eller de som utsettes for det. En måte å spørre på, er om de legitime formålene overstiger ulempene ved å foreta et inngrep, slik at inngrepet må anses rimelig.

For det første kan foreldre selv melde barn inn i tros- og livssynssamfunn, uavhengig av en eventuell invitasjon fra samfunnet. For det andre kan tros- og livssynssamfunnene reklamere for dåp eller andre aktiviteter på andre måter enn å sende brev til nybakte foreldre. Andre trossamfunn enn Den norske kirke har lang erfaring med dette. En del av vurderingen er om disse handlingsalternativene er med på å realisere det samme formålet som en folkeregistertilgang ville bidra til. Det er selvfølgelig vanskelig å måle hvilken betydning enkel tilgang til folkeregisteropplysninger om medlemmer som får barn, har å si for rekrutteringen og dermed for medlemsveksten i tros- eller livssynssamfunnet. Foreløpig ser medlemsutviklingen i Den norske kirke til å være nær upåvirket av at kirken mistet tilgang til Folkeregisteret i oktober 2018.

I alle tilfelle må formålet med folkeregistertilgangen overstige de ulempene et slikt potensielt inngrep utgjør for den enkelte. For et medlem som ønsker å beskytte seg mot at disse opplysningene blir delt, kan folkeregistertilgang ramme på en ikke ubetydelig måte. Det ville være et inngrep i medlemmets tros- og livssynsfrihet dersom vedkommende ble tvunget til å

melde seg ut for å forhindre spredningen av personopplysninger vedkommende vil holde for seg selv.

Det kan samlet sett vanskelig sies å være nødvendig i et demokratisk samfunn at staten legger til rette for medlemsvekst ved å distribuere opplysninger om at et barn har blitt født eller blitt knyttet til et medlem av et tros- og livssynssamfunn. Følgelig vil tilgang for tros- og livssynssamfunn til taushetsbelagte folkeregisteropplysninger om medlemmers barn, ikke være i samsvar med det enkelte medlems rett til privatliv, jf. EMK art. 8. Dette taler for at folkeregisterloven ikke kan endres slik at tros- og livssynssamfunn gis tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret jf. Grunnloven § 102 og EMK art. 8.

5.6 Oppsummering: Betydningen av samtykke

I dette punktet oppsummeres drøftingen ovenfor når det gjelder betydning av at foreldrene gir samtykke til utlevering og behandling av personopplysninger om deres barn.

- Folkeregisterloven krever lovhjemmel før noen kan få tilgang til taushetsbelagte opplysninger. Det er irrelevant om foreldrene har samtykket eller ikke.
- Etter personvernordningen er samtykke et selvstendig behandlingsgrunnlag. Det stilles visse krav til samtykket, jf. punkt 5.4.1.
- Etter EMK foreligger ikke noe inngrep i privatlivets fred dersom det foreligger samtykke.

En kunne tenke seg at det gis lovhjemmel for tros- og livssynssamfunns tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret om egne medlemmers barn, og overlates til samfunnene selv å sørge for behandlingsgrunnlag og å unngå å gripe inn i privatlivets fred. Det vil i praksis si at samfunnene må sørge for at det foreligger et gyldig samtykke fra den enkelte (med Datatilsynet som tilsynsmyndighet). Dette ville langt på vei være situasjonen dersom en innførte bestemmelsen skissert i punkt 5.3.1, selv om godkjenningsordningen kunne bidra til å unngå at de minst betryggende tros- og livssynssamfunnene fikk tilgang. For sårbare personer og grupper av personer, vil en slik rettslig regulering gi et relativt begrenset vern mot deling av personlige opplysninger som kan oppleves belastende.

5.7 Foreløpig konklusjon

Den norske kirke har ikke lenger tilgang til taushetsbelagte folkeregisteropplysninger, slik folkekirkene i Danmark, Finland og Sverige har. Det er rimelig at Den norske kirke spør hvorfor tros- og livssynssamfunn ikke skal få benytte mulighetene for effektiv medlemskontakt og rekruttering som teknologien gir. Rapporten har drøftet hvorvidt tros- og livssynssamfunn kan og bør få tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om barn av medlemmer i lys av retten til privatliv (EMK) og personvernet (personvernforordningen).

Drøftelsen i denne rapporten peker i retning av at tilgang til taushetsbelagte opplysninger uten samtykke fra foreldrene, ikke vil utgjøre et legitimt inngrep i medlemmers privatliv, jf. EMK artikkel 8. Staten er forpliktet til å ivareta den enkeltes rett til privatliv, jf. blant annet Grunnloven § 102 og EMK art. 8. Dette begrenser Stortingets lovgivningskompetanse.

Behandling av personopplysninger om tro, livssyn og seksuell orientering er underlagt strenge vilkår i personvernforordningen. Det vil stille store krav til små og store tros- og livssynssamfunn å oppfylle personvernforordningens krav til behandlingen av slike personopplysninger, også dersom tilgangen baseres på samtykke fra den enkelte.

Dersom tros- og livssynssamfunn innhenter samtykke fra sine medlemmer, vil tilgangen til folkeregisteropplysninger om barna deres være i tråd med vernet om privatlivets fred og med personvernforordningen. På den annen side er det vanskelig å se behovet for en tilgang til Folkeregisteret for å få opplysninger om medlemmers barn, når tros- og livssynssamfunnet allerede har maktet å etablere en elektronisk eller analog medlemsdialog for innhenting av samtykke til å innhente slike opplysninger fra Folkeregisteret.

Fordelen for tros- og livssynssamfunn ved å få tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om barn knyttet til medlemmer uten deres samtykke, vurderes ikke som så tungtveiende at det er fornuftig å prioritere de nødvendige ressursene som må til for å utforme og forvalte en lovregulering og teknisk tilgangsløsning som ivaretar likebehandling, personvern og privatlivets fred. Når det i tillegg finnes mindre inngripende handlingsalternativer for å oppnå samme formål, er det nærliggende at slike alternativer velges.

Det konkluderes etter dette med at gjeldende rett ikke bør endres.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Dersom tros- og livssynssamfunn ikke får tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, vil samfunnene ev. kontakte medlemmene gjennom andre kanaler for å rekruttere barn som medlemmer og trekke barna og familiene inn i fellesskapet. Dette vil for Den norske kirkes del innebære mer arbeid enn de hadde før tilgangen bortfalt oktober 2018. Noe uoverstigelig merarbeid innebærer dette ikke, men gir mindre trygghet for at kirken når ut til alle aktuelle personer. Dåpstallene for 2019 sammenlignet med tidligere år gir grunn til å tro at Den norske kirke har lyktes med å opprettholde den samme utviklingsbanen for dåpstallene, m.a.o. unngå unormalt stort fall, selv uten tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret.

Dersom tros- og livssynssamfunn får tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, vil samfunnenes kontakt med barnefamilier bli mer effektiv. Gitt like muligheter for å få tilgang, vil det kunne bli en forholdsmessig medlemsvekst i alle samfunn. Dersom også medlemskap i Den norske kirke går opp forholdsmessig, vil ikke statens utgifter til tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke øke. Dersom Den norske kirkes medlemstall ikke øker, mens andre samfunns medlemstall øker, vil statens utgifter øke.

Det vil kreve administrative ressurser til å søke og til å behandle søknad om tilgang, jf. utkastet til nytt annet ledd i trossamfunnsloven § 19 ovenfor. Ev. bruk av oppdragstakere/databehandlere vil kreve ressurser i tros- og livssynssamfunnene.

Rapporten har ikke beregnet de økonomiske og administrative konsekvensene for folkeregistermyndigheten ved ev. å skulle utlevere taushetsbelagte opplysninger til tros- og livssynssamfunn. En slik løsning vil nødvendiggjøre tekniske endringer og endringer i dagens system for utlevering av opplysninger. Det må ev. vurderes nærmere hva dette vil medføre av økonomiske og administrative konsekvenser for Skatteetaten, men det må trolig gjennomføres et betydelig arbeid for å tilpasse løsningen.

Vedlegg : Innspillene departementet har mottatt

Brev fra Datatilsynet 9. oktober 2019

Det vises til Barne- og Familiedepartementets henvendelse av 2. september 2019 vedrørende tilgang til Folkeregisteret. Det vises også til telefonsamtale med Martin Hill Oppegaard 8. oktober 2019.

Ved vedtakelsen av ny lov om folkeregistrering mistet Den norske kirke tilgang til personopplysninger om barn født av medlemmer. Personopplysninger om personers barn og andre familierelasjoner er nå taushetsbelagte. Kirkeloven gir heller ikke Den norske kirke hjemmel til å få utlevert slike opplysninger fra folkeregisteret.

Departementet påpeker i brev av 2. september 2019 at «fordi lovreguleringen av barns tilhørighet ikke videreføres, vil verken Den norske kirke eller andre tros- og livssynssamfunn ha rettigheter eller plikter etter lovforslaget her som medfører behov for å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om barn som fødes av medlemmer. Departementet vil heller ikke ha behov for slike opplysninger i forvaltningen av tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke.»

Departementet ber om innspill til en utredning som vil se nærmere på dette forholdet.

Datatilsynet viser til at departementet selv påpeker at verken tros- og livssamfunnene eller departementet har behov for de personopplysningene det her ønskes tilgang til. Iht. personvernforordningen skal all behandling av personopplysninger ha et behandlingsgrunnlag etter artikkel 6. Det er slik Datatilsynet ser det ikke tilstrekkelig at slik utlevering lovhjemles. Et overordnet krav er at behandling av personopplysninger må være nødvendig for oppfyllelse av formålet med behandlingen. Det vises her særlig til artikkel 6 nr. 1 bokstav c) og e), og artikkel 5.

Datatilsynet viser også til artikkel 6 nr. 2, hvor medlemslandene kan opprettholde eller innføre mer spesifikke bestemmelser for å tilpasse anvendelsen av reglene for behandling med henblikk på å sikre samsvar med artikkel 6 nr. 1 bokstav c) og e).

Brev fra Human-Etisk Forbund 25. september 2019

1. INNLEDNING OG PROBLEMSTILLING

Vi viser til Barne- og familiedepartementets forespørsel av 2. september 2019 om innspill fra berørte organisasjoner knyttet til tilgangen Den norske kirke (Dnk) har til opplysninger fra Folkeregisteret. Vi har fått opplyst fra departementet at fristen for å gi innspill er 24. september 2019, men at svar også noe etter denne fristen vil bli tatt i betraktning.

Vi oppfatter problemstillingen reist av departementet i brevet av 2. september i år slik:

- a) Bør Dnk gis hjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger for å kunne føre register over tilhørige, invitere til dåp og trosopplæring mv.?
- b) Bør alle tros- og livssynssamfunn gis hjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger for å kunne føre register over tilhørige, invitere til dåp og trosopplæring mv.?

Se pkt. 4 og 5.

I tillegg bør departementet vurdere om Dnk og andre livssynssamfunn rettslig kan gis tilgang til Folkeregisteret. Som vi vil vise i 2 vil ikke Stortinget ha rettslig mulighet til å gi slik tilgang. Grunnene for at det uansett ikke er en god ide å gjøre det, er redegjort for i pkt. 4 og 5.

Vi begynner med en kort en historisk bakgrunn i pkt. 2 for hvorfor spørsmålet i det hele tatt kommer opp.

2. HISTORISK BAKGRUNN FOR DNKS TILGANG TIL FOLKEREGERET

Dnk har historisk hatt en særstilling i Norge, som statskirke og ansvarlig for folkeregistrering. Etter at Folkeregisteret ble etablert i 1964 fortsatte kirken å motta opplysninger om barn som ble født av kirkemedlemmer. I 1960 var 96% av norske statsborgere medlemmer eller tilhørige i Dnk.

Dnks særstilling ble illustrert da Dnk på slutten av 90-tallet fikk kopiere Folkeregisteret i sin helhet da kirken opprettet et digitalt medlemsregister. Som følge av kopieringen oppdaget mange nordmenn at de plutselig hadde blitt kirkemedlemmer mot sin vilje, både de som aldri var blitt døpt i Dnk og personer som hadde meldt seg ut av kirken.

Dnks spesialtilgang til Folkeregisteret ble opprettholdt frem til 1. oktober 2018. Alle andre tros- og livssynsorganisasjoner i Norge har måttet oppdatere egne registre basert på informasjon fra sine medlemmer.

3. KAN STORTINGET GI KIRKEN OG ANDRE TILGANG TIL FOLKEREGERET?

3.1 Personvernet ble utviklet for å stagge den moderne staten

Personvernet har gradvis vokst frem for å stagge staten.

Allerede fra vikingtidens lover kjenner vi det første eksempelet på personvern. Frem til andre verdenskrig var angrepsvinkelen for det vi i dag kaller personvern, privatlivets fred og rett til eget bilde.

Det var først med grusomhetene under andre verdenskrig at regelutviklingen skjøt fart. Verden ble vitne til hvordan jødene systematisk ble merket, forfulgt og drept på bakgrunn av sin religiøse tilhørighet.

I 1948 ble derfor FNs Menneskerettighetserklæring vedtatt. Den slår fast at «Ingen må utsettes for vilkårlig innblanding i privatliv, familie, hjem og korrespondanse, eller for angrep på ære og anseelse.» (Art 12)

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen ble vedtatt to år etter, i 1950, med et særlig vern av religionsfrihet.

Religiøst betinget forfølgning tok ikke slutt med Holocaust. Forfølgningen av rohingyaene i Myanmar og uighurene og andre muslimske minoriteter i Kina er andre eksempler. Konflikten mellom katolikker og protestanter i Nord-Irland og drap på muslimer er eksempler fra Europa.

Det at religiøs tilhørighet kan brukes for å forfølge egne borgere oppfattes kanskje som fjernt for oss i Norge, men vi har ingen garantier for hva fremtiden vil bringe. Dersom opplysninger om medlemmers nyfødte barn f.eks. overføres til et konservativt tros- eller livssynssamfunn som ikke aksepterer sex før ekteskap, vil dette muliggjøre negativ sosial kontroll og andre sanksjoner.

Selv om statsmakten i Norge har vært mild i mange år, er det viktig å ikke miste evnen til å forestille seg hva registrering av sensitive opplysninger som en persons religiøse eller filosofiske oppfatning kan føre til. Angrepet mot ungdommene på Utøya i 2011 viser at grusomheter også kan utføres av enkeltpersoner.

Det er på denne bakgrunn rimelig å forlange en aktiv handling for å bli tilhørig i et tros- eller livssynssamfunn og slik sørge for at alle sikres kontroll over egne og egne barns religiøst relaterte opplysninger.

3.2 Tilgang vil være i strid med personvernlovgivningen og Norges folkerettslige forpliktelser
Det er på dette bakteppet at personvernretten vokste frem i Norge på 1970-tallet. I 1978 kom personregisterloven og i 2000 tidligere personopplysningslov. Denne ble i 2018 avløst av ny personopplysningslov, som gjorde EUs personvernforordning (General Data Protection Regulation – «GDPR») til norsk lov.

Et sentralt grunnprinsipp i alle disse lovene er at personlige opplysninger ikke skal behandles mer eller lenger enn det som er nødvendig for formålet med behandlingen og mest mulig under datasubjektets herredømme. Dersom en behandling ikke er nødvendig for formålet, skal den ikke skje. Se dataminimeringsprinsippet som nedfelt i GDPR art. 5 (1) c) og nødvendighets-vilkåret slik det fremkommer av de alternative behandlingsgrunnlagene i GDPR art. 6 (1) c, e og f.

Etter Human-Etisk Forbunds syn vil en gjeninnføring av adgang til overføring av taushetsbelagte personopplysninger fra Folkeregisteret, være i strid med GDPR fordi overføring fra Folke-registeret ikke er nødvendig. Dermed oppfylles ikke nevnte nødvendighetsvilkår i GDPR.

Barne- og familiedepartementet bekrefter selv manglende nødvendighet i sitt brev av 2. september i år. Departementet skriver:

«verken Den norske kirke eller andre tros- og livssynssamfunn ha[r] rettigheter eller plikter [...] som medfører behov for å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om barn som fødes av medlemmer. Departementet vil heller ikke ha behov for slike opplysninger i forvaltningen av tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke».

At en overføring av slike taushetsbelagte opplysninger ikke er nødvendig ble også understreket av Skattedirektoratet da Dnk ba om forlenget tillatelse til overføring fra Folkeregisteret sommeren 2018. Som det fremgår av vedlagte brev av 10. desember 2018

holder det ikke at overføringen er praktisk eller er et godt virkemiddel for å sikre medlemsregisterets kvalitet. Se vedlegg 1.

Det at alle andre tros- og livssynsorganisasjoner i Norge oppdaterer egne medlemsregistre basert på informasjon fra sine medlemmer tilsier at det er fullt mulig for også Dnk å vedlikeholde sitt medlemsregister uten overføring av personopplysninger fra Folkeregisteret.

Ettersom departementet klart erkjenner at overføringen ikke er nødvendig, burde utredningen raskt kunne slå fast at en gjeninnføring av overføringsadgangen ville være i strid med GDPR, som Norge er folkerettslig forpliktet til å overholde etter EØS-avtalen.

Norges lojalitetsforpliktelse kommer til uttrykk i EØS-avtalen art. 3 og krever at Norge «avholde[r] seg fra alle tiltak som kan sette virkeliggjøringen av denne avtales mål i fare», herunder ikke utarbeide lover i strid med Norges folkerettslige forpliktelser etter EØS-avtalen. En gjeninnføring av Dnks tilgang til Folkeregisteret vil derfor være et brudd på Norges folkerettslige lojalitetsforpliktelse.

Ved motstrid ville GDPR som felles europeisk lovgivning i alle tilfeller gå foran annen særnorsk lovgivning, jf. EØS-loven § 2.

3.3 Grl. § 16: «alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje»

Det fremgår av Grl. § 16 at «alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje». Dnks medlemstall inngår som sentral faktor i utmålingen av tilskuddet til andre tros- og livssyns-samfunn ved at tilskuddssatsen (kronebeløpet per medlem) beregnes gjennom å dele bevilgningene til Dnk på antall medlemmer og tilhørende i Dnk. Andre tros- og livssynssamfunn får derfor lavere støtte jo flere personer Dnk får registrert som medlemmer og tilhørende.

En særtilgang til persondata for Dnk ville dermed medført at ikke alle tros- og livssynssamfunn understøttes på lik linje. Derfor vil tilgangen være i strid også med Grunnloven.

4. BØR DNK GIS TILGANG TIL FOLKEREGISTERET?

Det finnes en rekke tungtveiende grunner for at en gjeninnføring av Dnks tilgang til Folkeregisteret ikke bør skje:

4.1 Ny trossamfunnslov forutsetter ikke tilgang til Folkeregisteret

Departementet konstaterer i Prop. 130 L (2018–2019) at verken Dnk eller andre tros- og livssynssamfunn har rettigheter eller plikter etter forslaget til ny trossamfunnslov som medfører behov for å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om barn som fødes av medlemmer (se avsnitt 13.5.1.).

Departementet opplyser videre at det heller ikke vil ha behov for slike opplysninger i forvaltningen av tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn. Dnks ønske om å få oversendt personopplysninger fra Folkeregisteret antar vi derfor knytter seg til

administrasjonshensyn i forbindelse med å opprettholde registerets kvalitet, samt for å kunne invitere nyfødte til dåp og eventuelt andre arrangementer i regi av Dnk.

4.2 Prinsippet om råderett over egne opplysninger ville blitt uthulet

Å gi Dnk tilgang til Folkeregisteret for å på et vis å overvåke medlemmenes reproduktive aktivitet, for slik enklere å kunne drive sin misjonsvirksomhet, vil stride mot det helt grunnleggende prinsippet om råderett over egne personopplysninger, som personvernretten handler om.

Som for innmelding og registrering i et politisk parti, bør personlige valg som tilhørighet i en livssynsorganisasjon være basert på et aktivt valg fra den registrerte (eller registrerte barns foresatte).

4.3 Barns konvensjonsfestede rettigheter ville blitt krenket

Om Dnks automatiske tilgang til Folkeregisteret skulle gjeninnføres (i kombinasjon med dagens manglende informasjon om overføringen) er det grunn til å tro at også en del barn er registrert i medlemsregister uten at foreldrene ønsker dette. En slik uanmodet registrering av mennesker i en religiøs organisasjon, vil kunne være i strid med Den europeiske menneskerettighets-konvensjonen (EMK) og menneskerettsloven, begges art. 9 (tanke-, samvittighets- og religionsfrihet) og Barnekonvensjonen art. 14 (tanke-, samvittighets- og religionsfrihet).

Selv om barnet ikke døpes eller konfirmeres kristelig vil barn som har minst en forelder som er registrert i Dnk etter dagens regler stå oppført som tilhørige i Dnks medlemsregister i 18 år uten at den registrerte eller foreldrene har bedt om det eller fått noe informasjon om registreringen.

Human-Etisk Forbund har fått flere henvendelser fra livssynsmyndige barn som har opplevd den automatiske registreringen i Dnks medlemsregister som krenkende og kompliserende ved utøvelsen av egen overbevisning. De fleste blir først klar over registreringen i Dnk når de i livssynsmyndig alder (barn som er 15 år og eldre jf. barneloven) ønsker å melde seg inn i Human-Etisk Forbund. En av de berørte sammenlignet oppføringen i Dnk som å automatisk bli meldt inn i et politisk parti bare fordi en av hennes foreldre var passivt partimedlem.

4.4 Organisasjonsfriheten ville bli innskrenket

Komplikasjonene ved og innsatsen krevet for å melde seg ut, kan innebære et brudd på EMK art. 11 (forsamlings- og foreningsfrihet) og barnekonvensjonen art. 15 (barnets organisasjonsfrihet).

Livssynsmyndige barn som Human-Etisk Forbund har vært i kontakt med opplevde det som en unødvendig stor prosess å melde seg ut av Dnk, når foreldrene og barnet hele veien har tatt aktive valg om å ikke verken døpes eller konfirmeres i regi av kirken.

For en andel, ikke minst de mest ressursvake, vil hindringene kunne medføre at de ikke organiserer seg i den organisasjonen de foretrekker. Dersom det er unødvendig komplisert for barn å utøve sine rettigheter, vil dette gå utover barnas organisasjonsfrihet.

4.5 Kirken kan ikke høres med argumentet om «folkekirke»

Kirkemøtet har ihht. Prop. 130 L (2018–2019) gitt uttrykk for at Dnk har behov for opplysningene om medlemmenes fødsler for å ivareta sin rolle som folkekirke (se punkt 13.4.1.). Hva som ligger i ordet folkekirke og hvorfor det eventuelt skulle være relevant, forklares imidlertid ikke. Ut fra en naturlig språklig forståelse betyr folkekirke en kirke som er åpen og inkluderende for alle. Dette er ikke unikt for Dnk, men vil være et typisk trekk for alle misjonerende religioner.

Tilsvarende retorikk benyttes også av visse politiske partier, f.eks. ved bruk av slagord som «for folk flest» og «alle skal med». Men i motsetning til kirken, ville ingen av disse partiene vurdert å be om (eller fått) tilgang til personopplysninger om alle medlemmenes nyfødte barn. At en kirke utgir seg for å være en folkekirke, kan dermed ikke være et relevant argument for å kreve tilgang til medlemmers taushetsbelagte informasjon, uten å be om samtykke.

På samme måte som når man melder seg inn i et politisk parti bør personlige valg, som tilhørighet i en livssynsorganisasjon, være basert på et aktivt valg fra den registrerte eller dennes foresatte. Til illustrasjon krever personvernlovgivningen et aktivt samtykke til utsendelsen av noe så uskyldig som et nyhetsbrev fra bedrifter som ledd i markedsføringen sin.

I løpet av kun fire dager etter at Dnk åpnet for enklere undersøkelse og avslutning av medlemskap på nett i 2016 meldte 15 000 personer seg ut av Dnk. I løpet av 2016 var det mer enn 41.000 som meldte seg ut av Dnk.

En liknende situasjon oppstod ved utsendelse av det første kirkevalgkortet i 2009. Da returnerte 26 000 personer en svarslipp for å bli strøket fra kirkens medlemsregister. Og etter den første vasken av tros- og livssynssamfunnenes medlemsregistre mot hverandre i 2006 strøk Dnk hele 67 000 personer fra sitt medlemsregister, da de ikke responderte på en henvendelse hvor de ble bedt om å bekrefte sitt kirkemedlemskap.

Disse forholdene gir grunn til å anta at en betydelig andel av medlemmene i Dnk ikke nødvendigvis er kristne eller ønsker å være medlem av Dnk.

Slike ikke-kristne personer har typisk blitt medlemmer gjennom barnedåp og senere unnlattelse av å ta jobben med å melde seg ut av kirken. Mange ikke-kristne kom også inn i Dnks medlemsregister da det ble opprettet fra en kopi av Folkeregisteret i 1998. Kirken mangler grunnlag for å kunne slutte at disse ikke-kristne, i realiteten ufrivillige, medlemmene ønsker at sine barn skal stå oppført i Dnks register.

Ifølge Statistisk sentralbyrå var 85% av befolkningen i 2005 medlemmer i Dnk. Tallet falt til omkring 70% i 2018. Som nevnt over var andelen medlemmer i Dnk i 1960, 96 %.

Dnks særstilling og privilegier har over tid medført at et betydelig antall personer er registrert i medlemsregisteret uten at de nødvendigvis er kristne eller ønsker medlemskap. Men de

teller med i medlemsstatistikken som vist over. Selv med den overrapporteringen som skjer, viser statistikken at lovgiver ikke kan forutsette at folk flest ønsker å være medlem i Dnk.

Dnks tradisjonelt dominerende stilling i Norge har trolig bidratt til at mange ukritisk har akseptert den inngripende praksisen uten å stille kritiske spørsmål til legitimiteten og hensyntatt egne ønsker. Human-Etisk Forbund mener at kirken ikke lenger kan tillates å gjemme seg bak det skinnnet av legitimitet som bruken av begrepet folkekirke forsøker å skape. Og selv om Dnk skulle ha vært en folkekirke, vil det ikke være et argument for å skaffe seg folks opplysninger uten å spørre om samtykke.

4.6 Personlige opplysninger ville bli utlevert uten samtykke

Det å registrere barn som tilhørig vil kunne fortelle noe om familiens religiøse oppfatning, selv om det å være registrert som tilhørig ikke innebærer noe konkret informasjon om barnets personlige religiøse eller filosofiske overbevisning. Opplysningene vil imidlertid kunne anses som følsomme fordi det er sannsynlig at foreldre har stor påvirkningskraft på sine barn ved valget av tro og livssyn. Dette tilsier at personverninteressene til den registrerte krever ekstra vern, ikke minst siden vi har med barn å gjøre.

Siden det ikke er frivillig å være registrert i Folkeregisteret er det særlig betenkelig at utlevering av opplysninger om medlemmers nyfødte fra registeret ikke er basert på foreldrenes samtykke.

Human-Etisk Forbund kan ikke se at Dnks interesse i forenklet administrasjon og misjon bør gå foran barnas helt grunnleggende rett til personvern og foreldrenes rett til å bli spurt.

5. BØR ALLE TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN GIS TILGANG TIL FOLKEREGERET?

5.1 Økt omfang av overføring reparerer ikke de negative sidene av overføring

Human-Etisk Forbund er ikke enig i departementets antydning om at en generell tilgang til Folkeregisteropplysninger for alle tros- og livssynssamfunn vil være en god løsning for å kunne sikre likebehandling av tros- og livssynssamfunnene.

Likebehandling av tros- og livssynssamfunn er i seg selv en positiv verdi. Tros- og livssynssamfunnenes fordel knyttet til administrasjon og misjonering kan imidlertid ikke veie tyngre enn borgernes rett til personvern og rett til selv å ta et aktivt og informert valg.

Human-Etisk Forbund viser til at en generell adgang til overføring av personopplysninger fra Folkeregisteret til alle tros- og livssynssamfunn vil øke totalomfanget av overføringen ytterligere. På denne måten vil alle de øvrige betenkelighetene med ordningen som skissert i punkt 3 forsterkes tilsvarende.

5.2 Overføring også til flere organisasjoner vil være lov- og konvensjonsstridig

Også overføring til alle tro- og livssynssamfunn vil videre være i strid med EØS-avtalen og GDPR fordi den ikke er nødvendig, som redegjort for i pkt. 3.

5.3 Informasjonskravet vil bli enda tyngre å etterleve

Dnk og andre tros- og livssynssamfunn er som behandlingsansvarlige forpliktet til å informere de registrerte om behandlingen – inkludert overføringen – som skjer (GDPR art 14). På tross av at kravet til informasjon og åpenhet gjaldt også etter den tidligere personopplysningsloven, har ikke Dnk etterlevet kravene.

Den manglende etterlevelsessevnen vises tydelig av henvendelser Human-Etisk Forbund mottar fra de barn og foreldre til tilhørige som ikke er klar over at barna er registrert som tilhørige av Dnk. Det er liten grunn til å tro at etterlevelse av informasjonskravet vil bli enklere dersom flere, og mindre, organisasjoner også skal få tilgang til disse taushetsbelagte opplysningene. (I Norge er det over 800 tros- og livssynssamfunn. Per 2018 har 43 % av disse organisasjonene under 100 medlemmer, og nær 90 % av organisasjonene har under 1000 medlemmer.)

Blant annet av ovennevnte grunner, har Human-Etisk Forbund og de øvrige medlemmene i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (utenom Dnk) tidligere motsatt seg en generell tilgang til opplysningene

6. AVSLUTNING

Human-Etisk Forbund vil på denne bakgrunn sterkt fraråde å gi Dnk og eventuelt alle andre tros- og livssynssamfunn hjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger om medlemmers barn fra Folkeregisteret.

Departementet bør særlig hensynta disse forholdene:

1. Overføringen fra Folkeregisteret vil i alle tilfeller være i strid med personopplysningsloven og GDPR, og dermed være utelukket av folkerettslige grunner.
2. Overføringen er ikke nødvendig. Dnks ønske om enkel administrasjon og å nå ut til flest mulig og bør ikke gå på bekostning av tungtveiende personvern hensyn og velbegrunnede konstitusjonelle skranker.
3. Premisset om at Dnks er en folkekirke er utydelig og uansett ikke relevant som begrunnelse for innhenting av personopplysninger uten samtykke.

Brev fra Kirkerådet i Den norske kirke 9. oktober 2019

Vi viser til brev 2. september 2019 fra Barne- og familiedepartementet.

I Granavolden-plattformen fremgår det blant annet at regjeringen vil forbedre tilhørighetsordningen. Kirkemøtet har gitt uttrykk for at det fortsatt er behov for å kunne få opplysninger fra Folkeregisteret om nyfødte, jf. kirkemøtesak 10/18 samt Prop. 130 L (2018 - 2019) på side 137. Som folkekirke har kirken gjennom lang tid hatt tradisjon for å sende invitasjon til dåp når et kirkemedlem har fått barn. I kirkeordningen, som ble vedtatt av Kirkemøtet 2019, er det fastsatt at barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen dersom foreldrene er medlemmer, jf. § 4. Sett fra kirkens side vil fortsatt tilgang til folkeregisteropplysninger i den aktuelle sammenhengen kunne innebære en forbedring av tilhørighetsordningen.

En ordning som gjør det mulig for kirken å henvende seg til medlemmer som får barn med invitasjon til dåp og trosopplæring, er viktig for å realisere formålet om å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke med bred oppslutning. Mange foreldre som ikke velger spedbarnsdåp, ønsker at barnet skal velge selv om det vil døpes når det blir større og er derfor positive til at barna skal delta på kirkens trosopplæring og i kirkens barne- og ungdomsarbeid for å få grunnlag for å velge om det vil døpes eller ikke. Et tilhørighetsregister gjør det mulig å fortsatt invitere udøpte barn og unge til slike arrangement. Rapporter fra menighetene viser at et økende antall tilhørende barn og unge deltar i kirkens trosopplæring og øvrige barne- og ungdomsarbeid.

En måte å forbedre tilhørighetsordningen vil for eksempel kunne være å innarbeide en mulighet for at foreldrene kan gi samtykke til overføring av opplysninger i forbindelse med innmelding til Folkeregisteret av valg av navn på barnet. Dette ville også kunne være en ordning som kan gjelde generelt for tros- og livssynssamfunn.

Frem til 1. oktober 2018 fikk Kirkerådet, som behandlingsansvarlig for Den norske kirkes medlemsregister, tilgang til folkeregisteropplysninger om nyfødte barn. Nå opphevet forskrift 25. oktober 1982 nr. 1524 om melding av fødsler, erkjennelse av farskap og melding om valg av navn § 5 hadde også en egen ordning for innberetning av kirketilhørighet samt melding fra folkeregisteret til presten (eventuelt prest/forstander i annet trossamfunn). Forskriften ble avvirket i forbindelse med at den nye folkeregisterloven trådte i kraft 1. oktober 2017. Tilgangen til de samme opplysningene gjennom medlemsregisterets jevnlige ajourføring opp mot Folkeregisteret fortsatte også etter at den nye folkeregisterloven hadde trådt i kraft i samsvar med overgangsordningen, jf. folkeregisterloven § 13-1 tredje ledd. Det vil si til oktober 2018.

Bortfallet av tilgangen til taushetsbelagte folkeregisteropplysninger har ført til utfordringer for kirken som er nærmere beskrevet i Kirkerådets rundskriv nr. 2/2018 og nr. 3/2018 til kirkekontorene. For det første ble det ikke lenger mulig å sende ut dåpsinvitasjon som før. I tillegg innebærer det en del merarbeid ved registrering av dåp fordi fødselsnummer til dåpsforeldre må hentes inn særskilt. Det vil også kunne være en viss risiko knyttet til datakvaliteten i det sentrale medlemsregisteret fordi en i større grad må basere seg på manuelle registreringer, se nærmere om dette i Kirkerådets rundskriv nr. 3/2018, se lenke: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-medarbeidere/rundskriv/rundskriv_3-2018_registrering_dap_og_tilhoerande.pdf

Hensynet til personopplysningsvern innebærer at behandling av personopplysninger, som for eksempel overføring av persondata fra Folkeregisteret til Den norske kirkes medlemsregister, må ha et behandlingsgrunnlag i personvernforordningen. Slik vi ser det, er dette regelverket godt egnet til å ivareta menneskerettighetene i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Behandling av personopplysninger vil kunne være et inngrep i privatlivets fred etter EMK art. 8 nr. 1, men i vurderingen av spørsmålet om en lov hjemmel må dette veies opp mot unntaksadgangen i EMK art. 8 nr. 2 ut i fra hva som er nødvendig i et demokratisk samfunn.

Fra våre nordiske naboland finnes det en rekke eksempler på at det er lovgivning som åpner for at kirken med hjemmel i lov kan få opplysninger om fødsler direkte fra myndighetene. Etter Kirkerådets vurdering bør dette kunne tillegges vekt.

I Sverige har Skattverket hjemmel til å utlevere opplysninger til Svenska kyrkan, jf. § 13 i förordning (2001:589) om behandling av personoppgifter i Skattverkets folkbokføringsverksamhet. Vi forstår det slik at Svenska kyrkan mottar opplysninger om fødte som har minst én forelder som er medlem for å invitere til dåp. Opplysninger om dem som ikke blir døpt, slettes. Svenska kyrkan kan også ta ut opplysninger om eldre barn for å invitere til aktiviteter, men også disse opplysningene slettes dersom barnet ikke blir døpt.

I Finland registreres medlemskap i tros- og livssynssamfunn i befolkningsdatasystemet, jf. § 13 nr. 19 i lag om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänester. Religionsamfunn har slik vi har forstått det anledning til å få opplysninger fra befolkningsdatasystemet på nærmere bestemte vilkår.

Folkekirken i Danmark har en rolle i fødselsregistreringen i egenskap av personregisterfører, jf. lov om anmeldelse af fødsler og dødsfald. Vi forstår det slik at opplysninger om medlemskap i Folkekirken registreres i Det Centrale Personregister (CPR) og at dette fungerer som medlemsregister for kirken.

Brev fra Kirkerådet i Den norske kirke 15. januar 2020

Vi viser til tidligere kontakt i anledning utredningen av spørsmålet om å gi Den norske kirke hjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, jf. Kirkerådets brev 9. oktober 2019 og senere kontakt om saken.

Kirkerådet forstår det slik at det fortsatt ikke er konkludert i den pågående utredningen. I den forbindelse vil vi peke på to forhold som må vurderes. Det ene gjelder Norges forpliktelser etter EØS-retten. Det andre gjelder systemet for kontinuerlig oppdatering av Den norske kirkes medlemsregister med opplysninger fra Folkeregisteret.

Norges forpliktelser etter EØS-retten

EØS-borgere utøver to viktige konstitusjonelle rettigheter med grunnlag i europeisk rett:

1. Retten til å utøve religion og overholde religiøse skikker
2. Retten til lovlig og sikker behandling av personopplysninger

Rettighetene er fastsatt i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (art 9)¹ og EUs charter om grunnleggende rettigheter (art 8 og 10)². Charterets artikkel 8 er grunnlaget for Europaparlamentets og rådets forordning 2016/679 (generell personvernforordning), som ble innlemmet i EØS-avtalen og i norsk lov 20. juli 2018. Denne forordningen har med et fortelepunkt, som etter vår vurdering har betydning og må tillegges vekt:

Fortalepunkt 55 lyder: «Offentlige myndigheters behandling av personopplysninger med henblikk på å nå målene til offisielt anerkjente religiøse sammenslutninger som er fastsatt ved forfatningsretten eller ved folkeretten, utføres også i allmennhetens interesse.»

Henvisningen i fortalepunkt 55 til «allmennhetens interesse» innebærer at behandling av personopplysninger, som blant annet ev. utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret vil kunne ha behandlingsgrunnlag i PVF art 6 nr. 1 bokstav e forutsatt supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett, jf. PVF art. 6 nr. 3 bokstav b. Tilsvarende krav om nasjonal lovgivning vil kunne være aktuelt for behandling av særlige kategorier personopplysninger, jf. PVF art. 9 nr. 2 bokstav g.

Tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret vil, slik Kirkerådet ser det, åpenbart ha betydning for utøvelsen av kirkemedlemmenes grunnleggende rettigheter ved at:

3. Kirken skal kunne «overholde religiøse skikker» ved å tilby dåp til medlemmenes barn.
4. Den norske kirkes medlemsregister skal kunne føres i overensstemmelse med PVF art 32 nr. 1 bokstav b, som forutsetter «vedvarende konfidensialitet, integritet, tilgjengelighet og robusthet» i registeret.

I Kirkerådets brev 9. oktober 2019 omtales ordningene for tilgang til folkeregisteropplysninger i Sverige, Danmark og Finland. Kirkerådet vil særlig vise til praksisen i Sverige, som synes å være særlig relevant i EØS-sammenheng. Her er det egen regulering om utlevering av folkeregisteropplysninger fra Skatteverket til Svenska kyrkan, og «allmenhetens interesse» har blitt lagt til grunn ved vurderingen av behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen.

Systemet for oppdatering av medlemsregisteret med folkeregisteropplysninger

Forhistorien til Den norske kirkes medlemsregister er vel kjent for departementet. Det er bygget opp med utgangspunkt i folkeregisteropplysninger, og jevnlig oppdatering mot folkeregisteret er en viktig side ved hele registeret. Da folkeregistertilgangen til taushetsbelagte folkeregisteropplysninger falt bort høsten 2018 som følge av ny folkeregisterlov, innebar dette store endringer for registeret. For det første ble det behov for nærmere avklaringer med Skatteetaten om hvilke konsekvenser endringen skulle få. Etter en klagerunde konkluderte Skattedirektoratet med at det skulle gis folkeregistertilgang som for private virksomheter (etter folkeregisterloven § 10-1 annet ledd) i motsetning til folkeregistertilgangen som gis til offentlige myndigheter mv. (etter folkeregisterloven § 10-1 første ledd). På bakgrunn av måten folkeregisteropplysninger ble gjort tilgjengelig på, måtte det gjøres en del tekniske justeringer i dataløsningen. I tillegg innebar det at visse oppdateringer fra Folkeregisteret nå uteblir. Dette gjelder den typen opplysninger som utredningen tar sikte på å avklare nærmere. Kirkerådet har som sentral behandlingsansvarlig for medlemsregisteret ansvaret for datasikkerheten. Personvernforordningen krever et kontinuerlig arbeid rettet mot dette, og det omfatter også «integritet» på data i registeret, jf. PVF art. 32 nr. 1 bokstav b. Som påpekt i Kirkerådets brev 9. oktober 2019 vil manglende oppdateringer kunne utgjøre en utfordring for registeret. I tillegg ser vi at fortsatt tilgang til taushetsbelagte folkeregisteropplysninger vil kunne danne grunnlag for forbedringer i registeret. Det vil for eksempel kunne omfatte selvbetjeningsløsningen på kirken.no hvor det i dag ikke er mulig å benytte seg av denne hvis en skal melde ut barn. Disse momentene gjør det for Kirkerådet tydelig at det er behov for nærmere lovregulering om forholdet mellom Folkeregisteret og Den norske kirkes medlemsregister.

Avslutning

Kirkerådet mener det er nødvendig med en tilstrekkelig lovhjemmel som sikrer Den norske kirke opplysninger fra Folkeregisteret til å invitere medlemmers barn til dåp. Kirkerådet mener det i EØS-retten er tilstrekkelig grunnlag for slik lovgivning i Norge. Kirkerådet forutsetter at departementet vurderer de ovennevnte momenter og at disse tillegges stor vekt i utredningen. Kirkerådet bidrar gjerne i en dialog om de spørsmålene som her er reist.

Brev fra Norges Kristne Råd 22. oktober 2019

Norges Kristne Råd takker for Barne- og familiedepartementets henvendelse der man ber om innspill til en utredning om tros- og livssynssamfunns tilgang til taushetsbelagt informasjon fra Folkeregisteret. Informasjonen det siktes til er tilgang til opplysninger om medlemmer som har fått barn.

Norges Kristne Råd vil kort peke på noen historiske forhold som etter vår oppfatning endrer forutsetningene for den praksis som tidligere har vært etablert.

Bortfall av

- Grunnlovsbestemmelsen om «statens offentlige religion.»
- Den grunnlovsfestede oppdragerplikten for Den norske kirkes medlemmer.
- Forrangsbestemmelsene om barns tilhørighet til Den norske kirke fra fødselen av etter kirkelovens § 3. Foreslått i Prop. 130 L (2018–2019 Lov om tros- og livssynssamfunn. (Trossamfunnsloven)
- Fødselsmelding fra Folkeregisteret til Den norske kirke fra 1.10.18
- Fødselsmelding fra Folkeregisteret til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Bare sporadiske mottak de siste 20 -25 årene.
- Bestemmelser om barns automatiske tilhørighet til tros- og livssynssamfunn fra fødselen av. Foreslått i Prop. 130 L (2018–2019 Lov om tros- og livssynssamfunn. (Trossamfunnsloven)

Som det fremkommer av ovenstående punkter har tidligere ordning med fødselsmeldinger fungert diskriminerende vis a vis tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Den praksis som er gjort gjeldende inntil videre fra 1.10.2018 innebærer at Den norske kirke har mistet et privilegium og med dette blir likebehandlet med andre tros- og livssynssamfunn.

Det har tidligere vært en forutsetning fra Norges Kristne Råds side at dersom praksisen med fødselsmelding til tros- og livssynssamfunn skal videreføres, må det skje på like vilkår. I Prop. 130 L (2018–2019) foreslås det ikke å viderefører tidligere bestemmelsene om barns tilhørighet til foreldres trossamfunn fra fødselen av. Dermed faller fødselsmeldingen som dokumentasjon for kirkebokføringen bort.

Skal trossamfunnet få adgang til å innhente taushetsbelagt informasjon fra Folkeregisteret, må de i flg. Folkeregisterlovens §10.2 ha en særskilt lovhjemmel. Norges Kristne Råd har merket seg at Kirkelig Fellesråd i egenskap av gravplassforvalter for det offentlige har fått en slik hjemmel ved en tilføyelse til Gravplassloven. (§ 23 nytt fjerde ledd) I Prop. 86 LS (2017–2018) Endringar i skatte-, avgifts- og tollovgivinga presiseres det: «Opplysningar som er

underlagt teieplikt, kan berre hentast inn når det er naudsynt for å løyse dei lovpålagte oppgåvene etter gravferdsloven med tilhøyrande forskrift.»

Begrunnelsen for å gi en slik lovhjemmel ser ut til å være at den er nødvendig for å utføre lovpålagte oppgaver. Tros- og livssynsamfunnene på sin side har en plikt til å ha oppdatert medlemsregister med korrekt bostedsinformasjon og mulighet til å ta ut avdøde medlemmer fra registeret. Folkeregisterlovens §10 -1 gir dem hjemmel til å hente ut denne type informasjon. Denne er imidlertid ikke er taushetsbelagt.

Spørsmålet blir da: Hvilke lovpålagte oppgaver har tros- og livssynssamfunnene som gjør det nødvendig for dem å ha lovfestet hjemmel til å hente ut taushetsbelagt informasjon fra Folkeregisteret? Vi kan ikke se at det foreligger noen slike.

På den annen side er det ikke tvil om at muligheten til å innhente denne type taushetsbelagt informasjon vil være svært nyttig for både Den norske kirke og øvrige trossamfunnene, særlig de som har en viss størrelse. Vi viser til notat av 9.10 fra Kirkerådet der det bl.a. vises til denne kirkes behov og til praksis i Sverige og Finland. Det er ingen av de trossamfunnene som er representert i Norges Kristne Råd som er imot at en slik tilgang blir gitt. Den bør imidlertid være lik for alle og av praktiske og administrative grunner tilsier historisk erfaring at det alvorlig bør overveies at et vilkår om begge foreldres medlemskap i samme trossamfunn bør gjelde.

Det er nødvendig å tenke igjennom ulike scenarier som kan oppstå som en konsekvens av en slik tilgang dersom vilkåret er at bare en av foreldrene er medlemmer.

En ordning med lovfestet adgang til å hente ut informasjon om foreldreskap og barn fra Folkeregisteret er i fra Den norske kirkes side begrunnet i ønsket om å kunne anvende den til invitasjon til dåp og trosopplæring. Det innebærer at opplysninger fra Folkeregisteret om foreldre/barn-relasjonen vil bli lagret til senere bruk i forbindelse med trosopplæringstiltak. Familier der foreldre er medlemmer av ulike tros- og livssynssamfunn vil motta slike henvendelser fra to tros- eller livssynssamfunn. Det kan få konsekvenser som ikke alle foreldre nødvendigvis vil sette pris på:

Barnet kan i mellomtiden av foreldrene ha blitt meldt inn i et av trossamfunnene. Foreldrene vil da kunne risikere å motta materiale også fra det andre trossamfunn barnet ikke hører til i. Ordningen vil således kunne bidra til å skape misforståelser og ekstra bryderi for foreldre som må gi beskjed til det tros- eller livssynssamfunnet det ikke ønsker å motta informasjon fra. Det kan i denne omgang være på sin plass å peke de mange heller dårlige erfaringene med utmeldelse av barn fra Den norske kirkes medlemsregister.

Det er påpekt ovenfor at det er mulig å stille som vilkår for å hente ut og å lagre denne type informasjon at begge foreldrene må høre til det samme trossamfunnet. Da må informasjonen om foreldres identitet sammenholdes med eget medlemsregister og trossamfunnet vil eventuelt få informasjon om at den ene av foreldrene hører til intet eller annet tros- eller livssynssamfunn. Dette vil da skje uten at vedkommende har mulighet til å reservere seg mot at den type informasjon blir gjenstand for undersøkelse.

Foreldre/barn-relasjonen er i dag definert som taushetsbelagt informasjon. Det kan være gode grunner til at dette er informasjon en eller begge foreldre ikke ønsker uten deres samtykke skal kunne hentes ut av et trossamfunn. Det kan gjelde i tilfeller der barn er født utenfor ekteskap, i likekjønnede parforhold, der farskap ikke er klarlagt mm.

Ettersom den taushetsbelagte informasjonen fra Folkeregisteret ikke skal danne grunnlag for registrering av medlemmer og beregning av tilskudd, vil det være vanskelig å argumentere for at adgangen til å hente ut denne informasjon er nødvendig for tros- og livssynssamfunnene for å ivareta lovpålagte forpliktelser.

Vi vil også peke på at håndtering av denne taushetsbelagte informasjonen stiller store krav til de mange menighetskontorer i mange hundre trossamfunn som eventuelt skal registrere og håndtere den. Den risiko som følger av dette bør også vurderes.

Vi er innforstått med at dette spørsmålet også andre reiser vesentlige spørsmål knyttet til personvernet. Om det er mulig innenfor rammen av personvernlovgivningen å finne frem til en ordning som ikke diskriminerer, ikke bidrar til tvetydig praksis og som ikke innebærer ekstra administrative byrder for trossamfunn og deres medlemmer vil vi ikke motsette oss det.

Brev fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn 25. september 2019

Vi viser til departementets brev av 2. september og takker for at vi får anledning til å kommentere spørsmålet om å gi tros- og livssynssamfunnenes tilgang til Folkeregisteret.

Som departementet påpeker mistet Den norske kirke tilgangen til å hente ut opplysninger om barn av medlemmer fra Folkeregisteret som følge av lovgivningen om folkeregistrering. Andre tros- og livssynssamfunn har ikke hatt en slik tilgang til Folkeregisteret, og så vidt vi vet har heller ikke andre tros- og livssynssamfunn ønsket det.

Den norske kirke ønsker fortsatt tilgang til folkeregisteret for å kunne ivareta sin rolle som folkekirke. Prinsippet om likebehandling er et viktig element i ny lovgivning om tros- og livssynssamfunn, inkludert Den norske kirke.

En ulik behandling av Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn i spørsmål om registertilgang vil kunne bli oppfattet som en motsetning til intensjonene med ny tros- og livssynslovgivning.

Alle tros- og livssynssamfunn har behov for kontakt med sine medlemmer, og man kan argumentere for at alle bør få tilgang til folkeregisteret. Men å gi tilgang til opplysninger i Folkeregisteret til alle registrerte tros- og livssynssamfunn vil ha store konsekvenser.

Det er mange hundre tros- og livssynssamfunn som er registrert, og mange av dem er ganske små samfunn.

Forslaget til ny lovgivning vil redusere antallet tros- og livssynssamfunn, men det vil likevel være mange relativt små tros- eller livssynsamfunn å forholde seg til.

Håndtering av taushetsbelagt informasjon vil være en utfordring for mange tros- og livssynssamfunn, og bruk og oppbevaring av informasjonen forutsetter kunnskap.

God kontakt med medlemmer er viktig for tros- og livssynssamfunnenes arbeid med å ivareta solide medlemsregistre, og bruk av Folkeregisteret i medlemsarbeidet kan innebære det motsatte.

En annen utfordring vil, som departementet peker på, være at tilgang til informasjon om fødsel også gir informasjon om foreldreskap. Og som departementet skriver er det ikke frivillig å være registrert og utlevering av opplysninger er heller ikke basert på samtykke.

Departementet viser til at taushetsbelagt informasjon må baseres på et samtykke, og en tilgang til Folkeregisteret må vurderes i lys av dette. Bestemmelsene om retten til privatliv i Grunnloven og i EMK er viktige, og regelverket er blitt ytterligere skjerpet gjennom EUs personvernforordning, GDPR. Skjerping av regelverket burde gjøre Den norske kirkes ønske om tilgang til Folkeregisteret enda vanskeligere.

Tros- og livssynstilhørighet anses som sensitiv/taushetsbelagt informasjon, og det er vanskelig å se at et tros- eller livssynssamfunns behov om informasjon til medlemmer skal trumfe dette prinsippet. Foreldre som ønsker det kan gi opplysninger om fødsel til sitt tros- eller livssynssamfunn.